

การศึกษาแนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน
: กรณีศึกษาหมู่บ้านอีต่อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

**The Study of Developmental Approaches to Enhance of Community
Tourism Potential : A Case Study of E-Tong Village in Thong Pha Phum
District Kanchanaburi Province**

กิตติยา แกะเฮ้า

วิทยานิพนธ์เล่มนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา การจัดการการท่องเที่ยว คณะการท่องเที่ยวและโรงแรม
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

พ.ศ. 2563

การศึกษาแนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน
: กรณีศึกษาหมู่บ้านอีต่อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

กิตติยา แกะเฮ้า

วิทยานิพนธ์เล่มนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา การจัดการการท่องเที่ยว คณะการท่องเที่ยวและโรงแรม
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

พ.ศ. 2563

**The Study of Developmental Approaches to Enhance of Community
Tourism Potential : A Case Study of E-Tong Village in Thong Pha Phum
District Kanchanaburi Province**

Kittiya Kaehao

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Tourism Management
Faculty of Tourism and Hospitality, Dhurakij Pundit University**

2020

ใบรับรองวิทยานิพนธ์

คณะกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ปริญญา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การศึกษาแนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของ
 ชุมชน : กรณีศึกษาหมู่บ้านอิต่อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

เสนอโดย นางสาวกิตติยา แกะเข้า

สาขาวิชา การจัดการการท่องเที่ยว

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดร.ณัฐรฤกฤษฎ์ เอกวรรณัง

ได้พิจารณาเห็นชอบโดยคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์แล้ว

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุริย์ เข้มทอง)

.....กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(ดร.ณัฐรฤกฤษฎ์ เอกวรรณัง)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.อัศวิน แสงพิบูล)

คณะกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรมรับรองแล้ว

.....คณบดีคณะกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มณฑาทันติ ชุบชวงค์)

วันที่ ... ๒๙ ... เดือน ... พ.ศ. ๖๓

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การศึกษาแนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ของชุมชน : กรณีศึกษาหมู่บ้านอีต่อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี
ชื่อผู้เขียน	กิตติยา แกะเฮ้า
อาจารย์ที่ปรึกษา	ดร.ณัฐกฤตย์ เอกวรรณัง
สาขาวิชา	การจัดการการท่องเที่ยว
ปีการศึกษา	2563

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชนหมู่บ้านอีต่อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี และ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวหมู่บ้านอีต่อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชน เก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับหมู่บ้านอีต่อง จำนวน 30 คน ในช่วงเดือนกันยายน – ธันวาคม พ.ศ. 2562 โดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากนั้น นำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อนำมาออกแบบสอบถามแนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน จากนั้นนักท่องเที่ยวและประชาชนในหมู่บ้านอีต่อง จำนวน 400 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชนหมู่บ้านอีต่อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวม มีศักยภาพปานกลาง เมื่อพิจารณาจากศักยภาพหลัก 5 ด้าน พบว่ามีศักยภาพ 3 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ศักยภาพด้านบริการการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ศักยภาพด้านจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและยั่งยืน และศักยภาพด้านบริการและความปลอดภัย ในขณะที่มีศักยภาพ 2 ด้านอยู่ในระดับต่ำ ได้แก่ ศักยภาพด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรม และศักยภาพด้านการจัดการเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตที่ดี ในศักยภาพทั้ง 5 ด้านดังกล่าว หากพิจารณาในประเด็นย่อยแล้วพบว่า มี 7 ประเด็นย่อยที่มีศักยภาพต่ำอันสมควรต่อการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพ ประเด็นเหล่านั้น ได้แก่ 1) การจัดสรรรายได้กระจายไปทั่วทั้งชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ 2) การสนับสนุนให้สมาชิกในชุมชนมีการคิดค้นผลิตภัณฑ์

และบริการใหม่ๆ แก่นักท่องเที่ยว ที่มาจากวัตถุประสงค์และภูมิปัญญาที่มีในท้องถิ่น 3) การเปิดโอกาสในผู้สูงอายุ เด็กผู้พิการ ให้ได้รับประโยชน์และโอกาสในการเข้ามามีส่วนร่วม 4) การรวบรวมข้อมูลบันทึกวิถีชีวิต ภูมิปัญญาศิลปวัฒนธรรมของชุมชน 5) การอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่นมีประสิทธิภาพ 6) จุดบริการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ 7) การบริหารจัดการเส้นทางการเดินทางท่องเที่ยวในชุมชนมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ การประเมินศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ยังนำศักยภาพหลักดังกล่าว มาสร้างแบบสอบถามเพื่อหาแนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชนสำหรับแนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน โดยภาพรวมนักท่องเที่ยวและประชาชนหมู่บ้านอีด่อง เห็นด้วยอย่างยิ่ง เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน และเมื่อพิจารณาประเด็นรายย่อยความคิดเห็น พบว่า ประเด็นเรื่องจุดบริการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ มีความคิดเห็นด้วยอย่างยิ่งมากที่สุด ได้แก่ 1) การสร้างห้องสุขาที่มีความสะอาด ถูกสุขลักษณะ ซึ่งอยู่ในระดับเห็นด้วยถึงเห็นด้วยอย่างยิ่ง 2) การการสร้างจิตสำนึกและความเป็นมิตรไมตรีของคนชุมชนที่มีต่อนักท่องเที่ยว และ 3) การรักษาความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ รองลงมาตามลำดับ

ในขณะเดียวกัน ไม่น่าใจ 1 ประเด็น คือ การออกมาตรการหรือข้อกำหนดท้องถิ่นในการจำกัดปริมาณรถเข้า - ออกในแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านอีด่อง ซึ่งอยู่ในเรื่องการบริหารจัดการเส้นทางการเดินทางท่องเที่ยวมายังหมู่บ้านอีด่องมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ : การประเมินศักยภาพ, แนวทางการพัฒนา, การท่องเที่ยวของชุมชน, หมู่บ้านอีด่อง

Thesis Title	The Study of Developmental Approaches to Enhance of Community Tourism Potential : A Case Study of E-Tong Village in Thong Pha Phum District Kanchanaburi Province
Author	Kittiya Kaehao
Thesis Advisor	Assistant Professor Dr. Natthakit Ekworanang
Department	Tourism Management
Academic Year	2020

ABSTRACT

This research aims to study the potentiality and to find the development way of community tourism in the area of E-Tong Village, Thong Pha Phum District, Kanchanaburi Province. This paper is quantitative research by using evaluation form and data collection as research methodology from thirty stakeholders at E-Tong Village. After that, this information is analyzed to create a questionnaire about development guidance for community tourism. From September to December 2019. The research population is four hundred villagers and travelers by using convenience random sampling. Percentage, mean, standard deviation is used as statistical analysis.

The findings revealed that tourism potential of E-Tong Village's community in Thong Pha Phum District, Kanchanaburi province, overall had medium potential in 5 parts; 3 potentials were in medium level including potential of tourism management by local communities, and potential of safety and service and 2 potentials in low level including potential of conservative and cultural heritage and the potential of economic, social, and well-being administrations. There were 7 aspects of the main potential were in low potential including. 1) Income could be completely separated to local communities for improve local economy. 2) Created new business opportunities from local things. 3) Opportunities for children, disabled. 4) Collect data and promote cultural exchange 5) conservative of local culture. 6) Quality tourists checking point. 7) Tourism route management.

In terms of developmental guidance for community tourism, the questionnaire is also created after getting the overview information of community tourism potentiality, it is also used to create the questionnaire of developmental guidance for enhancing community tourism potentiality, Which shows several findings. The villager and traveler in E-Tong village agreed that some changes and improvements had to be prioritized, such as having clean and hygienic toilets, encouraging Community consciousness and friendliness to the traveler, and increasing more security from the officer. Simultaneously, some issues were also secondarily concerned like issuing local regulation for controlling the number of the vehicle in E-Tong village for efficient route management in the community.

Keyword: Development Guidance, Potentiality Enhancement, Community Tourism, E-Tong Village

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ด้วยความช่วยเหลือของอาจารย์ ดร.ณัฐกฤษฏี เอกวรรณัง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการทำวิจัย อีกทั้งยังช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ คอยช่วยเหลือศิษย์ด้วยความเมตตา นับตั้งแต่เริ่มแรกที่ผู้วิจัยเลือกหัวข้อในการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ จนกระทั่งวิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี หากวิทยานิพนธ์เล่มนี้จักเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่าน ผู้วิจัยขอยกความดีนั้นมอบแด่อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดร.ณัฐกฤษฏี เอกวรรณัง สำหรับข้อแนะนำและความช่วยเหลือในทุก ๆ ด้านในการทำวิจัยครั้งนี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุริย์ เข้มทองและรองศาสตราจารย์ ดร.อัศวิน แสงพิกุล ที่ได้สละเวลาอันมีค่ามาเป็นคณะกรรมการวิทยานิพนธ์ และกรุณาเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงวิทยานิพนธ์เล่มนี้ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ขอขอบคุณพ่อ แม่ และ พี่เต้ พี่เอ พี่ปุ๊ อีฟ เพื่อน ๆ พี่ ๆ ในรุ่นชั้นเดียวกันที่เป็นกำลังใจ เคี่ยวเจ้ญ และให้ความช่วยเหลือในการทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ใหญ่บ้านอีด่อง ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านและประชาชนในชุมชนที่ให้ความร่วมมือในการทำวิจัยในครั้งนี้ด้วย หวังว่างานวิจัยเล่มนี้จะสามารถทำให้คุณภาพชีวิต สังคม และความเป็นอยู่ของคนในชุมชนมีประสิทธิภาพมากขึ้นไม่ช้าก็เร็ว ขอขอบคุณมากค่ะ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ณ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฎ
สารบัญภาพ.....	ฒ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
1.3 ขอบเขตการวิจัย.....	4
1.4 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
2. แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว.....	8
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชน.....	16
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการพัฒนาการท่องเที่ยวและ การมีส่วนร่วมของชุมชน.....	22
2.4 บริบทของหมู่บ้านอีต่อง.....	32
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	45
2.6 กรอบแนวความคิดในการวิจัย.....	54
3. ระเบียบวิธีวิจัย.....	55
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	55
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	58
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	63
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	63

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4. ผลการวิจัย.....	65
4.1 ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชน หมู่บ้านอีด่อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี.....	67
4.2 ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ในเรื่อง แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพ ด้านการท่องเที่ยวของชุมชน หมู่บ้านอีด่อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี (นักท่องเที่ยวชาวไทย).....	74
4.3 ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ในเรื่อง แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพ ด้านการท่องเที่ยวของชุมชน หมู่บ้านอีด่อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี (จำแนกตามชุมชน).....	85
4.4 ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ในเรื่องแนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพ ด้านการท่องเที่ยวของชุมชน หมู่บ้านอีด่อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี.....	98
5. สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	110
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	111
5.2 อภิปรายผลการวิจัย.....	118
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	121
บรรณานุกรม.....	123
ภาคผนวก.....	133
ประวัติผู้วิจัย.....	150

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
3.1 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับหมู่บ้านอิต้อง.....	66
3.2 จำนวนประชากรที่ใช้ในการหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง.....	67
4.1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนหมู่บ้านอิต้อง ด้านบริการการจัดการอย่างยั่งยืนของการท่องเที่ยวโดยชุมชน.....	77
4.2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนหมู่บ้านอิต้อง ด้านบริการการจัดการเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตที่ดี.....	78
4.3 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนหมู่บ้านอิต้อง ศักยภาพด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรม.....	79
4.4 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนหมู่บ้านอิต้อง ศักยภาพด้านจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและยั่งยืน.....	80
4.5 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนหมู่บ้านอิต้อง ศักยภาพด้านบริการและความปลอดภัย.....	81
4.6 แสดงความถี่และร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (จำแนกตามนักท่องเที่ยว).....	83
4.7 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเรื่อง แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ในประเด็นเรื่องการจัดสรรรายได้กระจายไปทั่วทั้งชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ.....	86
4.8 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเรื่อง แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ในประเด็นเรื่องการสนับสนุนให้สมาชิกในชุมชนมีการคิดค้นผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ ๆ แก่นักท่องเที่ยว โดยใช้วิถีคุณธรรมและภูมิปัญญาที่มีในท้องถิ่น.....	87
4.9 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเรื่อง แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ในประเด็นเรื่องการเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุ เด็ก ผู้พิการ ได้รับประโยชน์และโอกาสในการเข้ามามีส่วนร่วมในชุมชน.....	88

สารบัญตาราง (ต่อ)

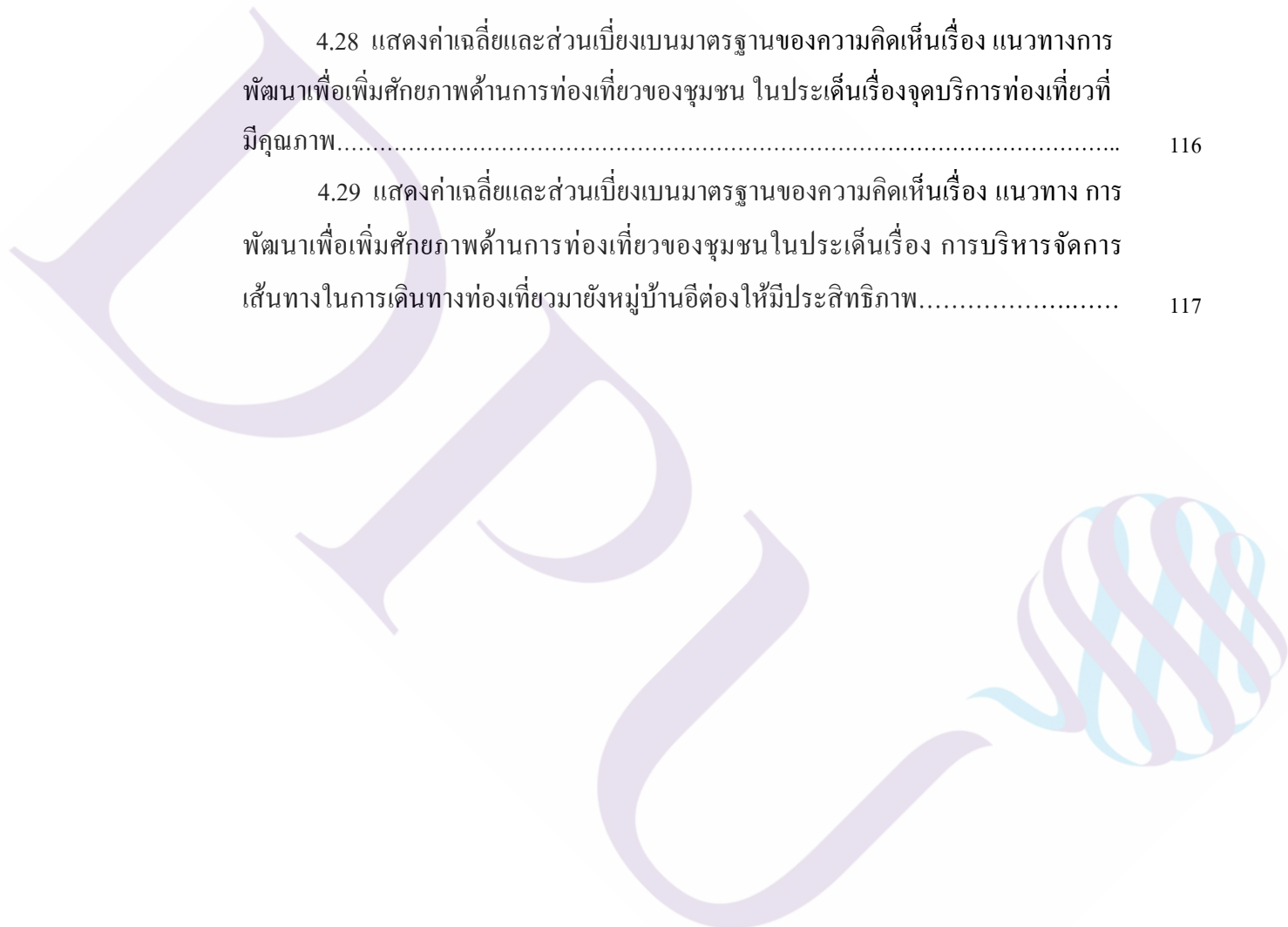
ตารางที่	หน้า
4.10 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเรื่อง แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ประเด็นเรื่องการรวบรวมข้อมูลบันทึกวิถีชีวิต ภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ของชุมชน แจกจ่ายแก่นักท่องเที่ยว.....	89
4.11 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเรื่อง แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ในประเด็นเรื่องการอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่นมีประสิทธิภาพ.....	90
4.12 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเรื่อง แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ในประเด็นเรื่องจุดบริการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ.....	92
4.13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเรื่อง แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชนในประเด็นเรื่อง การบริหารจัดการเส้นทางในการเดินทางท่องเที่ยวยังหมู่บ้านอิต้องให้มีประสิทธิภาพ.....	93
4.14 แสดงความถี่และร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (จำแนกตามชุมชน).....	95
4.15 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเรื่อง แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ในประเด็นเรื่องการจัดสรรรายได้กระจายไปทั่วทั้งชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ.....	98
4.16 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเรื่อง แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ในประเด็นเรื่องการสนับสนุนให้สมาชิกในชุมชนมีการคิดค้นผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ ๆ แก่นักท่องเที่ยว โดยใช้วัตถุดิบและภูมิปัญญาที่มีในท้องถิ่น.....	99
4.17 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเรื่อง แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ในประเด็นเรื่องการเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุ เด็ก ผู้พิการ ได้รับประโยชน์และโอกาสในการเข้ามามีส่วนร่วมในชุมชน.....	100

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.18 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเรื่อง แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ประเด็นเรื่องการรวบรวมข้อมูลบันทึก วิถีชีวิต ภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ของชุมชน แจกจ่ายแก่นักท่องเที่ยว.....	101
4.19 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเรื่อง แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ในประเด็นเรื่องการอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่นมีประสิทธิภาพ.....	102
4.20 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเรื่อง แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ในประเด็นเรื่องจุดบริการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ.....	104
4.21 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเรื่อง แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชนในประเด็นเรื่อง การบริหารจัดการเส้นทางในการเดินทางท่องเที่ยวมายังหมู่บ้านอิต้องให้มีประสิทธิภาพ.....	105
4.22 แสดงความถี่และร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	107
4.23 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเรื่อง แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ในประเด็นเรื่องการจัดสรรรายได้กระจายไปทั่วทั้งชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ.....	109
4.24 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเรื่อง แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ในประเด็นเรื่องการสนับสนุนให้สมาชิกในชุมชนมีการคิดค้นผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ๆ แก่นักท่องเที่ยว โดยใช้วัตถุดิบและภูมิปัญญาที่มีในท้องถิ่น.....	111
4.25 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเรื่อง แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชนในการเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุ เด็กพิการ ได้รับประโยชน์และโอกาสในการเข้ามามีส่วนร่วมในชุมชน.....	112
4.26 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเรื่อง แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ประเด็นเรื่องการรวบรวมข้อมูลบันทึก วิถีชีวิต ภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ของชุมชน แจกจ่ายแก่นักท่องเที่ยว.....	113

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.27 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเรื่อง แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ในประเด็นเรื่องการอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่นมีประสิทธิภาพ.....	114
4.28 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเรื่อง แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ในประเด็นเรื่องจุดบริการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ.....	116
4.29 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเรื่อง แนวทาง การพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชนในประเด็นเรื่อง การบริหารจัดการเส้นทางในการเดินทางท่องเที่ยวมายังหมู่บ้านอิต้องให้มีประสิทธิภาพ.....	117

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1.1 แผนที่หมู่บ้านอีต่อง.....	5
2.1 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลักในการจัดการการท่องเที่ยวในชุมชน.....	25
2.2 การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวในชุมชน.....	29
2.3 แผนที่หมู่บ้านอีต่อง.....	32
2.4 หมู่บ้านอีต่อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี.....	33
2.5 เส้นทางไปยังหมู่บ้านอีต่อง.....	35
2.6 เส้นทางไปยังหมู่บ้านอีต่อง.....	35
2.7 เส้นทางไปยังหมู่บ้านอีต่อง.....	36
2.8 เส้นทางไปยังหมู่บ้านอีต่อง.....	36
2.9 เส้นทางไปยังหมู่บ้านอีต่อง.....	37
2.10 เส้นทางไปยังหมู่บ้านอีต่อง.....	37
2.11 เส้นทางไปยังหมู่บ้านอีต่อง.....	38
2.12 เส้นทางไปยังหมู่บ้านอีต่อง.....	38
2.13 ลักษณะชุมชนของหมู่บ้านอีต่อง.....	39
2.14 ลักษณะชุมชนของหมู่บ้านอีต่อง.....	39
2.15 ลักษณะชุมชนของหมู่บ้านอีต่อง.....	40
2.16 ลักษณะบริเวณโดยรอบหมู่บ้านอีต่องภาพ.....	41
2.17 ลักษณะบริเวณโดยรอบหมู่บ้านอีต่องภาพ.....	41
2.18 ลักษณะโดยรวมของหมู่บ้านอีต่องที่ติดชายแดนไทย-พม่า.....	42
2.19 ลักษณะโดยรวมของหมู่บ้านอีต่องที่ติดชายแดนไทย-พม่า.....	42
2.20 หมู่บ้านอีต่อง.....	43
2.21 หมู่บ้านอีต่อง.....	44
2.22 หมู่บ้านอีต่อง.....	44
2.23 หมู่บ้านอีต่อง.....	44
2.24 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	54

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การท่องเที่ยวนับเป็นอุตสาหกรรมที่สำคัญสาขาหนึ่งของประเทศไทย ที่ทำรายได้เข้าประเทศเป็นมูลค่ามหาศาลติดต่อกันมาเป็นเวลานานหลายปี และมีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อย ๆ จะเห็นจากการเพิ่มขึ้นของรายได้ จาก 1.46 ล้านล้านบาท ในปี พ.ศ. 2555 เป็น 1.64 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2559 และ 1.93 ล้านล้านบาท ในปี พ.ศ. 2562 ตามลำดับ นอกจากนี้ยังส่งผลให้ธุรกิจการผลิตสินค้าและบริการ ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องขยายตัวเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ซึ่งได้แก่ ธุรกิจโรงแรมและเกสต์เฮาส์ ที่พัก อาหารและเครื่องดื่ม การผลิตและค้าขายของที่ระลึก บริการรถเช่า สถานที่จอดรถ เป็นต้น ธุรกิจต่าง ๆ ดังกล่าวยังคงได้รับความนิยม และมีการแข่งขันสูง ซึ่งก่อให้เกิดการจ้างงานและยังเป็นกลไกที่สำคัญในการกระจายรายได้และความเจริญสู่ภูมิภาคอีกด้วย จากแนวโน้มการขยายตัวของการท่องเที่ยวที่สูงขึ้น ทำให้เกิดการท่องเที่ยว ที่หลากหลายรูปแบบ เช่น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวผจญภัย การท่องเที่ยวโดยชุมชน การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวเชิงกีฬา เป็นต้น

การท่องเที่ยวโดยชุมชนถือเป็นทางเลือกใหม่ของรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ที่สร้างประสบการณ์ การท่องเที่ยวแบบใหม่ให้แก่ผู้เยี่ยมชม เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนท้องถิ่น และเป็นประโยชน์ต่อการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมหรือธรรมชาติที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว การอนุรักษ์สืบทอดวัฒนธรรมและภูมิปัญญา ท้องถิ่นให้คงอยู่กับชุมชนอย่างยั่งยืน เนื่องจากประเทศไทยมีความได้เปรียบ ของความหลากหลายทางทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีอัตลักษณ์ความเป็นไทย (สุภาภรณ์ ประสงค์ทัน, 2556)

ในปัจจุบันการท่องเที่ยวโดยชุมชน ได้แสดงถึงการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม ชุมชนมีบทบาทเป็นเจ้าของ ทำหน้าที่กำหนดทิศทางการจัดการการท่องเที่ยว จัดการดูแลทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือน ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ คือ ทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม องค์กรชุมชน การจัดการ และการเรียนรู้ โดยทุกส่วนจะเกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และประวัติศาสตร์ ปัจจุบันทุกชุมชนยังต้องการความร่วมมือภายในชุมชนต่าง ๆ มากขึ้น รวมถึงการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสามารถช่วยกันเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจด้านการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน ด้วยการพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชน โดยทำความเข้าใจในบทบาทด้านการวางแผน การตัดสินใจ การดำเนินการ และการสรุปทบทวน ซึ่งจะนำไปสู่การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืนสู่คนรุ่นต่อ ๆ ไปและเกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่น ทั้งด้านการสร้างงานสร้างรายได้ ความเข้มแข็งของชุมชน และการพึ่งตนเอง ตลอดจนคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยวและปริมาณของนักท่องเที่ยวที่จะมีมากยิ่งขึ้น (สุดถนอม ตันเจริญ, 2560)

การพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของชุมชนแต่ละชุมชน ทำขึ้นเพื่อตอบสนองปัญหาหรือความต้องการของชุมชนบางอย่างแต่ไม่ได้เพื่อความต้องการทางด้านเศรษฐกิจ เช่น ต้องการแก้ปัญหาศักยภาพเรื่องของสิ่งแวดล้อม ชุมชนนั้นก็จะได้การจัดการสิ่งแวดล้อมโดยทางอ้อม ดังนั้นประโยชน์ก็คือ สิ่งที่เป็นเป้าหมายกับชุมชนในตอนแรกเพื่อประโยชน์ทางการพัฒนาการจัดการมากกว่าประโยชน์ในเรื่องรายได้ แต่หากชุมชนนั้นไม่ได้รับทราบศักยภาพและความต้องการของตนเองอย่างแท้จริง ยังไม่รู้จักรว่าตัวเองต้องการอะไร อาจจะเป็นปัญหา เพราะเมื่อมีการท่องเที่ยว ความต้องการทางด้านเศรษฐกิจจะเกิดขึ้นตามมา กล่าวคือเมื่อมีนักท่องเที่ยว ต้องเกิดการใช้จ่าย แต่ถ้าผู้จัดการท่องเที่ยวชุมชนคำนึงถึงรายได้มากกว่าเป้าหมายในตอนแรก เช่น เป้าหมายในเรื่องของการอนุรักษ์ การดูแลสิ่งแวดล้อม แม้กระทั่ง การแก้ปัญหาการยากจน อาจจะทำให้เกิดปัญหา อาจมีการทะเลาะเบาะแว้ง สื่อสารกันไม่เข้าใจในชุมชน เพราะลืมความต้องการของตัวเองไป และความไม่มีศักยภาพพอที่พร้อมรองรับนักท่องเที่ยวเข้ามา ไม่มีการเตรียมพร้อม ว่าต้องทำอะไร ต้องจัดสถานที่อย่างไรให้เหมาะสม หรืออาจจะเป็นภัยกับนักท่องเที่ยวถ้าไม่มีการเตรียมพร้อม อาจจะมีกลุ่มคนที่ทำลายสิ่งแวดล้อม หรืออาจจะนำเรื่องของวัฒนธรรมภายนอกเข้ามา ถ้าปราศจากการเตรียมพร้อมก็จะเป็นข้อเสียและปัญหามากกว่า แต่ถ้ามีการเตรียมพร้อม ปัญหาและข้อเสียต่าง ๆ อาจมีผลเสียน้อยลง ถ้าไม่เรียนรู้ที่จะแก้ไข เพราะการท่องเที่ยวมันจะมีทั้งข้อดีและข้อเสียอยู่แล้ว

สำหรับในประเทศไทยการท่องเที่ยวโดยชุมชน ได้เกิดขึ้นหลายแห่ง และหนึ่งในนั้นคือ จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งเป็นจังหวัดที่อยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพมหานคร มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และประเพณีมากมาย ทำให้นักท่องเที่ยวเข้ามาชมบรรยากาศอยู่เสมอ แต่อย่างไรก็ตาม สำหรับแหล่งท่องเที่ยวกาญจนบุรีนั้น สามารถแบ่งออกได้เป็นสองส่วน คือ สถานที่ท่องเที่ยวบริเวณในตัวเมืองกาญจนบุรี และบริเวณนอกตัวเมืองกาญจนบุรี สำหรับผู้ที่มีเวลาจำกัดในการท่องเที่ยว อาจทำได้เพียงท่องเที่ยวในตัวเมืองกาญจนบุรี หรือน้ำตกไม่ไกลตัวเมืองเท่านั้น หากนักท่องเที่ยวที่ต้องการสัมผัสธรรมชาติ ชมวิถีทัศน์ทางธรรมชาติ อาจต้องมีการวางแผนการท่องเที่ยวล่วงหน้า โดยจุดหมายปลายทางที่นักท่องเที่ยวหลายคนต้องการมาสัมผัส ซึ่งถือได้ว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ UNSEEN ในเมืองไทยที่ชุกช่อนอยู่หลังม่านหมอกของจังหวัดกาญจนบุรี นั่นก็คือ หมู่บ้านอีต่อง หมู่บ้านอีต่อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี หมู่บ้านเล็ก ๆ บนภูเขาที่อยู่ในบริเวณผืนป่าตะวันตกที่ติดต่อกับเขตแดนไทย-เมียนมาร์ เส้นทางการเดินทางไปหมู่บ้านอีต่องต้องลัดเลาะตามไหล่เขา มีเส้นทางที่คดโค้ง จนถูกขนานนามว่า "หมู่บ้าน 399 โค้ง" หมู่บ้านอีต่องนั้นเป็นที่อยู่อาศัยของหลายชนชาติ มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม เป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมพื้นบ้านและมีธรรมชาติที่เงียบสงบ

หมู่บ้านอีต่อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ถือว่าเป็นแลนด์มาร์คแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ที่เพิ่งได้รับความนิยมอย่างมากขึ้นในปัจจุบัน จึงมีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว อาทิ การเปิดบ้านภายในชุมชนเป็นที่พัก โฮมสเตย์ การปรับปรุงถนนหนทาง และจุดจอดรถเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้น อย่างไรก็ตาม แม้ว่าหมู่บ้านอีต่อง จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยวจำนวนมาก แต่ชุมชนยังขาดข้อมูล การท่องเที่ยวของชุมชนในด้านต่าง ๆ ประกอบกับปัญหาต่างๆ ที่ตามมาจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนนักท่องเที่ยว อันอาจก่อให้เกิดปัญหาอื่นๆ ตามมาในอนาคต ดังนั้น การศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนหมู่บ้านอีต่อง จึงมีความจำเป็นเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนหมู่บ้านอีต่องให้มีความยั่งยืนต่อไป

จากประเด็นปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยมองเห็นถึงความสำคัญในการพัฒนาหมู่บ้านอีต่องให้มีศักยภาพในด้านการท่องเที่ยวที่ดียิ่งขึ้น ชุมชนจึงต้องได้รับการพัฒนาศักยภาพอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้หมู่บ้านอีต่องเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความยั่งยืน สามารถรองรับนักท่องเที่ยวที่จะเพิ่มขึ้นในอนาคต ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน หมู่บ้านอีต่อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี และเพื่อทราบถึงแนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน หมู่บ้านอีต่อง ทั้งด้านสภาพแวดล้อม ท่าเล ที่ตั้ง ด้านการบริการแก่นักท่องเที่ยว ด้านวัฒนธรรมเอกลักษณ์ท้องถิ่น ด้านคมนาคม ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

ด้านความปลอดภัยของทรัพย์สินให้มีมาตรฐานที่ดีขึ้นได้ เพื่อจะเป็นประโยชน์ในการกำหนดแนวทางในการช่วยการเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน หมู่บ้านอิต้อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวหมู่บ้านอิต้อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

งานวิจัยในครั้งนี้ศึกษาเกี่ยวกับศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน หมู่บ้านอิต้อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี โดยใช้เกณฑ์การพัฒนากการท่องเที่ยวมาเป็นตัวกำหนด เพื่อประเมินศักยภาพด้านการท่องเที่ยว โดยศักยภาพที่ทำการศึกษามีดังนี้

1. ศักยภาพด้านบริการการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน
2. ศักยภาพการจัดการเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตที่ดี
3. ศักยภาพด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรม
- 4 ศักยภาพด้านจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและยั่งยืน
5. ศักยภาพด้านบริการและความปลอดภัย

โดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับชุมชนหมู่บ้านอิต้อง เป็นผู้มีส่วนร่วมในการประเมินศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชนหมู่บ้านอิต้อง ผลที่ได้จากการประเมินศักยภาพ จะนำศักยภาพที่ต่ำไปหาแนวทางการเพิ่มศักยภาพ โดยให้ประชาชนท้องถิ่นและนักท่องเที่ยวร่วมแสดงความคิดเห็นในเรื่องแนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวหมู่บ้านอิต้อง ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.4 นิยามศัพท์เฉพาะ

ศักยภาพด้านการท่องเที่ยว หมายถึง ความพร้อมและความสามารถของชุมชนหมู่บ้านอิต้อง ในการจัดการการท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยว หมายถึง ผู้ที่เดินทางยังมาหมู่บ้านอิต้อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ไม่ว่าจะด้วยวัตถุประสงค์ใดๆ เช่น การมาท่องเที่ยวพักผ่อน ทั้งกลุ่มคนทำงาน นักเรียน นักศึกษา เยาวชน ก็ตามที่ไม่ใช่การประกอบอาชีพหรือการหารายได้

แนวทางการพัฒนา หมายถึง การจัดการหรือการดำเนินงาน ที่จะใช้เป็นแผนการในการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชน ให้กับหมู่บ้านอิต้อง ในด้านสิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ สิ่งอำนวยความสะดวก และเอกลักษณ์วิถีชีวิตท้องถิ่น

ชุมชนท้องถิ่น หมายถึง ประชาชนที่อาศัยอยู่ที่หมู่บ้านอิต้อง ตำบลปิล็อก อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ประชาชน มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน เป็นกระบวนการเรียนรู้ ตัดสินใจ พัฒนาการเรียนรู้เพื่อแสดงออกถึงการตัดสินใจของตนเองและความต้องการของตนเองได้ รวมถึง ประชาชนได้รับประโยชน์จากการพัฒนาในด้านต่าง ๆ

การประเมินศักยภาพ หมายถึง การตีค่าความพร้อมและความสามารถอย่างมีเหตุผล โดยเทียบกับเกณฑ์หรือมาตรฐานที่กำหนดไว้

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับชุมชนหมู่บ้านอิต้อง หมายถึง ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของหมู่บ้านอิต้อง ได้แก่ เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติทองผาภูมิ เจ้าหน้าที่ตำรวจรักษาดินแดน ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 1 หมู่บ้านอิต้อง ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน พระสงฆ์ในวัดปิล็อก และผู้ประกอบการร้านค้าในหมู่บ้านอิต้อง

การท่องเที่ยวโดยชุมชน หมายถึง การท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม กำหนดทิศทางโดยชุมชน จัดการโดยชุมชน เพื่อชุมชนและชุมชนมีบทบาทเป็นเจ้าของ มีสิทธิในการจัดการดูแล เพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือน

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชน บ้านอีต่อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี
2. ทำให้ทราบถึงแนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนของหมู่บ้านอีต่อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี
3. สามารถนำผลการวิจัยในครั้งนี้ ไปเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพของชุมชนของหมู่บ้านอีต่อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องการศึกษาแนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชนกรณีศึกษาหมู่บ้านอิต่อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย โดยนำเสนอองค์หัวข้อต่อไปนี้

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

2.1.1 ความหมายของการท่องเที่ยว

2.1.2 ความสำคัญของการท่องเที่ยวและธุรกิจการท่องเที่ยว

2.1.3 รูปแบบการท่องเที่ยว

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชน

2.2.1 ความหมายของศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชน

2.2.2 การประเมินศักยภาพและความเป็นไปได้ของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว

2.2.3 ปัจจัยเพื่อการประเมินศักยภาพทางการท่องเที่ยว

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการพัฒนาการท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมของชุมชน

2.4 บริบทของหมู่บ้านอิต่อง

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.6 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยว (Tourism) เป็นกิจกรรมที่วิวัฒนาการมาจากการเดินทาง สมัยก่อนมนุษย์เดินทางเพื่อวัตถุประสงค์ต่าง ๆ เช่น การล่าสัตว์ การล่าอาณานิคม ความเชื่อทางศาสนา การค้าขาย การศึกษา และการพักผ่อน เป็นต้น ซึ่งแต่ละยุคสมัยความนิยมเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพสังคมความเป็นอยู่ เทคโนโลยีทางการคมนาคมขนส่งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ส่งเสริมให้การเดินทางได้สะดวกรวดเร็ว ขึ้นจนทำให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีความเจริญเติบโตในปัจจุบัน

2.1.1 ความหมายของการท่องเที่ยว

ในเรื่องความหมายของการท่องเที่ยว นั้น มีนักวิชาการและองค์กรที่เกี่ยวข้อง ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวไว้ ดังนี้

ปรีชา แดงโรจน์ (2546: 29-30) ได้อ้างถึงคำนิยามการท่องเที่ยวขององค์การสหประชาชาติที่ได้จัดประชุมว่าด้วยการเดินทางและการท่องเที่ยว ณ กรุงโรม เมื่อปี พ.ศ. 2506 ได้ให้ความหมายไว้ว่า การท่องเที่ยว หมายถึง กิจกรรมที่มีเงื่อนไขเกี่ยวข้องอยู่ 3 ประการคือ (1) ต้องมีการเดินทาง (2) ต้องมีสถานที่ปลายทางที่ประสงค์จะเดินทางไปเยี่ยมชม และ (3) มีจุดมุ่งหมายของการเดินทาง และได้อธิบายเพิ่มเติมของจุดมุ่งหมายของการเดินทางท่องเที่ยวไว้ว่า การเดินทางท่องเที่ยวต้องมีค่าใช้จ่ายเพื่อการประกอบอาชีพและไปอยู่ประจำ แต่เป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายๆ อย่าง ดังต่อไปนี้

1. เพื่อพักผ่อนในวันหยุด
2. เพื่อวัฒนธรรมหรือศาสนา
3. เพื่อการศึกษา
4. เพื่อการกีฬาและบันเทิง
5. เพื่อชมประวัติศาสตร์และความสนใจพิเศษ
6. เพื่องานอดิเรก
7. เพื่อเยี่ยมชมญาติมิตร
8. เพื่อวัตถุประสงค์ทางธุรกิจ
9. เพื่อเข้าร่วมประชุมหรือสัมมนา

วิมล จิโรจน์ และคณะ (2548, น. 47) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การท่องเที่ยว หมายถึง ผู้คนหรือประชาชน ที่ได้เยี่ยมชมยังสถานที่หนึ่ง เพื่อการเที่ยวชมเมือง เยี่ยมญาติและเพื่อนพักผ่อน วันหยุดทั้งระยะสั้นและระยะยาว และอาจหมายรวมถึง บุคคลที่เดินทางไปเข้าร่วมการประชุม วิชาการ การเมือง ธุรกิจหรือเข้าร่วมกิจกรรมอื่น ๆ ทางธุรกิจ ตลอดจนการเดินทางไปศึกษาจาก ผู้เชี่ยวชาญ หรือไปทำการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ โดยที่มาเหล่านี้สามารถใช้เวลาพักผ่อนขนส่งได้ทุก รูปแบบ และยังหมายความรวมถึงการเดินทางไปสู่สถานที่ต่าง ๆ เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ เพื่อการศึกษา การแลกเปลี่ยนทางศิลปวัฒนธรรม การประชุม การแสดง ธุรกิจและอื่น ๆ

จารุวรรณ แก่นทิพย์ (2550, น. 14) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางจากถิ่นที่พำนักไปยังสถานที่อื่นเป็นการชั่วคราว ประกอบด้วยเงื่อนไขของการเดินทางระยะเวลา จุดหมายปลายทางในการเดินทางและวัตถุประสงค์ที่หลากหลายของการเดินทาง

ศรัญญา เลิศมนไพโรจน์ (2550, น. 20) ให้ความหมายของการท่องเที่ยวว่า หมายถึง กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวของการเดินทางของบุคคล จากที่อยู่อาศัยถาวรไปยังที่อยู่อาศัย ชั่วคราว เพื่อวัตถุประสงค์ที่ไม่ใช่หารายได้ ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวอาจก่อให้เกิดมนุษยสัมพันธ์ระหว่าง บุคคลที่ร่วมเดินทาง (นักท่องเที่ยวหรือแขกผู้มาเยือน)

ธีระ ชีวะเกรียงไกร (2551, น. 10) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การท่องเที่ยว หมายถึง กิจกรรมการเดินทางของนักท่องเที่ยวที่มีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างทั้งที่เป็นการเดินทางเพื่อพักผ่อน ประกอบกิจกรรมตามความสนใจ หรือเพื่อประกอบธุรกิจซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการทำงาน แต่ไม่ได้เป็นการเดินทางเพื่อไปทำงานหรือประกอบอาชีพเป็นหลัก

กมลรัตน์ รัตนภานพ (2551, น. 9) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางจากที่อยู่อาศัยที่เป็นภูมิลำเนาของผู้เดินทางไปยังที่อยู่อาศัยอื่นเป็นการชั่วคราวด้วยความสมัครใจ และมีค่าใช้จ่ายเพื่อการประกอบอาชีพและไปอยู่ประจำ โดยมีวัตถุประสงค์การเดินทางอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายๆ อย่าง เช่น การพักผ่อน การเยี่ยมญาติ โดยมีแรงกระตุ้นจากความต้องการ ในด้านกายภาพ ด้านวัฒนธรรม ด้านการปฏิสัมพันธ์

จากข้อมูลสรุปได้ว่า การท่องเที่ยวเป็นการเดินทางจากถิ่นที่พำนักไปยังสถานที่อื่นที่มีวัตถุประสงค์ที่แตกต่าง และเป็นการชั่วคราว เพื่อประกอบกิจกรรมตามความสนใจ หรือเพื่อประกอบธุรกิจ เช่น การพักผ่อนหย่อนใจ การศึกษา การแลกเปลี่ยนทางศิลปวัฒนธรรม การประชุม การแสดง ธุรกิจ และอื่น ๆ

ในเรื่องของส่วนสำคัญที่เป็นองค์ประกอบของการท่องเที่ยว ในแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวจะเข้าเยี่ยมชมนั้นจะต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญและมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน ดังที่ บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548) และ Collier, Haraway (1997) ได้กล่าวไว้ว่า การท่องเที่ยวจะบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ ดังต่อไปนี้

1. สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของทรัพยากรท่องเที่ยว ที่ต้องมีสิ่งดึงดูดใจอย่างใดอย่างหนึ่งในการดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปเยี่ยมชมสถานที่นั้น ๆ ซึ่งสิ่งดึงดูดใจของการท่องเที่ยวย่อมแตกต่างกันไปตามประเภทของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยแต่ละกลุ่ม จะสนใจสิ่งดึงดูดใจของทรัพยากรท่องเที่ยวแต่ละประเภทแตกต่างกันไป เช่น นักท่องเที่ยวกลุ่มหนึ่ง อาจสนใจด้านความสวยงามของธรรมชาติ และชอบที่จะไปเที่ยวชม ภูเขา ทิวทัศน์ต่าง ๆ หรือนักท่องเที่ยว อีกกลุ่มหนึ่งอาจสนใจด้านโบราณสถาน ก็ชอบที่จะไปเที่ยวชมอุทยานประวัติศาสตร์ เป็นต้น นอกจากนั้นภาพลักษณ์และราคาค่าเข้าชมของทรัพยากรท่องเที่ยวก็มีส่วนในการดึงดูดใจให้ นักท่องเที่ยวเข้าไปเยี่ยมชมทรัพยากรท่องเที่ยวนั้น

2. สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของทรัพยากรท่องเที่ยวที่ต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกไว้บริการนักท่องเที่ยวที่เข้ามายังทรัพยากรท่องเที่ยววันนั้น ให้ได้รับความสะดวกสบายและความประทับใจ ทำให้นักท่องเที่ยวอยากอยู่ท่องเที่ยววันขึ้น ซึ่งสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวหมายถึงสรรพสิ่งทีรองรับในการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวเพื่อให้การเดินทางท่องเที่ยวเป็นไปด้วยความสะดวกสบายและปลอดภัย โดยปกติ สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวเหล่านี้รัฐบาลจะเป็นผู้จัดหาและพัฒนาเพื่อบริการแก่ประชาชนของตนเองแล้วถือเป็นผลพลอยได้ในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว

3. การเข้าถึงพื้นที่ (Accessibility) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของทรัพยากรท่องเที่ยว ที่ต้องมีเส้นทางหรือเครือข่ายคมนาคมขนส่งที่สามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวนั้น ตลอดจนสามารถติดต่อ เชื่อมโยงกันระหว่างทรัพยากรท่องเที่ยวหนึ่งกับอีกทรัพยากรท่องเที่ยวหนึ่งที่อยู่บริเวณใกล้เคียง อีกทั้งต้องมีที่จอดรถหรือสถานีรถไฟหรือท่าเรือหรือท่าอากาศยานเพื่อให้ธุรกิจการขนส่งสามารถนำนักท่องเที่ยวเข้าไปท่องเที่ยวยังทรัพยากรท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกและปลอดภัย

ธุรกิจท่องเที่ยวจัดเป็นสาขาหนึ่งในธุรกิจภาคการค้าบริการ วัตถุประสงค์มาจากสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และจากการจัดการของมนุษย์ ขบวนการในการให้บริการของธุรกิจท่องเที่ยวเกี่ยวเนื่องกับเศรษฐกิจในทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นภาคเกษตรกรรม, ภาคอุตสาหกรรม, และภาคการค้า (สินค้า) และภาคการค้าบริการในสาขาธุรกิจอื่น ๆ เช่น การเงิน การขนส่งคมนาคม โรงแรม ฯลฯ

2.1.2 ความสำคัญของการท่องเที่ยวและธุรกิจการท่องเที่ยว

ปัจจุบันการท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่เติบโตอย่างรวดเร็ว จนก่อให้เกิดลักษณะธุรกิจท่องเที่ยว ซึ่งหากพิจารณาจากความหมายของธุรกิจท่องเที่ยว จะเห็นว่าธุรกิจท่องเที่ยวมีความหมายเกี่ยวข้องกับธุรกิจต่าง ๆ เนื่องจากธุรกิจท่องเที่ยว เป็นธุรกิจบริการที่ประกอบไปด้วยการบริการประเภทต่าง ๆ ที่จัดขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวในการเดินทางท่องเที่ยวไปยังสถานที่ท่องเที่ยว เช่น การคมนาคมขนส่ง โรงแรม ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก ตัวแทนจำหน่าย บริการนำเที่ยว ธุรกิจสวนสนุก ธุรกิจจัดการประชุมและงานแสดงสินค้า เป็นต้น ต่อมาการท่องเที่ยวได้รับความนิยม จากการขยายตัวของการคมนาคมขนส่งที่รวดเร็วทันสมัย ทำให้คนนิยมเดินทางท่องเที่ยวมากขึ้น ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวขยายตัวขึ้นกลายเป็นอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่ประกอบไปด้วยธุรกิจ สินค้าและบริการ ตามพระราชบัญญัติการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2522 ระบุว่า อุตสาหกรรม ท่องเที่ยว หมายความว่า อุตสาหกรรมที่จัดให้มีหรือให้บริการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวทั้งภายในและภายนอกราชอาณาจักร โดยมีค่าตอบแทน และหมายรวมถึง

1. ธุรกิจนำเที่ยว
2. ธุรกิจโรงแรมสำหรับนักท่องเที่ยว
3. ธุรกิจภัตตาคาร สถานบริการและสถานที่ตากอากาศสำหรับนักท่องเที่ยว
4. ธุรกิจการขายของที่ระลึกหรือสินค้าสำหรับนักท่องเที่ยว
5. ธุรกิจการกีฬาสำหรับนักท่องเที่ยว
6. การดำเนินงานนิทรรศการ งานแสดง งานออกร้าน การโฆษณาเผยแพร่หรือ การดำเนินงานที่อื่นใด โดยมีความมุ่งหมายเพื่อชักนำหรือส่งเสริมให้มีการเดินทางท่องเที่ยว

จะเห็นได้ว่าการท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่ขยายตัวอย่างต่อเนื่องจนเกิดเป็นธุรกิจรองรับการท่องเที่ยว และเมื่อมีการพัฒนาการคมนาคมขนส่งที่รวดเร็วยิ่งขึ้น ส่งผลให้กิจกรรมการท่องเที่ยวได้รับความนิยมน้อยลงจนกระทั่งกลายเป็นการให้บริการในระดับอุตสาหกรรมซึ่งต้องอาศัยธุรกิจหลายประเภทมาเกี่ยวข้องเพื่อรองรับการท่องเที่ยวให้ประสบความสำเร็จ ดังนั้นผู้มีอำนาจหรือหน้าที่รับผิดชอบควรเข้าใจลักษณะของกิจกรรมการท่องเที่ยวในระดับท้องถิ่น ระดับการประกอบการ ท่องเที่ยวเป็นธุรกิจและลักษณะของการท่องเที่ยวเมื่อมีการขยายตัวเป็นอุตสาหกรรมเพื่อมองภาพ ที่ชัดเจนของกิจกรรมในแต่ละระดับที่มีความแตกต่างกันไป

2.1.3 รูปแบบการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวสามารถแบ่งออกได้เป็นหลายรูปแบบหรือประเภท วิจารณ์ วิวัฒน์ (2549, น. 14) กล่าวว่า รูปแบบของการท่องเที่ยวสามารถจำแนกกว้าง ๆ ได้ 2 ประเภท ดังนี้ 1. การท่องเที่ยวแบบอิสระ (Independent Tourism) คือ นักท่องเที่ยวกำหนด รายการท่องเที่ยวติดต่อพักแรมและเลือกวิธีการเดินทางเองโดยไม่ใช้บริการของบริษัทนำเที่ยว 2. การท่องเที่ยวแบบเบ็ดเสร็จ (Mass Tourism) คือ นักท่องเที่ยวใช้บริการบริษัทนำเที่ยวในการเลือกรายการท่องเที่ยว ที่พักแรม วิธีการเดินทาง เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า การท่องเที่ยวแบบเบ็ดเสร็จ (Inclusive Tour หรือ Package Tour) ทั้งการท่องเที่ยวแบบอิสระและการท่องเที่ยวแบบเบ็ดเสร็จ นักท่องเที่ยวอาจจะเลือก ไปเป็นกลุ่ม (Group Travel) หรือไปเพียงลำพัง (Inclusive Travel)

ในขณะที่วรรณ วลัยวานิช (2539, น. 17 – 18) กล่าวว่า การท่องเที่ยวโดยทั่วไปแล้วสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. การท่องเที่ยวภายในประเทศ คือ เป็นการท่องเที่ยวไปตามสถานที่ต่างๆ ภายในประเทศการท่องเที่ยวลักษณะนี้จะต้องมีสิ่งจูงใจหลายอย่าง เช่น ความสวยงามของภูมิประเทศ ความสะดวกสบายในการเดินทาง ความปลอดภัย ตลอดจนการโฆษณา หรือมีสิ่งจูงใจโดยเฉพาะของสถานที่นั้น เช่นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ หรือศิลปวัฒนธรรมประจำถิ่น เป็นต้น

2. การท่องเที่ยวระหว่างประเทศ คือ การเดินทางไปยังสถานที่ที่ต่างไปจากประเทศของตนและต้องผ่านขบวนการระหว่างประเทศหลายอย่างเช่น ศุลกากร ด้านตรวจคนเข้าเมือง เป็นต้น ใช้ภาษาต่างประเทศและอาจต้องมีมัคคุเทศก์เป็นผู้นำ

และ UNWTO (1997) กำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวได้ 3 รูปแบบหลัก ๆ ได้ดังนี้

1. รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ (Natural Based Tourism) ประกอบด้วย

1.1 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) หมายถึง การท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

1.2 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเล (Marine Ecotourism) หมายถึง การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบในแหล่งธรรมชาติทางทะเลที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศทางทะเล โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

1.3 การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา (Geo-Tourism) หมายถึง การท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติที่เป็นหินผา ลานหินทราย อุโมงค์โพรง ถ้ำน้ำลอด ถ้ำหินงอกหินย้อย เพื่อดูความงามของภูมิทัศน์ ที่มีความแปลกของการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่โลกศึกษาธรรมชาติของหิน ดิน แร่ ต่าง ๆ และฟอสซิล ได้ความรู้มีประสบการณ์ใหม่บนพื้นฐานการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบต่อการรักษาสภาพแวดล้อม โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยว

1.4 การท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agro Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยังพื้นที่เกษตรกรรมสวนเกษตร วนเกษตร สวนสมุนไพร ฟาร์มปศุสัตว์ และเลี้ยงสัตว์เพื่อชื่นชมความสวยงาม ความสำเร็จและเพลิดเพลินในสวนเกษตร ได้ความรู้มีประสบการณ์ใหม่บนพื้นฐานความรับผิดชอบต่อการรักษาสภาพแวดล้อมของสถานที่แห่งนั้น

1.5 การท่องเที่ยวเชิงดาราศาสตร์ (Astrological Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อการไปชมปรากฏการณ์ทางดาราศาสตร์ที่เกิดขึ้นในแต่ละวาระ เช่น สุริยุปราคา ฝนดาวตก จันทรุปราคา และการดูดาวจักราศีที่ปรากฏในท้องฟ้าแต่ละเดือนเพื่อการเรียนรู้ระบบสุริยจักรวาล มีความรู้ ความประทับใจความทรงจำ และประสบการณ์เพิ่มขึ้นบนพื้นฐานการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อรักษาสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการร่วมกันอย่างยั่งยืน

2. รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม (Cultural Based Tourism) ประกอบด้วย

2.1 การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (Historical Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณคดีและประวัติศาสตร์ เพื่อชื่นชมและเพลิดเพลินในสถานที่ท่องเที่ยวได้ความรู้มีความเข้าใจต่อประวัติศาสตร์และโบราณคดีในท้องถิ่นพื้นฐานของความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่าของสภาพแวดล้อม โดยที่ประชาชนในท้องถิ่น มีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยว

2.2 การท่องเที่ยวงานชมวัฒนธรรมและประเพณี (Cultural and Traditional Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อชมงานประเพณีต่าง ๆ ที่ชาวบ้านในท้องถิ่นนั้น ๆ จัดขึ้น ได้รับความเพลิดเพลินตื่นตาตื่นใจในสุนทรียะศิลป์ เพื่อศึกษาความเชื่อการยอมรับนับถือการเคารพพิธีกรรมต่าง ๆ และได้รับความรู้มีความเข้าใจต่อสภาพสังคมและวัฒนธรรมมีประสบการณ์ใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นบนพื้นฐานของความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อมและมรดกทางวัฒนธรรม โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยว

2.3 การท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตในชนบท (Rural Tourism / Village Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวในหมู่บ้านชนบทที่มีลักษณะวิถีชีวิต และผลงานสร้างสรรค์ที่มีเอกลักษณ์พิเศษมีความโดดเด่นเพื่อความเพลิดเพลินได้ความรู้ดูผลงานสร้างสรรค์และภูมิปัญญาพื้นบ้าน มีความเข้าใจในวัฒนธรรมท้องถิ่นบนพื้นฐานของความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรม และคุณค่าของสภาพแวดล้อม โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยว

3. รูปแบบการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ (Special Interest Tourism) ประกอบด้วย

3.1 การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism) หมายถึง การท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติและแหล่งวัฒนธรรม เพื่อการพักผ่อนและเรียนรู้วิธีการรักษาสุขภาพกายใจ ได้รับความเพลิดเพลิน และสุนทรียภาพ มีความรู้ต่อการรักษาคุณค่าและคุณภาพชีวิตที่ดีมีจิตสำนึกต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพนี้บางแห่งอาจจัดรูปแบบเป็นการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพและความงาม (Health, Beauty and Spa)

3.2 การท่องเที่ยวเชิงทัศนศึกษาและศาสนา (Edu-Meditation Tourism) หมายถึง การเดินทางเพื่อทัศนศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากปรัชญาทางศาสนา หากความรู้ สัจธรรมแห่งชีวิตมีการฝึกทำสมาธิเพื่อมีประสบการณ์ และความรู้ใหม่เพิ่มขึ้นมีคุณค่าและคุณภาพชีวิตที่ดีเพิ่มขึ้น มีจิตสำนึกต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน นอกจากนั้น นักท่องเที่ยวบางกลุ่มมุ่งการเรียนรู้วัฒนธรรมและภูมิ

ปัญญาไทย เช่น การทำอาหารไทย การนวดแผนไทย รำไทย มวยไทย การช่าง และงานศิลปหัตถกรรมไทยรวมถึงการบังคับช้าง และเป็นความรู้อื่นๆ เป็นต้น

3.3 การท่องเที่ยวเพื่อศึกษากลุ่มชาติพันธุ์หรือวัฒนธรรมกลุ่มน้อย (Ethnic Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้วิถีชีวิตความเป็นอยู่วัฒนธรรมของชาวบ้าน วัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อยหรือชนเผ่าต่าง ๆ เช่น หมู่บ้านชาวไทยโซ่ง หมู่บ้านผู้ไทย หมู่บ้านชาวกระเหรี่ยง หมู่บ้านชาวจีนฮ่อ เป็นต้น เพื่อมีประสบการณ์และความรู้ใหม่เพิ่มขึ้น มีคุณค่าและคุณภาพชีวิตที่ดีเพิ่มขึ้น มีจิตสำนึกต่อการรักษาสีงแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

3.4 การท่องเที่ยวเชิงกีฬา (Sports Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อเล่นกีฬาตามความถนัดความสนใจในประเภทกีฬา เช่น กอล์ฟ ดำน้ำ ตกปลา สกิกเกอร์ กระดานโต้คลื่น สกีนํ้า เป็นต้น ให้ได้รับความเพลิดเพลินความสนุกสนานตื่นเต้น ได้รับความประสบการณ์และความรู้ใหม่เพิ่มขึ้น มีคุณค่าและคุณภาพชีวิตที่ดีเพิ่มขึ้น มีจิตสำนึกต่อการรักษาสีงแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

3.5 การท่องเที่ยวแบบผจญภัย (Adventure Travel) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีลักษณะพิเศษ ที่นักท่องเที่ยวเข้าไปเที่ยวแล้วได้รับความสนุกสนานตื่นเต้น หวาดเสียว ผจญภัย มีความทรงจำความปลอดภัย และได้ประสบการณ์ใหม่

3.6 การท่องเที่ยวแบบ โฮมสเตย์ และฟาร์มสเตย์ (Home Stay & Farm Stay) หมายถึง นักท่องเที่ยวกลุ่มที่ต้องการใช้ชีวิตใกล้ชิดกับครอบครัวในท้องถิ่นที่ไปเยือนเพื่อการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมท้องถิ่น ได้รับความประทับใจในชีวิตเพิ่มขึ้น โดยมีจิตสำนึกต่อการรักษาสีงแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นการจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่นที่ยั่งยืน

3.7 การท่องเที่ยวพำนักระยะยาว (Long Stay) หมายถึง กลุ่มผู้ใช้ชีวิตในบั้นปลาย หลังเกษียณอายุจากการทำงานที่ต้องการมาใช้ชีวิตต่างแดนเป็นหลัก เพื่อเพิ่มปัจจัยที่ห้าของชีวิตคือการท่องเที่ยว โดยเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศเฉลี่ย 3 – 4 ครั้งต่อปี คราวละนาน ๆ อย่างน้อย 1 เดือน

3.8 การท่องเที่ยวแบบให้รางวัล (Incentive Travel) หมายถึง การจูงนำเที่ยวให้แก่กลุ่มลูกค้าของบริษัทที่ประสบความสำเร็จ (มีความเป็นเลิศ) ในการขายสินค้านั้น ๆ ตามเป้าหมายหรือเกินเป้าหมาย เช่น กลุ่มผู้แทนบริษัทจำหน่ายรถยนต์ ผู้แทนบริษัทจำหน่ายเครื่องไฟฟ้า ผู้แทนบริษัทจำหน่ายเครื่องสำอางจากภูมิภาคหรือจังหวัดต่าง ๆ ที่สามารถขายสินค้าประเภทนั้นได้มากตามที่บริษัทผู้แทนจำหน่ายในประเทศตั้งเป้าหมายไว้เป็นการให้รางวัลและจูงนำเที่ยวโดยออก

ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ค่าพักรวมและค่าอาหารระหว่างการเดินทางให้กับผู้ร่วมเดินทาง เป็นการ จัดรายการพักรวมตั้งแต่ 2 - 7 วัน เป็นรายการนำเที่ยวชมสถานที่ต่าง ๆ อาจเป็นรายการนำเที่ยว แบบผสมผสาน หรือรายการนำเที่ยวในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง

3.9 การท่องเที่ยวเพื่อการประชุม (MICE หมายถึง M=Meeting/I= Incentive/ C=Conference / E=Exhibition) เป็นการจูงใจให้แก่มูลุกลูกค้าของผู้ที่จัดประชุม มีรายการจัด นำเที่ยวก่อนการประชุม (Pre-Tour) และการจัดรายการนำเที่ยวหลังการประชุม (Post-Tour) โดย การจัดรายการท่องเที่ยวในรูปแบบต่าง ๆ ทั่วประเทศเพื่อบริการให้กับผู้เข้าร่วมประชุมโดยตรง หรือสำหรับผู้ร่วมเดินทางกับผู้ประชุม (สามีหรือภรรยา) อาจเป็นรายการท่องเที่ยววันเดียว หรือ รายการเที่ยวพักรวม 2 - 4 วัน โดยคิดราคาแบบเหมารวมค่าอาหารและบริการท่องเที่ยว

3.10 การท่องเที่ยวแบบผสมผสานเป็นอีกรูปแบบหนึ่งของผู้จัดการการท่องเที่ยว คัดสรรรูปแบบการท่องเที่ยวที่กล่าวมาแล้วข้างต้น นำมาจัดรายการนำเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับความแตกต่างระหว่างการเดินทางท่องเที่ยวในระยะเวลานานตั้งแต่ 2 - 7 วัน หรือ มากกว่านั้น เช่น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศและเกษตร (Eco-Agro Tourism) การท่องเที่ยวเชิงเกษตรและประวัติศาสตร์ (Agro-Historical Tourism) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศและผจญภัย (Eco-Adventure Travel) การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยาและประวัติศาสตร์ (Geo- Historical Tourism) การท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวัฒนธรรม (Agro-Cultural Tourism) เป็นต้น

จากรูปแบบการท่องเที่ยว สรุปได้ว่า รูปแบบการท่องเที่ยว มีหลากหลายประเภท เพราะ ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของประเทศมีจำนวนมาก เช่น รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ ซึ่งทรัพยากรทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นเอง สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวไปยังที่นั้น ๆ รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม เป็นการเที่ยวชมวิถีชีวิตของชุมชน และรูปแบบการท่องเที่ยวในความ สนใจพิเศษ ที่เกิดจากกิจกรรมเฉพาะของแต่ละบุคคลหรือหน่วยงาน และการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ที่พักรวมสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ รวมไปถึงกิจกรรมการท่องเที่ยว และส่วนประกอบอื่น ๆ

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชน

ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน เป็นความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน ที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนา การปรับปรุง หรือการทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลง รวมถึงความน่าสนใจ ของท้องถิ่นนั้นมีเพียงพอที่จะดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้ตัดสินใจเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวนั้น หรือไม่

2.2.1 ความหมายศักยภาพของชุมชนและศักยภาพการท่องเที่ยว

วิวัฒน์ชัย บุญยภักดิ์ (2529) ได้กล่าวว่า ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่า ความสวยงาม มีลักษณะเด่นในตัวเอง มีความสะดวกในการเข้าถึง มีสิ่งอำนวยความสะดวก มีสภาพแวดล้อม ได้แก่ สภาพทางกายภาพสภาพอากาศ ระบบนิเวศ มีการรองรับนักท่องเที่ยว มีชื่อเสียงในปัจจุบัน ได้แก่ ความเป็นที่รู้จักของแหล่งท่องเที่ยว และจำนวนนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว

เอนก นาคะบุตร (2532) ได้ให้ความหมาย ศักยภาพของชุมชน หมายถึง ความสามารถของชุมชนในการตอบสนองความต้องการแก้ไขปัญหาของคนส่วนใหญ่ภายในชุมชน การประสานงานและความร่วมมือในการดำเนินงานกับคนภายในชุมชนชุมชนสามารถพึ่งพาปัจจัยสี่จากทรัพยากรของตน ตลอดจนความสามารถสัมพันธ์กับโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี อาทิ ความสัมพันธ์กับรัฐ ความสัมพันธ์กับตลาด ความสัมพันธ์กับกลุ่มหมู่บ้านอื่นและครอบคลุมถึงความสามารถในการแก้ไขปัญหาของตนเองให้ลุล่วงไปด้วยดี (สุวิทย์ ธีรศาสตร์, 2533) ประชาชนในชุมชนต่างมีบทบาทและหน้าที่ของตนในการจัดการหาทางออกในการจัดการแก้ปัญหาเพื่อเกิดผลสำเร็จ

ถวิล กัลชาญพิเศษ (2538, น. 12) ได้ให้ความหมายของ ศักยภาพชุมชนว่า เป็นความสามารถที่มีอยู่ในบุคคลที่สามารถแสดงออกในแต่ละบทบาทได้ โดยเฉพาะการแสดงออกต่อการดำรงชีพ อีกทั้งยังเป็นเงื่อนไขที่ใช้สำหรับการพัฒนาชุมชนศักยภาพ เหล่านี้จะไม่สูญหายอาจจะมิอยู่ในแต่ละบุคคล โดยสามารถถ่ายทอดไปยังอีกบุคคลอื่นๆ เสมือนหนึ่งเป็นการเพิ่มศักยภาพของผู้นั้น หากไม่มีเงื่อนไขใดๆ จะไม่แสดงออกมา หากมีเงื่อนไขใดๆ จะแสดงออกมาในรูปแบบพลังสังคม

สุภภรณ์ หาญทอง (2543) ได้ให้ความหมายว่าศักยภาพการท่องเที่ยว คือ ความสามารถหรือความพร้อมในสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการ ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงการพัฒนา และการปรับปรุงใด ๆ ฉะนั้น แหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งจึงมีศักยภาพแตกต่างกันตามความมุ่งหวังหรือวัตถุประสงค์ของการจัดการ แหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงจะถูกจัดการเป็นลำดับแรก ดังนั้น การกำหนดปัจจัยการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ มีการใช้เครื่องมือที่เหมาะสมและน่าเชื่อถือ เพื่อจะนำไปใช้ประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างแม่นยำ และแหล่งท่องเที่ยวที่นั้น มีการจัดการที่เหมาะสมต่อไป

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2549) ได้กล่าวว่า ศักยภาพทางการท่องเที่ยว หมายถึง ความสามารถทางการท่องเที่ยวด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านแหล่งท่องเที่ยว ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวที่สะดวกและปลอดภัย ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวในระหว่างการเดินทาง

ท่องเที่ยวด้านสิ่งแวดล้อมที่ช่วยสนับสนุนการท่องเที่ยว (เช่น ห้องสุขาที่สะอาด บั๊มน้ำมัน ร้านสะดวกซื้อ ถนน ที่จอดรถ ร้านค้าชุมชน รถโดยสารสาธารณะ ป้ายหรือเอกสารชี้แจง (เส้นทางและจุดสำคัญ) ด้านบริการท่องเที่ยว (เช่น การให้บริการขนส่ง ที่พัก อาหารและบันเทิง การนำเที่ยวและมัคคุเทศก์การจำหน่ายสินค้าที่ระลึก) ด้านการตลาดท่องเที่ยว และด้านความพร้อมของชุมชน ในการมีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยว

วิวัฒน์ชัย บุญยภักดิ์ (2550) ได้กล่าวว่า ศักยภาพด้านการท่องเที่ยว หมายถึง ความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวที่เอื้อต่อการพัฒนา การปรับปรุงหรือทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง รวมถึงความน่าสนใจของท้องถิ่นนั้นว่ามีเพียงพอที่จะดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้ตัดสินใจเดินทางไปยัง แหล่งท่องเที่ยวหรือไม่

สายพิน สันตและคณะ (2551, น. 5) ได้ให้ความหมายของศักยภาพชุมชน หมายถึง การพัฒนาขีดความสามารถของชุมชน ซึ่งประกอบไปด้วยการพัฒนาขีดความสามารถของ ทรัพยากรมนุษย์ ทรัพยากรธรรมชาติ และองค์กรชุมชนให้มีความเข้มแข็งและมีความสามารถในการพึ่งพาตนเองจากการนำทรัพยากรที่มีของมนุษย์มาสร้างประโยชน์คืนสู่ชุมชน

ทั้งนี้ ศักยภาพการท่องเที่ยว หมายถึง ความสามารถของอุปทานในการรองรับอุปสงค์ทางการท่องเที่ยวอันจะมีผลต่อการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 3 ลักษณะ ดังนี้

1. ศักยภาพของพื้นที่รองรับนักท่องเที่ยว คือ แหล่งท่องเที่ยวที่มีขนาดเล็กหรือขนาดใหญ่จะมีผลต่อการใช้เวลาในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่มีมากหรือน้อย ตามขนาดของแหล่งท่องเที่ยว

2. ศักยภาพของการรองรับนักท่องเที่ยว คือ ขีดความสามารถของการรองรับนักท่องเที่ยว ทรัพยากรการท่องเที่ยวมีความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวจำนวนมากหรือน้อย มีผลต่อการจัดขนาดลุ่มนักท่องเที่ยว เช่น บริเวณถ้าที่รองรับนักท่องเที่ยวครั้งละจำนวนจำกัด เนื่องจากความหนาแน่น ทำให้อากาศถ่ายเทไม่สะดวก จึงควรให้นักท่องเที่ยวเข้าชมในจำนวนที่กำหนด มิฉะนั้น จะเกิดความเสียหายได้ ตรงกันข้ามกับทะเลสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ เป็นจำนวนมาก

3. ปริมาณของทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว คือ สรรพสิ่งที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวในพื้นที่ เช่น น้ำตก ถ้ำ หุบเขา เป็นต้น หากแหล่งท่องเที่ยวมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายจำนวนมาก นักท่องเที่ยวสามารถประกอบกิจกรรมท่องเที่ยวได้หลายประเภท (ราณี อธิชัยกุล, 2546)

องค์ประกอบในการทำให้ชุมชนเกิดความพร้อมในการดำเนินงานและการจัดการเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน ได้แก่ โครงสร้างประชากร ระบบเครือญาติ ทรัพยากรธรรมชาติ

ระบบโครงสร้าง และระบบการปกครอง อาชีพและระบบการผลิต ปัจจัยในการผลิต ระบบความเชื่อ (สุวิทย์ ชีรสาศวัต, 2533) ความเห็นพ้องถึงปัญหาและการเกิดการยอมรับร่วมกัน ในการแก้ไขปัญหาความเชื่อความศรัทธาในตัวผู้นำความสัมพันธ์ในเครือญาติกันประโยชน์ส่วนร่วมกัน ความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน การไม่เห็นแก่ตัวและมีการเสียสละเพื่อส่วนร่วมการ มีข้อมูลในการตัดสินใจที่เพียงพอการเข้าใจในเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน การมีส่วนร่วมโดยการสมัครใจทางความคิดและการดำเนินการ การมีความซื่อสัตย์และมีคุณธรรม การมีความเข้าใจในกระบวนการทำงานและบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบ (ชาติชาย มณีกาญจน์, 2538)

จากความหมายต่าง ๆ ข้างต้น สรุปได้ว่า ศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชน หมายถึงความสามารถของชุมชน ทั้งการตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว แก้ไขปัญหาส่วนใหญ่ภายในชุมชน การประสานงานและความร่วมมือในการดำเนินงานกับคนภายในชุมชนชุมชนสามารถพึ่งพาปัจจัยสี่จากทรัพยากรของตน ตลอดจนความสามารถสัมพันธ์กับโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี อาทิ ความสัมพันธ์กับรัฐ ความสัมพันธ์กับตลาด ความสัมพันธ์กับกลุ่มหมู่บ้านอื่นและครอบคลุมถึงความสามารถในการแก้ปัญหาของตนเองให้ลุล่วงไปด้วย

2.2.2 การประเมินศักยภาพและความเป็นไปได้ของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว

คมสัน สุริยะ (2548) ระบุว่าในการจัดการท่องเที่ยวสิ่งแรก ที่ชุมชนจะต้องให้ความสำคัญ คือ การประเมินความเป็นไปได้ในการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน โดยจะต้องมีการระดมความคิดเห็นจากสมาชิกในชุมชน ให้ช่วยกันคิดและวิเคราะห์ศักยภาพและข้อจำกัดของชุมชน (Strengths and Weaknesses) รวมทั้งการวิเคราะห์ถึงโอกาสและความเสี่ยง (Opportunities and Threats) ที่อาจเกิดขึ้นจากการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อจะได้ช่วยกันคิดหาวิธีแก้ไข หรือคิดระบบเพื่อป้องกันในเรื่องที่เป็นข้อจำกัดและความเสี่ยงของชุมชน ประเด็นการพิจารณาความเป็นไปได้ของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวมีดังนี้

1) ความพร้อมของทรัพยากรที่จำเป็นในการจัดการท่องเที่ยว ซึ่ง ได้แก่ เงิน ทุน เวลา แรงงาน สาธารณูปโภค และ ทรัพยากร การท่องเที่ยวของชุมชน

2) ศักยภาพของพื้นที่ในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวซึ่งครอบคลุมถึง

- ลักษณะโดดเด่นและความน่าสนใจของชุมชน ไม่ว่าจะเป็นธรรมชาติประเพณี วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และวิถีชีวิตความเป็นอยู่
- ความหลากหลายของกิจกรรมท่องเที่ยวของชุมชนหรือการผสมผสานกิจกรรมการ
- เดินทางเข้าถึงชุมชน/การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว
- ความเชื่อมโยงกับเส้นทางท่องเที่ยวที่ใกล้เคียงจิตความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว

3) ความสนใจความกระตือรือร้นและการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว

- 4) ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน
- 5) ความต้องการของชุมชนในการเข้าร่วมกิจกรรม และ/หรือให้บริการแก่นักท่องเที่ยว
- 6) ความพร้อมด้านทักษะในการจัดการท่องเที่ยวของคนในชุมชน
- 7) ความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่นและผู้นำ
- 8) ความเสี่ยงต่อผลกระทบที่ยากต่อการควบคุมและจัดการ

Mill and Morrison (1994 อ้างถึงใน จูริชญา มณีเนตร, 2553) ได้กล่าวไว้ว่า ศักยภาพในการท่องเที่ยว ถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจต่อนักท่องเที่ยวต้องและจะมีศักยภาพในหลาย ๆ องค์ประกอบ โดยได้กล่าวถึง องค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่

- 1) ด้านที่พัก (Accommodation)
- 2) ด้านการคมนาคม (Accessibility)
- 3) ด้านสิ่งดึงดูดใจ (Attractions) ความสวยงามความน่าประทับใจ
- 4) กิจกรรม (Activities)
- 5) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) ในเรื่องร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก ร้านซักรีด หรือบริการเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐานอื่น ๆ

ความพร้อมด้านแหล่งท่องเที่ยว การเข้าถึง และสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อบริการแก่นักท่องเที่ยว เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวเพื่อรองรับการท่องเที่ยวในสถานที่ นั้น ๆ (วิวัฒน์ชัย บุญยภักดิ์, 2550 อ้างใน ปรีดิษฐ์ สิงห์ศักดิ์ตระกูล และพัชรินทร์ เสริมการดี, 2553) ได้กล่าวถึงเกณฑ์และศักยภาพด้านการท่องเที่ยวสรุปได้เป็น 6 ลักษณะ คือ

(1) คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ ความ สวยงาม ลักษณะเด่นในตัวเอง ความเก่าแก่ทางประวัติศาสตร์ ความสำคัญทางลัทธิและศาสนา บรรยากาศ สภาพภูมิทัศน์ทางธรรมชาติและวิถีชีวิต

(2) ความสะดวกในการเข้าถึง ได้แก่ สภาพของเส้นทางท่องเที่ยว ลักษณะการเดินทางระยะเวลาจากตัวเมืองไปยังแหล่งท่องเที่ยว

(3) สิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ ที่พักแรม ร้านอาหาร เครื่องดื่ม สถานบริการ ระบบไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์และการรักษาความปลอดภัย

(4) สภาพแวดล้อม ได้แก่ สภาพทางกายภาพ สภาพอากาศ ระบบนิเวศ และสภาพอื่น ๆ ของแหล่งท่องเที่ยว

(5) ข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยว ได้แก่ ข้อจำกัดด้านพื้นที่ ข้อจำกัดทางด้านการบริการสาธารณูปโภค ปัญหาความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว

(6) ความมีชื่อเสียงในปัจจุบัน ได้แก่ ความเป็นที่รู้จักของแหล่งท่องเที่ยวและจำนวนนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว

สรุปแนวคิดศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนที่ศึกษาในครั้งนี้ คือ ความสามารถของชุมชนในการจัดการบริหาร โดยอาศัยปัจจัยสำคัญภายในชุมชนเป็นหลัก ได้แก่ ทรัพยากรธรรมชาติต่างๆ ความสัมพันธ์ของคนภายในชุมชน วิถีชีวิต สังคมและวัฒนธรรมร่วมกัน การร่วมมือร่วมใจในการทำงานร่วมกัน เพื่อจุดประสงค์เดียวกัน อย่างไรก็ตาม ศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนจำเป็นต้องมีการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพให้สมบูรณ์ ไม่ว่าจะเป็น ด้านการจัดการอย่างยั่งยืน มีการกระจายผลประโยชน์สู่ท้องถิ่น มีการกระจายผลประโยชน์สู่ท้องถิ่น การจัดการทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม ตลอดจน การจัดการทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม รวมไปถึงจัดการกับหน่วยงานของภาครัฐและชุมชนอื่น ๆ เพื่อให้เกิดผลสำเร็จอย่างลุล่วงตามที่ต้องการ

2.2.3 ปัจจัยเพื่อการประเมินศักยภาพทางการท่องเที่ยว

ศักยภาพทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว สามารถศึกษา พิจารณาจากสภาพทรัพยากรที่มีความเหมาะสม มีลักษณะเฉพาะและคงลักษณะพื้นถิ่น โดยเน้นความสำคัญของระบบนิเวศ หรือวัฒนธรรมพื้นที่และดึงดูดใจว่ามีอย่างน้อยเพียงใด เพื่อให้ความสำคัญที่แตกต่างในแต่ละปัจจัย ดังนี้

- ชนิดของแหล่งท่องเที่ยว ศึกษาพิจารณาจากสภาพธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยวหรือองค์ประกอบหลักภายในแหล่งท่องเที่ยว โดยพิจารณาจาก
 - ความเป็นธรรมชาติดั้งเดิม
 - สภาพพื้นที่ที่ถูกตัดแปลง ตกแต่งบางส่วน แต่ยังคงสภาพเดิมไว้เป็นหลัก
 - เป็นแหล่งธรรมชาติที่สร้างขึ้นโดยการผสมผสาน จำลองหรือตกแต่งใหม่ให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่
- เป็นแหล่งที่สร้างเลียนแบบธรรมชาติ มีค่าต่อความเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากน้อยตามลำดับ
- ความสำคัญของระบบนิเวศ ความสมบูรณ์ความหลากหลาย ลักษณะที่หายาก และความสำคัญที่เป็นระบบพื้นที่
- ความโดดเด่นด้านกายภาพ คือ มีความโดดเด่นมาก (ลักษณะเป็นสัญลักษณ์ชัดเจน มีความแปลกแตกต่างจากทั่ว ๆ ไป)

- สภาพที่มีความสวยงามของธรรมชาติ (ทัศนียภาพ และองค์ประกอบ) ว่า มีระดับของความงามมาก เป็นที่ประทับใจของผู้พบเห็นอย่างไร โดยสรุปแล้วมีความดึงดูดใจมาก น้อยแค่ไหน ทั้งนี้รวมถึงความเหมาะสมในการจัดกิจกรรมเชิงนิเวศอย่างไร

- องค์ประกอบด้านธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม (ด้าน นามธรรม ประวัติความเป็นมาที่สำคัญ ด้านวัตถุธรรม ด้านรูปแบบ กิจกรรมที่มีลักษณะดั้งเดิม ของวัฒนธรรมท้องถิ่นนั้นๆ) ที่ผสมผสานหรือดึงดูดใจมากน้อยเพียงไร (นิรันดร์ บุญเนตร, 2547)

การประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว ในกลุ่มพื้นที่ต่าง ๆ จำเป็นต้องพิจารณาถึงความสามารถ หรือ ความพร้อมของสถานที่เป็นอันดับต้น ๆ ว่ามีอยู่มากน้อยเพียงใดสมควรต่อการพัฒนาหรือปรับปรุงใน ระดับใดที่เหมาะสม นอกจากนี้ หากมีแหล่งท่องเที่ยวที่กระจุกกระจายอยู่เป็นจำนวนมาก แต่เมื่อมีการพัฒนาการท่องเที่ยวเกิดขึ้นก็จะประสบปัญหาข้อจำกัดในด้านที่เกี่ยวข้อง อาทิ กำลังบุคลากร เครื่องมือเทคโนโลยี และงบประมาณในการดำเนินการ จึงจำเป็นต้องมีการคัดเลือกเฉพาะแหล่ง ท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ (Potential) หรือความสามารถในการรองรับการพัฒนาสูงหรือจัดอยู่ในอันดับ แรก ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับเทคโนโลยี และค่าใช้จ่ายเพียงพอกับงบประมาณที่มีอยู่

สรุปแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยเพื่อการประเมินศักยภาพทางการท่องเที่ยว ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวและการประเมินศักยภาพ จะต้องพิจารณาจากความสำคัญหรือความโดดเด่นของแหล่งท่องเที่ยววนั้น ๆ ว่ามีความแตกต่างจากแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ อย่างไร โดยมีองค์ประกอบหลายประการด้วยกัน ทั้งในด้านความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก และการบริการ สภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว ที่ล้วนแต่เป็นสิ่งที่ช่วยบ่งบอกถึงศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยววนั้นได้

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการและพัฒนากการท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมของชุมชน

การจัดการและพัฒนากการท่องเที่ยว จำเป็นจะต้องรักษาความสมดุลของทรัพยากรการท่องเที่ยวซึ่งมีความสำคัญ และมีความสัมพันธ์โดยตรงกับประชาชนในพื้นที่และสังคม จึงควรมีการกำหนดแนวทางการใช้ประโยชน์และการพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยว รวมทั้งปัจจัยแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม แก่สมาชิกของสังคมทั้งในปัจจุบันและอนาคต โดยใช้ทรัพยากรอย่างชาญฉลาด ให้สามารถใช้ประโยชน์ได้ตลอดไป ซึ่งนักวิชาการหลาย ๆ ท่านได้กล่าวถึงการจัดการและพัฒนากการท่องเที่ยวไว้ดังนี้

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548) ได้ให้ความหมายของการจัดการการท่องเที่ยวไว้ว่า เป็นการวางแผนการท่องเที่ยวและดำเนินการให้เป็นไปตามแผนโดยมีการจัดการบริหาร งานบุคคล การอำนวยความสะดวก และควบคุมอย่างเหมาะสม เพื่อให้เป็นไปตามแผนที่ได้วางไว้ รวมทั้งมีการประเมินผลแผนการท่องเที่ยวร่วมด้วย

อารีย์ นัยพินิจ (2551) ได้ให้ความหมายของการจัดการการท่องเที่ยว หมายถึง การดำเนินงานเกี่ยวกับ การท่องเที่ยวในด้านการวางแผน ด้านการจัดการผู้รับผิดชอบ การควบคุม การจัดสรรงบประมาณ การประเมินผลและรายงานผล เกี่ยวข้องกับทางการท่องเที่ยว

อำคำ แสงงาม (2553, น. 19) ได้ให้ความหมายว่า การจัดการท่องเที่ยว หมายถึง การดำเนินงานการท่องเที่ยวโดยองค์กรตามบริบทหรือทรัพยากรของสังคมหรือข้อจำกัดต่าง ๆ โดยการวางแผน อำนวยความสะดวก และประเมินผลการทำงานทุกขั้นตอนเพื่อให้ประสบความสำเร็จ

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การจัดการท่องเที่ยว หมายถึง การดำเนินงาน ด้านการท่องเที่ยวตามบริบทของทรัพยากรท่องเที่ยวอย่างมีโครงสร้างและเป็นระบบ โดยจะต้องวางแผน อำนวยความสะดวก และประเมินผลการทำงานทุกขั้นตอน เพื่อให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้ และประสบความสำเร็จ

การพัฒนาการท่องเที่ยวมีผู้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

โสธยา ลิ่งชวงค์ (2546 : 28) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาการท่องเที่ยว คือ การดำเนินงานพัฒนาสภาพชุมชนด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกหรือโครงสร้างพื้นฐาน โดยมีการวางแผนการจัดการจากภาครัฐ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวอันจะทำให้เกิดการขยายตัวของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ซึ่งจะควบคู่ไปกับการรักษาทรัพยากรให้คงความดึงดูดใจ ทั้งนี้จำเป็นต้องสอดคล้องกับสภาพและความต้องการของชุมชน และเกิดการกระจายผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างเป็นธรรม

สนธยา พลศรี (2547) ให้ความหมายของการพัฒนาการท่องเที่ยวไว้ว่า เป็นการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของการท่องเที่ยวจากสภาพหนึ่งไปสู่อีกสภาพหนึ่งที่ดีกว่าเดิมอย่างเป็นระบบ หรือเป็นการทำให้การท่องเที่ยวดีขึ้นกว่าสภาพเดิมที่เป็นอยู่ โดยการมีพัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบ

วริษา ตันดิสุทธีเวท (2550) กล่าวว่า การพัฒนาการท่องเที่ยว เป็นกระบวนการของการเคลื่อนไหวจากสภาพการท่องเที่ยวที่ไม่น่าพึงพอใจไปสู่สภาพที่น่าพึงพอใจ ดังนั้น การพัฒนาการท่องเที่ยวจึงถือว่าเป็นกระบวนการที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอและไม่หยุดนิ่ง

จากข้อมูลสรุปได้ว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวจัดเป็น การทำให้การท่องเที่ยวเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น และเป็นที่ยังพอใจกับการเปลี่ยนแปลงทั้งสถานที่ที่ทำการพัฒนา

ทั้งนี้จำเป็นต้องสอดคล้องกับสภาพและความต้องการ และเกิดการกระจายผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างเป็นธรรม

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวนั้น ซึ่งในการพัฒนาการท่องเที่ยว (Tourism) นักท่องเที่ยว (Tourist) ยังถือว่าเป็นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยว (Host) ได้ในเวลาเดียวกัน โดยเน้นการจัดการทรัพยากร เพื่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ มีการบำรุงรักษาศิลปวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน และส่งเสริมให้เกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง เพื่อประโยชน์ในปัจจุบันและอนาคต โดยแบ่งปัจจัยได้ดังนี้ (ธนธรณ์ ทองหอม, 2554 น. 17)

1. ปัจจัยทางสิ่งแวดล้อม เป็นส่วนหนึ่งที่มีผลกระทบต่อการท่องเที่ยวโดยตรงควรมีการพัฒนาเพื่อยกระดับมาตรฐานคุณภาพและบริการด้านการท่องเที่ยว และรองรับความต้องการของนักท่องเที่ยว

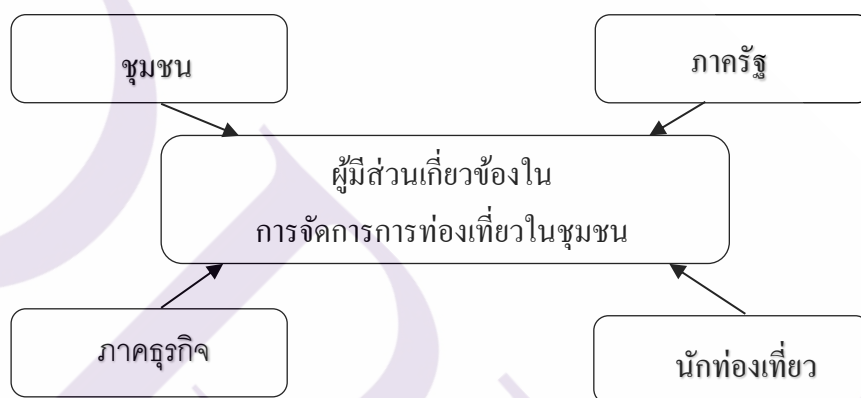
2. ปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรม การรักษารากฐานวัฒนธรรม ให้คงอยู่โดยการอนุรักษ์ บำรุงรักษา เพื่อจะสามารถใช้เป็นวัตถุ癖หรือต้นทุนของการท่องเที่ยว เช่น โบราณสถานงานประเพณี ถือได้ว่าเป็นส่วนสำคัญที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างชาติ

3. ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อ การท่องเที่ยว คือหากเศรษฐกิจมีการเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง จะส่งผลให้ประชาชนมีรายได้มากขึ้น ความสามารถในการใช้จ่ายด้านการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น ส่งผลต่ออัตราการเจริญเติบโตในธุรกิจท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลักในการจัดการการท่องเที่ยว ผู้มีส่วนร่วมหลักในการดำเนินการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวนั้นประกอบด้วย 4 ภาคส่วน คือ (พิมพะระวี โรจนรุ่งสัจย์ 2553, น. 37 - 38)

1. ชุมชน (Community) หรือประชาชนในท้องถิ่น
2. ผู้มีอำนาจตัดสินใจ ได้แก่ ภาครัฐ (Decision maker)
3. ภาคธุรกิจ (Business operator)
4. นักท่องเที่ยว (Visitor)

ซึ่งทุกภาคส่วนควรได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน และช่วยกันในการพัฒนาชุมชนเพื่อให้ร่วมกันเสนอแนวคิด และวางแผนร่วมกันดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 2.1 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลักในการจัดการการท่องเที่ยวในชุมชน

ที่มา : พิมพะระวี โรจนรุ่งสัจย์ (2553, น. 37)

ในการจัดการและพัฒนากการท่องเที่ยวควรระบุให้ชัดเจนว่าใครคือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องใน ลักษณะหรือรูปแบบใด กระบวนการบริหารจัดการให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมอย่างทั่วถึงอย่างไร รวมทั้งระบบการกระจายผลประโยชน์และรายได้สู่ชุมชนควรเป็นลักษณะใด และการต้อนรับนักท่องเที่ยวจะเป็นอย่างไร เมื่อมีกลุ่มที่เกี่ยวข้องชัดเจน งานต่าง ๆ ที่จะดำเนินต่อก็ชัดเจนมากยิ่งขึ้น การที่จะดำเนินการพัฒนากการท่องเที่ยว ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ด้านส่วนร่วมก่อน ดังนี้

1. ใครคือเจ้าของพื้นที่ที่จะจัดการการท่องเที่ยว หรือพื้นที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ด้านการจัดการการท่องเที่ยวนั้นครอบคลุมถึงส่วนใด และใครรับผิดชอบอยู่บ้าง
2. ใครคือผู้ใช้สถานที่หรือท่องเที่ยวที่นั้นๆ อยู่
3. ใครคือผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการด้านสาธารณูปโภคในพื้นที่นั้น

โครงการศึกษาวิจัยการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม และสถาบันดำรงราชานุภาพได้เสนอ หลักการบริหารจัดการท่องเที่ยว (โครงการศึกษาวิจัยการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมและสถาบันดำรงราชานุภาพ, 2543 อ้างใน สุชาติาง วงษ์ภูมิ, 2551 น. 41-42) ไว้ดังต่อไปนี้

1. ประชาชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการกำหนดศักยภาพ ในการพัฒนาการท่องเที่ยว ของแหล่งท่องเที่ยว ในพื้นที่เกี่ยวข้องกับชุมชน โดยพิจารณาจากที่ตั้ง กิจกรรมความพร้อม และความต้องการของชุมชน รวมทั้งมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวในรูปแบบของคณะกรรมการดำเนินการ
2. องค์กรต่างๆ ในพื้นที่และผู้นำท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการสนับสนุนแผนงาน โครงการ และกิจกรรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวรวมทั้งสนับสนุนการดำเนินการขององค์กรอื่น
3. ภาครัฐกิจการท่องเที่ยว องค์กรท้องถิ่น องค์กรด้านสิ่งแวดล้อม และรัฐมีหน้าที่จะต้องทำงานร่วมกันอย่างเสมอภาคกัน
4. ประชาชนในท้องถิ่น จะต้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในโครงการต่าง ๆ ที่จะมีผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนส่วนใหญ่ในพื้นที่

การมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวของชุมชน

การมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวของชุมชน โดยทั่วไปเป็นการที่ชุมชนได้มีการพัฒนาขีดความสามารถของตนในการจัดการควบคุมการใช้และกระจายทรัพยากรธรรมชาติตลอดจนปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในสังคม เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจ และสังคม การมีส่วนร่วมของชุมชนเกิดจากการวางแผน โดยรัฐแต่ความสำเร็จนั้นอยู่ที่ประชาชนในชุมชนหรือท้องถิ่นต่าง ๆ ต้องเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการอย่างอิสระ เน้นการทำงานในรูปแบบกลุ่มหรือองค์กรชุมชนที่มีวัตถุประสงค์ในการเข้าร่วมอย่างชัดเจน พลังกลุ่มจะเป็นปัจจัยสำคัญทำให้งานพัฒนาต่างๆ บรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย (จรัญญา วงษ์พรหม, 2536) ซึ่งมีนักวิชาการได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของชุมชน ดังนี้

แสวง รัตนมงคลมาศ (2543) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวของชุมชนไว้ว่า เป็นกระบวนการซึ่งประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในขั้นตอนต่าง ๆ ของกิจกรรมของสังคม และประชาชนที่เข้าร่วมได้ใช้ความพยายามส่วนตัวบางอย่าง เช่น ความคิด ความรู้ ความสามารถ แรงงานหรือด้านการดำเนินงานตามนโยบายในการร่วมกำหนดเป้าหมายและแผนงาน ดำเนินการ มีกระบวนการจัดการ และร่วมหนุนช่วยทรัพยากรการบริหาร และการที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมี 3 ประการ คือ มีจุดร่วมในอุดมการณ์เดียวกัน (Common ideology) มีจุดร่วมในผลประโยชน์ (Common interest) และยึดติดกับตัวบุคคล (Personality)

สินธุ์ สโรบล (2545) ได้ที่กล่าวถึงการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว หมายถึง การมีสิทธิในการควบคุมดูแลและกระบวนการท่องเที่ยว โดยมีส่วนร่วมตั้งแต่ขั้นการสำรวจ วางแผนจัดการดำเนินการ ซึ่งนอกจากจะก่อให้เกิดรายได้หรือผลประโยชน์ต่อท้องถิ่นแล้ว ยังชี้ถึงความสำคัญของท้องถิ่นและเป็นกระบวนการเรียนรู้สู่การพัฒนาความสามารถในการพึ่งพาตนเองของชุมชนอีกด้วย

สุรัสวดี อาสาสมัครพิกิจ (อ้างใน อุทัยวรรณ ลิมปชยาพร, 2551) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว ในพื้นที่นั้น ๆ ได้ร่วมกันคิด พิจารณา และตัดสินใจในการท่องเที่ยวในด้านที่ตนมีความถนัดและมีศักยภาพเพียงพอรวมทั้งโอกาสที่จะได้เรียนรู้ซึ่งกันและกันระหว่างภาครัฐ เอกชน และประชาชนในท้องถิ่นนั้น

ราไพพรรณ แก้วสุริยะ (อ้างใน อุทัยวรรณ ลิมปชยาพร, 2551) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยว หมายถึง การให้โอกาสชุมชนยอมรับกิจกรรมการท่องเที่ยวแต่ละประเภท ร่วมดำเนินการ ร่วมวางแผนจัดการด้วยกัน ร่วมลงทุนเป็นหุ้นส่วนด้วยกันและได้รับผลประโยชน์ทั้งรายได้และผลกำไรอย่างเสมอภาคกัน

จากข้อมูลสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวของชุมชน เป็นการกระบวนการซึ่งประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในขั้นตอนต่าง ๆ ของกิจกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งมีลักษณะของการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ที่มีผลกระทบต่อตนเองหรือชุมชน และได้รับผลประโยชน์ทั้งรายได้และผลกำไรอย่างเสมอภาคกัน

ในขณะที่ องค์ประกอบของการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนด้านการท่องเที่ยว นั้น (สมชาย ชมพูน้อย) 2561: 8 – 10) ได้เสนอไว้ว่ามี 5 องค์ประกอบ ได้แก่

1. ร่วมกันวางแผน ร่วมคิด และวางแผนจัดการเตรียมความพร้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกในชุมชนร่วมประชุมเสนอแนะและให้ความเห็นต่อแผนพัฒนาการท่องเที่ยวหากท้องถิ่นใดที่ยังไม่มีการท่องเที่ยวแต่ต้องการให้เกิดขึ้นก็ต้องร่วมกันคิดว่าชุมชนของตน มีจุดเด่นอะไรที่แตกต่างจากชุมชนอื่นมีทรัพยากรอะไรที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวได้บ้างร่วมบริหารจัดการและแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบร่วมกำหนดกฎระเบียบต่างๆของราคาของสินค้าและบริการอย่างได้มาตรฐานร่วมจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อป้องกันความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว

2. ร่วมกันปฏิบัติตามแผน ประชาชนในท้องถิ่นต้องร่วมกันปฏิบัติหน้าที่ที่วางไว้ตามแผนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของแผนที่วางไว้

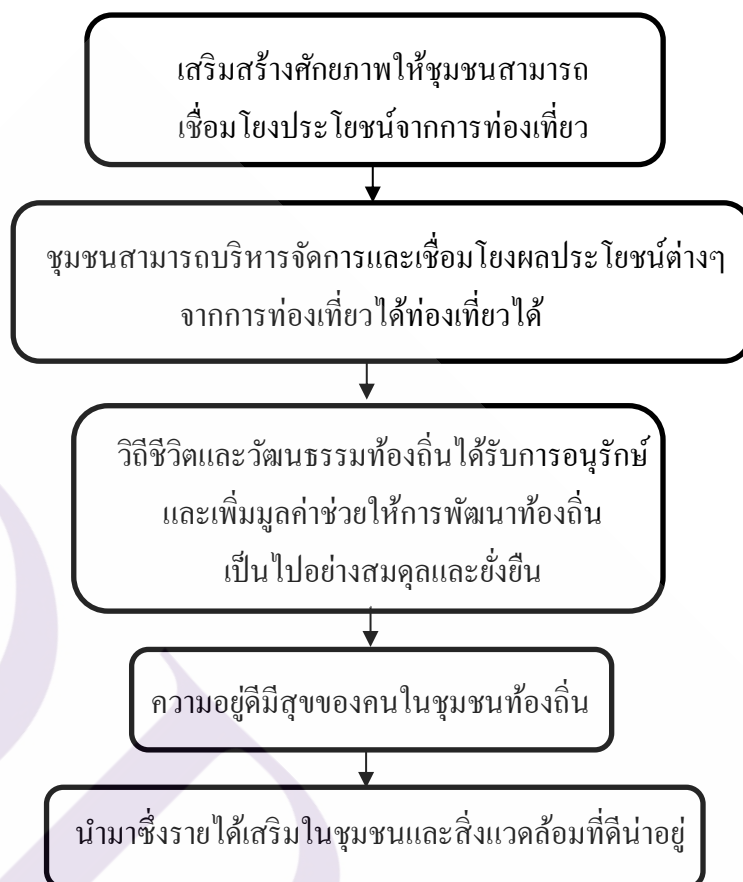
3. ร่วมกันใช้ประโยชน์ ประชาชนในท้องถิ่นมีสิทธิ์ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรท่องเที่ยวในท้องถิ่นด้วยความตระหนักและหวงแหนจึงต้องแบ่งปันผลประโยชน์อย่างยุติธรรมและ

ทั่วถึงเพื่อสร้างความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของที่จะกระตุ้นให้กิจกรรมการท่องเที่ยวในท้องถิ่นดำเนินต่อไปได้อย่างยั่งยืน

4. ร่วมติดตามและประเมินผล การติดตามและประเมินผลเป็นการตรวจสอบและควบคุมให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ทั้งนี้หากพบปัญหาหรืออุปสรรคก็สามารถแก้ไขได้ทันที ซึ่งขั้นตอนนี้อาจพบวิธีการใหม่ ๆ ที่เป็นแนวทางในการดำเนินงานต่อไปได้

5. ร่วมบำรุงรักษา เมื่อมีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรการท่องเที่ยวแล้วจะต้องร่วมกันบำรุงรักษาเพื่อให้คงอยู่ในสภาพสมบูรณ์สามารถรองรับนักท่องเที่ยวและเป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวได้ต่อไป

นอกจากองค์ประกอบดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น อีกหนึ่งแรงผลักดันของชุมชน ในการมุ่งให้เกิดการพัฒนาไปสู่การท่องเที่ยวที่ยั่งยืน คือ การกำหนดแนวทางการใช้ประโยชน์ และการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยว รวมทั้งปัจจัยแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสุนทรียภาพ แก่สมาชิกของสังคมอย่างเสมอภาค ทั้งในปัจจุบันและอนาคต โดยใช้ทรัพยากรที่เกี่ยวข้องอย่างชาญฉลาด ซึ่งจะต้องตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว และผู้เป็นเจ้าของท้องถิ่นภายใต้ขีดความสามารถของธรรมชาติที่จะรองรับได้ และตระหนักถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน ชุมชน ขนบธรรมเนียมประเพณี ให้สามารถรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่นนั้นไว้ให้นานที่สุดเกิดผลกระทบน้อยที่สุด และใช้ประโยชน์ได้ตลอดไป โดยมีเป้าหมาย คือ เป็นการพัฒนาในทุก ๆ ด้านของการท่องเที่ยวจะต้องมุ่งยึดถือเป็นสิ่งสำคัญ ทั้งความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม ความยั่งยืนของสังคมและวัฒนธรรม และความยั่งยืนของเศรษฐกิจ (สำนักพัฒนาการท่องเที่ยว, 2551) โดยสามารถกำหนดเป็นแผนภาพได้ดังนี้

ภาพที่ 2.2 การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวในชุมชน

อย่างไรก็ตาม การให้ข้อมูลและนำผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวให้เข้ามามีส่วนร่วม นั้นเป็นเรื่องที่ซับซ้อนและจะต้องใช้เวลามาก แต่หากสามารถทำได้ จะทำให้เกิดการทำงานร่วมกันในแนวทางที่มีระบบ ความแตกต่างของแต่ละกลุ่มนั้น หากได้รับการจัดการหรือนุเคราะห์อย่างดีแล้ว จะนำไปสู่การพัฒนาโครงการแผนการและสินค้าทางการท่องเที่ยวที่ประสบความสำเร็จได้ กระบวนการปรึกษาจากกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องนี้สามารถมุ่งประเด็นไปที่ผู้มีส่วนร่วมหลักๆ ก่อน เช่น อาจดำเนินการเพื่อให้ข้อมูลแก่ชุมชนผู้ที่จะต้องเข้ามามีส่วนร่วมหลัก และสร้างการสนับสนุน เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงขึ้น

วิธีการที่จะปรึกษาขอคำแนะนำความคิดเห็นหรือขอความร่วมมือ จากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวนั้นมีได้หลายวิธี ควรจะเลือกวิธีที่เหมาะสมที่สุดในสภาวะแวดล้อมของชุมชนนั้นๆ รวมทั้งพิจารณาบุคลากรที่มีอยู่ และงบประมาณที่มี วิธีการบางวิธีนั้นเป็น

การขอความคิดเห็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยรวม บางวิธีจะเป็นเพียงเฉพาะกลุ่มและเจาะจง วิธีการนั้นมีหลายวิธีไม่จำกัด (พิมพ์ระวี โรจน์รุ่งสัจย์, 2553 : 40 - 41) ตัวอย่างเช่น

1. การประชุมชุมชน
2. การสัมภาษณ์โดยรวม
3. สัมภาษณ์เฉพาะกลุ่มคน
4. การจัดนิทรรศการแก่สาธารณชน ซึ่งมีการจัดแสดงวัฒนธรรมและเอกสาร

ข้อมูล

5. การตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษา
6. การจัดประชุมผ่านสื่อเพื่อขอความคิดเห็น
7. การเขียนโครงการเสนอเพื่อให้พิจารณา
8. การหาข้อมูลทางโทรศัพท์ และเก็บข้อมูลภาคสนาม
9. การเปิดขอความคิดเห็นจากประชาคม
10. การจัดสัมมนาหรือการประชุมเชิงปฏิบัติการ
11. การแสดงความคิดเห็นจากผู้ที่อยู่อาศัยในสถานที่นั้นๆ
12. การร่างภาพเพื่อให้เกิดความเข้าใจ (Visual mapping)
13. การมีภาพวาดและภาพถ่ายให้เป็นตัวอย่าง

ในการระดมความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องนั้นอาจมีการหารือ หรือนำผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับการฝึกฝนและมีประสบการณ์ในด้านการเป็นที่ปรึกษาเพื่อให้คำปรึกษาเรื่องเทคนิควิธีการมาช่วยเหลือได้ แต่ควรคำนึงถึงการมีชุมชนเข้าร่วมนอกเหนือจากกลุ่มผู้บริหารงานหรือผู้เชี่ยวชาญเป็น สำคัญ เพราะบางครั้งกลุ่มชุมชนก็สามารถที่จะเป็นผู้ที่สร้างบรรยากาศที่ดีและทำให้เกิดมุมมองใหม่ๆ ที่น่าสนใจได้

สมชาย ชมพูน้อย (2561: 20) กล่าวว่า ประโยชน์ที่ได้รับจากการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการ มีดังนี้

1. ด้านสังคมและวัฒนธรรม คือ เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวัฒนธรรมระหว่างเจ้าของบ้านและผู้มาเยือน รวมทั้งสามารถสร้างให้เกิดการเคารพในวัฒนธรรมที่แตกต่าง และเป็นแหล่งเรียนรู้และห้องเรียนมีชีวิต ซึ่งจัดเป็นการอนุรักษ์มรดกอันล้ำค่าของชุมชน

2. ด้านการบริหารจัดการ คือ เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน อันนำไปสู่ความสามัคคีภายในชุมชน และเกิดความตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของการมีส่วนร่วม

3. ด้านสิ่งแวดล้อม คือ เกิดจิตสำนึกในเรื่องการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน จัดการทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนให้ถูกนำไปใช้ด้วยความระมัดระวังมากขึ้น และมีการคิดคำนึงถึงผลกระทบจากการใช้มากขึ้น

4. ด้านเศรษฐกิจ คือ คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนได้รับการพัฒนาให้ดีขึ้น และชุมชนมีรายได้เสริมบนพื้นฐานของการใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสม

อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวนั้น ต้องคำนึงถึงสภาพที่แท้จริง รวมถึงข้อจำกัดต่าง ๆ ของสังคมหรือชุมชน และสภาพแวดล้อม การมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำเป็นต้องให้ความร่วมมือโดยต้องศึกษาถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นทางด้านบวกและด้านลบ เพื่อจะได้นำมาจัดการและพัฒนาในด้านการท่องเที่ยวให้เหมาะสมในแต่ละพื้นที่ต่อไป

2.3 บริบทของหมู่บ้านอีต่อง

บ้านอีต่องเป็นหมู่บ้านขนาดเล็กแห่งหนึ่งในพื้นที่ตำบลปี่ด็อก อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรีมีเนื้อที่ประมาณ 725 ตารางเมตรหรือ 453,125 ไร่ห่างจากอำเภอทองผาภูมิประมาณ 75 กิโลเมตรและห่างจากจังหวัดกาญจนบุรีประมาณ 210 กิโลเมตร (องค์การบริหารส่วนตำบลปี่ด็อก, 2561)

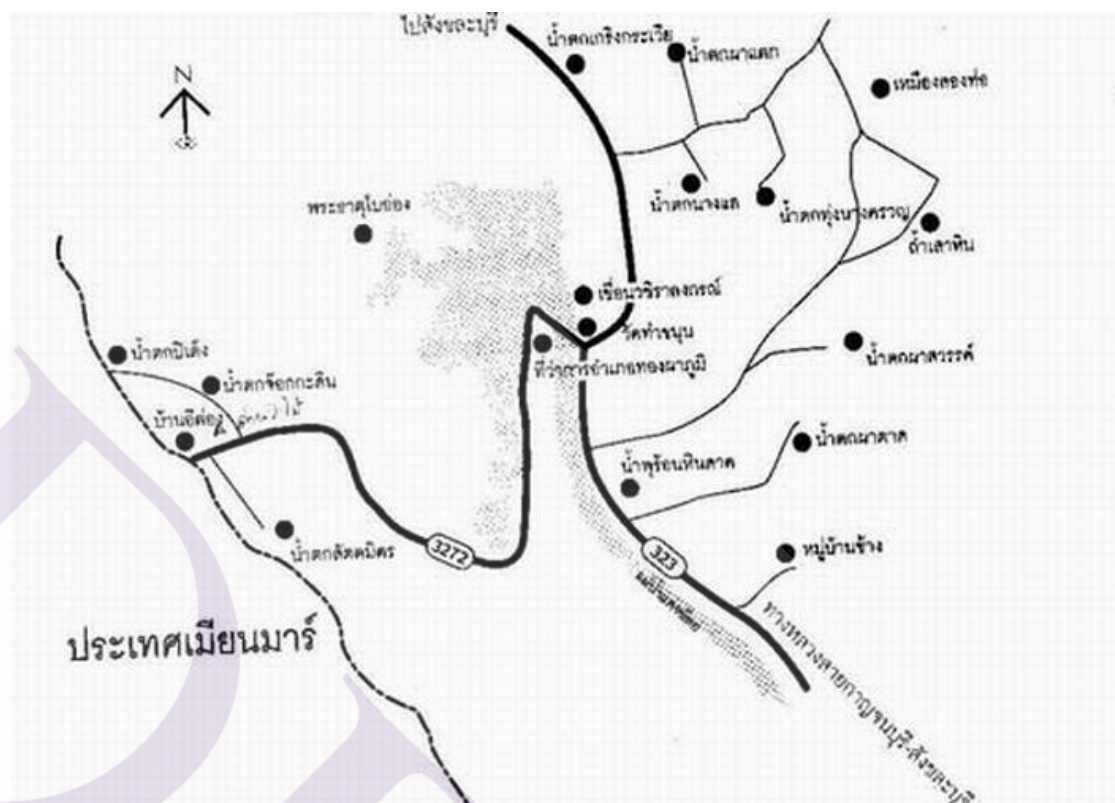
สภาพทั่วไป

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลท่าขนุนอำเภอทองผาภูมิและตำบลปรังผล อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลท่าขนุน ตำบลห้วยเขย่ง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลท่าขนุนและตำบลห้วยเขย่งอำเภอทองผาภูมิจังหวัดกาญจนบุรี

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ประเทศเมียนมาร์

ภาพที่ 2.3 แผนที่หมู่บ้านอิตอง

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี (2562)

บ้านอิตองมีชื่อเสียงในด้านการเป็นเมืองท่องเที่ยวที่มีบรรยากาศอิงธรรมชาติ อากาศบริสุทธิ์ มีภูมิทัศน์ที่สวยงามของภูเขา ที่สลับซับซ้อนและเมฆหมอกสภาพอากาศเย็นสบายตลอดปี อากาศหนาวเย็นในช่วงฤดูหนาว ฤดูฝน มีฝนตกชุกสามารถมองเห็นทิวทัศน์เขาช้างเผือกของอุทยานแห่งชาติทองผาภูมิได้อย่างสวยงาม ตลอดจนเป็นจุดเริ่มต้นเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติสู่ยอดเขาช้างเผือกอีกด้วย นอกจากนี้บ้านอิตองยังมีที่ตั้งอยู่ในพื้นที่แนวชายแดนไทย-เมียนมาร์ มีเทือกเขาตะนาวศรีเป็นแนวแบ่งเขตแดน มีความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางประมาณ 800 เมตร อุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น มีธารน้ำแร่ธรรมชาติ ซึ่งนำมาใช้อุปโภคบริโภคภายในหมู่บ้าน ประชากรส่วนใหญ่ร้อยละ 90 นับถือศาสนาพุทธ อีกร้อยละ 10 นับถือศาสนาคริสต์และอิสลาม ชาวบ้านในชุมชนมีหลากหลายเชื้อชาติทั้งไทย เมียนมาร์ กะเหรี่ยง เนปาล ส่วนใหญ่เคยทำงานในเมืองแร่ (องค์การบริหารส่วนตำบลบึงปลิง, 2561)

ภาพที่ 2.4 หมู่บ้านอีต่อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี
ถ่ายภาพโดย : กิตติยา แกะเฮ้า

ในอดีตพื้นที่ตำบลปิล็อก เคยมีการทำเมืองแร่ เริ่มต้นจาก มีผู้พบเห็นชาวเมียนมาร์มา ลักลอบขุดแร่และนำไปขายให้ทหารอังกฤษ ทำให้เกิดการร่ำลือเกี่ยวกับทรัพยากรแร่จำนวนมาก ส่งผลให้องค์การเหมืองแร่ (สมัยนั้น) ได้เข้ามาสำรวจจึงพบว่า มีแร่ดีบุกและพลูมิตอยู่เป็นจำนวนมากและยังมีแร่ทั้งสแตน รวมทั้งมีสายแร่ทองคำปะปนกับแร่ดีบุกอีกด้วย

ในปี พ. ศ. 2483 องค์กรเหมืองแร่ กรมโลหะกิจ กระทรวงอุตสาหกรรม (สมัยนั้น) ได้เปิดเหมืองปิล็อกขึ้นเป็นแห่งแรก ที่บ้านอีต่องและมีเหมืองแร่อื่น ๆ ททยอยเปิดขึ้นอีกหลายแห่ง การเปิดเหมืองในช่วงแรกได้มีการขอกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจภูธรส่วนกลาง มาคอยดูแลคุ้มกันเจ้าหน้าที่ที่นำเงินมาจ่ายให้คนงาน ต่อมาในปี พ. ศ. 2496 ทางราชการ ได้สั่งกำลังตำรวจภูธรมาอยู่ประจำ ณ หมู่บ้านอีต่อง จนถึงปัจจุบัน ในช่วงยุคนั้นมีกรรมกรต่างชาติ ได้แอบนำแร่ไปขายให้อังกฤษ (ที่ปกครองเมียนมาร์อยู่) เจ้าหน้าที่ฝ่ายไทยได้สั่งห้าม และเกิดการต่อต้านจากกรรมกรต่างชาติถึงขั้นมีการใช้อาวุธต่อสู้ และมีการเสียชีวิตบริเวณเหมืองแร่ จึงเป็นที่กล่าวขวัญว่าเป็น เหมืองผีหลอก ซึ่งชาวเมียนมาร์พูดกันว่าเหมืองผีหลอกเพี้ยนไปว่า "เหมืองปิล็อก" จึงกลายเป็นชื่อเหมืองปิล็อกและตำบลปิล็อกในปัจจุบัน

ในการดำเนินงานเหมืองแร่ในอดีต ใช้เครื่องมือเพียงจอบกับอีเค้อ และเครื่องมืออื่น ๆ ต่อมา กรมทรัพยากรธรณีได้นำเครื่องมือ เครื่องจักร เข้ามาในเหมืองแร่ปิล็อกครั้งแรก ซึ่งการขน

ย้ายเป็นไปด้วยความยากลำบาก ต้องใช้ช้างบรรทุกและช้างลาก มีไ้ป่า (ไ้มาลาเรีย) ระบาด ทำให้คนงานเจ็บป่วยล้มตายจำนวนมาก ต่อมาเจ้าหน้าที่กองช่างกรมทรัพย์ากรธรณี ได้ทำเส้นทางเพื่อให้รถยนต์สามารถสัญจรได้ ดังนั้นการใช้แรงงานคนก็เปลี่ยน เป็นการใช้เครื่องจักรแทน

ในปี พ. ศ. 2496 กองโจรมอญประมาณ 100 คนเศษ ได้เข้าปล้นชุมชนตลาดบ้านอิต้องพร้อมกวาดทรัพย์สินและทองรูปพรรณไปจำนวนมากทางราชการ จึงได้ส่งเจ้าหน้าที่ตำรวจตระเวนชายแดนประมาณ 1 หมวด เข้าประจำการครั้งแรกในหมู่บ้านอิต้อง (ฐาน ตชด. 703) และในปี พ. ศ. 2517 สมเด็จพระศรีนครินทร์ทราบรมราชชนนีได้เสด็จเยี่ยม ตชด.

บ้านอิต้องในยุคนี้ ใช้ไฟฟ้าจากเครื่องปั่นไฟ โดยใช้น้ำมันเป็นเชื้อเพลิง มีคณะกรรมการหมู่บ้านบริหารงาน มีการออกกฎระเบียบภายในหมู่บ้าน มีการค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้ากับประเทศเพื่อนบ้าน (เมียนมาร์) เศรษฐกิจเจริญรุ่งเรืองมากในยุคนี้ เนื่องจากมีแร่จำนวนมากและมีราคาดี มีผู้คนเดินทางมาทำงาน เกิดเป็นชุมชนเหมืองแร่ มีประชากรทั้งชาวไทยชาวต่างชาติ มีโรงฉายภาพยนตร์ขนาดใหญ่ 2 แห่ง การใช้จ่ายเงินฟุ่มเฟือย มีการพนันแทบทุกชนิด เป็นเมืองที่ไม่มีกลางวันกลางคืน ต่อมาในปี พ. ศ. 2528 เหมืองแร่ต่าง ๆ ททยอยปิดตัวลงหมดทุกแห่ง เนื่องจากเกิดสภาวะราคาแร่ตกต่ำ ปัจจุบันยังคงมีร่องรอยการทำเหมืองแร่ เครื่องมือ เครื่องใช้ เครื่องจักร ให้พบเห็นอยู่บางส่วน รวมทั้งโรงแรมเก่าและโรงภาพยนตร์ในอดีต สะพานเหมืองเก่า รถบรรทุกแร่ และอุโมงค์หลบภัย

ปัจจุบันบ้านอิต้อง เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ในเชิงของการศึกษาเรียนรู้ และเป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจที่สวยงาม มีอากาศบริสุทธิ์ใกล้ชิดธรรมชาติ มีเส้นทางเชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ภายในตำบลปิ๊ลอกได้หลายแห่ง มีบริการที่พัก จุดกางเต็นท์ ร้านอาหารบริการจำหน่ายน้ำแร่ธรรมชาติ ร้านจำหน่ายสินค้าของที่ระลึกให้แก่นักท่องเที่ยว จุดเด่นของหมู่บ้านอิต้องที่ต้องห้ามพลาด คือ การมารับประทานอาหารทะเลสดๆ ที่มาจากทะเลฝั่งอันดามันของเมียนมาร์

เส้นทางคมนาคม ในส่วนของการคมนาคมไปยัง หมู่ที่ 1 บ้านอิต้อง สามารถเดินทางโดยรถยนต์ได้ มีถนนลาดยางถึงหมู่บ้านและชายแดน ระยะทาง 75 กิโลเมตร จากอำเภอทองผาภูมิ

ภาพที่ 2.5 เส้นทางไปยังหมู่บ้านอีต่อง
ถ่ายภาพโดย : กิตติยา แกะเฮ้า

ภาพที่ 2.6 เส้นทางไปยังหมู่บ้านอีต่อง
ถ่ายภาพโดย : กิตติยา แกะเฮ้า

ภาพที่ 2.7 เส้นทางไปยังหมู่บ้านอีต่อง
ถ่ายภาพโดย : กิตติยา แกะเฮ้า

ภาพที่ 2.8 เส้นทางไปยังหมู่บ้านอีต่อง
ถ่ายภาพโดย : กิตติยา แกะเฮ้า

ภาพที่ 2.9 เส้นทางไปยังหมู่บ้านอีต่อง
ถ่ายภาพโดย: กิตติยา และเฮ้า

ภาพที่ 2.10 เส้นทางไปยังหมู่บ้านอีต่อง
ถ่ายภาพโดย : กิตติยา และเฮ้า

ภาพที่ 2.11 เส้นทางไปยังหมู่บ้านอีต่อง
ถ่ายภาพโดย : กิตติยา และเฮ้า

ภาพที่ 2.12 เส้นทางไปยังหมู่บ้านอีต่อง
ถ่ายภาพโดย : กิตติยา และเฮ้า

ลักษณะประชากร ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ เกษตรกรรมโดยแยกเป็นการปลูกพืชไร่ เช่น ข้าวโพด มันสำปะหลัง เลี้ยงสัตว์ ทำการประมง และพืชสวน เช่น สวนผลไม้ ในส่วนของหมู่ที่ 1 บ้านอีต่อง มีทั้งหมดจำนวน 59 ครัวเรือน ซึ่งรายได้ของประชากรส่วนใหญ่เป็นรายได้มาจากการค้าขายจากการเพาะปลูก และมีบางส่วนเข้ารับจ้างในเขตตัวเมืองของอำเภอปิล็อก

ภาพที่ 2.13 ลักษณะชุมชนของหมู่บ้านอีต่อง
ถ่ายภาพโดย : กิตติยา แกะเฮ้า

ภาพที่ 2.14 ลักษณะชุมชนของหมู่บ้านอีต่อง
ถ่ายภาพโดย: กิตติยา แกะเฮ้า

ภาพที่ 2.15 ลักษณะชุมชนของหมู่บ้านอีต่อง

ถ่ายภาพโดย : กิตติยา แกะเฮ้า

สภาพภูมิประเทศ มีพื้นที่ติดชายแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศเมียนมาร์ มีเทือกเขาตะนาวศรีเป็นแนว แบ่งเขตแดน พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าและเขาสูงสลับซับซ้อน ประมาณ 95 % ของพื้นที่ทั้งหมดมีพื้นที่ราบเชิงเขา ซึ่งเป็นพื้นที่ทำการเกษตรประมาณ 5% ของพื้นที่ทั้งหมด

ภาพที่ 2.16 ลักษณะบริเวณโดยรอบหมู่บ้านอีต่อง
ถ่ายภาพโดย : กิตติยา แกะเฮ้า

ภาพที่ 2.17 ลักษณะบริเวณโดยรอบหมู่บ้านอีต่อง
ถ่ายภาพโดย : กิตติยา แกะเฮ้า

ภาพที่ 2.18 ลักษณะโดยรวมของหมู่บ้านอิตองที่ติดชายแดนไทย -พม่า
 ถ่ายภาพโดย : กิตติยา แกะเฮ้า

ภาพที่ 2.19 ลักษณะโดยรวมของหมู่บ้านอิตองที่ติดชายแดนไทย -พม่า
 ถ่ายภาพโดย : กิตติยา แกะเฮ้า

ฤดูกาล

1) ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคม ถึง เดือนตุลาคม ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดพาเอาความชื้นจากทะเลอันดามัน และมหาสมุทรอินเดีย ทำให้เกิดฝนตกชุก และมีความชื้นสูงมากในตอนเช้า

2) ฤดูหนาว เริ่มประมาณปลายเดือนตุลาคม ถึง กลางเดือนกุมภาพันธ์ ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ และความกดอากาศสูงจากประเทศจีนที่แผ่ปกคลุมพื้นที่ ทำให้อากาศมีความหนาวเย็น และแห้ง

3) ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนมีนาคมถึงกลางเดือนพฤษภาคม ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงใต้ที่เป็นลมร้อนพัดพามาจากทะเลจีนใต้ ทำให้อากาศร้อนชื้น และร้อนจัดในเดือนเมษายน

ภาพที่ 2.20 หมู่บ้านอีต่อง

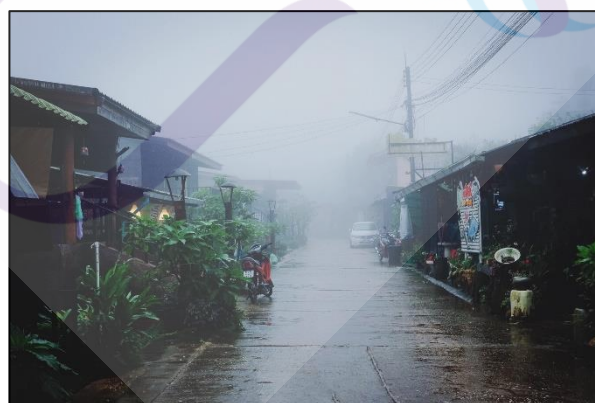
ถ่ายภาพโดย : กิตติยา แกะเฮ้า

ภาพที่ 2.21 หมู่บ้านอีต่อง
ถ่ายภาพโดย: กิตติยา แกะเฮ้า

ภาพที่ 2.22 หมู่บ้านอีต่อง
ถ่ายภาพโดย : กิตติยา แกะเฮ้า

ภาพที่ 2.23 หมู่บ้านอีต่อง
ถ่ายภาพโดย : กิตติยา แกะเฮ้า

การท่องเที่ยวในหมู่บ้านอีต่อง หมู่บ้านอีต่อง เป็นทางผ่านและเป็นที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวมีจุดมุ่งหมายพิชิตยอดช้างเผือก ซึ่งจุดเริ่มเดินเท้าอยู่ภายในหมู่บ้านอีต่อง นอกจากนี้ยังเป็นจุดแวะสำหรับการท่องเที่ยวไปยังเส้นทางต่าง ๆ ในตำบลบิล็อก เช่น เนินช้างศึก น้ำตกจ๊อกกระดั้น และอุทยานแห่งชาติทองผาภูมิ โดยมีสถิตินักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยี่ยมชม จำนวน 92,358 คน (กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, 2561) ฤดูกาลท่องเที่ยวที่คึกคักของหมู่บ้าน คงไม่พ้นช่วงเดือน ตุลาคม – กุมภาพันธ์ ที่เป็นช่วงที่เปิดให้พิชิตเขาช้างเผือก ไปจนถึงฤดูหนาวที่อากาศแสนเย็นสบาย ช่วงเวลานี้ ร้านค้าในหมู่บ้านเริ่มเปิดให้บริการกันอย่างคึกคัก ในช่วงฤดูฝนหมู่บ้านอีต่องก็นำมาเที่ยวไม่แพ้ฤดูไหน ถึงแม้จะดูเงียบเหงาไปบ้าง แต่บรรยากาศก็เหมาะกับการมานอนเล่นพักผ่อน รอบหมู่บ้านจะถูกปกคลุมไปด้วยสายหมอกฝน และความเขียวขจีของภูเขาและต้นไม้ อากาศเย็นสบายมองไปทางไหนก็สดชื่น หมู่บ้านอีต่อง มาจากคำว่า “หมู่บ้านฉัตเอ็งต่อง” ซึ่ง “ฉัต” แปลว่า เทพเจ้า หรือเทวดา “เอ็ง” แปลว่า บ้าน “ต่อง” แปลว่าภูเขา รวมกันแล้วจึงแปลได้ว่าเป็นหมู่บ้านที่อยู่บนเขาเทวดา ต่อมาได้เรียกเพี้ยนเสียงกลายเป็น “หมู่บ้านอีต่อง” มาจนถึงทุกวันนี้

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาแนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน กรณีศึกษาหมู่บ้านอีต่อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

รัฐติดยา หิรัณยหาค (2544) ทำการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพหมู่บ้านวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว กรณีศึกษาบ้านหนองขาว อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่และประเพณีพื้นบ้านของชุมชนบ้านหนองขาวที่สืบทอดต่อ ๆ กันมา พร้อมหาแนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพของบ้านหนองขาวให้เป็นหมู่บ้านวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยการสัมภาษณ์ และสังเกตอย่างมีส่วนร่วมกับผู้นำชุมชนทางศาสนา เจ้าหน้าที่รัฐ ผู้ใหญ่บ้าน ผู้อาวุโสที่มีความรู้ความสามารถเป็นที่ยอมรับของชาวบ้านและผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวในจังหวัดกาญจนบุรี

ผลจากการศึกษาด้านศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของหมู่บ้านหนองขาวพบว่า มีศักยภาพในด้านคุณค่าทางการศึกษา ความปลอดภัย สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน การประชาสัมพันธ์ในการเป็นแหล่งท่องเที่ยว และมีศักยภาพของพื้นที่ในการรองรับการพัฒนาการท่องเที่ยวอยู่ในระดับสูง แต่ศักยภาพด้านความพร้อมของบุคลากรควรมีการปรับปรุงนอกจากนี้ ต้องมีการเพิ่มเติมศักยภาพทางด้านสาธารณูปโภคขั้นสูงในสิ่งต่างๆ เช่น ร้านอาหาร ร้านขายสินค้าที่ระลึก ห้องสุขาสำหรับนักท่องเที่ยว และศูนย์บริการข้อมูลนักท่องเที่ยว แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพของบ้านหนองขาวให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมโดยการให้คำแนะนำและได้มี

การวางแผนทางการพัฒนาในด้านสิ่งแวดล้อมความสะดวก ได้แก่ การปรับปรุงเส้นทางคมนาคม การจัดตั้งศูนย์บริการข้อมูลทางการท่องเที่ยว ร้านอาหาร ร้านขายสินค้าที่ระลึก และห้องสุขาสำหรับนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังมีการวางแผนการพัฒนาบุคลากรเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวและกำหนดแนวทางการบริหารจัดการในลักษณะของการเลือกตั้งคณะกรรมการดูแลการท่องเที่ยวโดยเฉพาะอีกด้วย

ฉายครุณ มั่นเมือง (2554) ทำการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวในเขตเทศบาลเมืองตาก จังหวัดตาก มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้พื้นฐานทางการท่องเที่ยวของชุมชนและระดับความต้องการที่จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพทางการท่องเที่ยวของชุมชน การศึกษาใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองตาก จำนวน 400 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างตามสะดวก ส่วนผู้นำชุมชนจำนวน 144 คน และผู้บริหารภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวอีก 3 หน่วยงาน ใช้รูปแบบคำถามที่มีโครงสร้างเพื่อสัมภาษณ์เชิงลึก โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้โดยใช้ สถิติเชิงพรรณนา

ผลจากการศึกษาพบว่า โดยภาพรวม ชุมชนมีความรู้พื้นฐานทางการท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลาง ชุมชนต้องการให้มีการพัฒนาพื้นที่ในเขตเทศบาลเป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยเน้นการรักษาสภาพเดิมของทรัพยากรท่องเที่ยวด้วยการอนุรักษ์ศิลปะ วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ผู้นำชุมชนและผู้บริหารงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเห็นว่า ชุมชนควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในระดับต่าง ๆ แต่ยังไม่มีการกำหนดบทบาทที่ชัดเจน ฉะนั้นหากหน่วยงานภาครัฐซึ่งได้แก่เทศบาล การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยและศูนย์การท่องเที่ยวกีฬาและนันทนาการจังหวัด ตลอดจนชุมชนท้องถิ่นรวมตัวกันและกำหนดแผนพัฒนาการพัฒนาร่วมกันแล้ว การท่องเที่ยวในเขตเทศบาลเมืองตากก็จะสามารถบรรลุเป้าหมายได้ในที่สุด

ศิริกานดา ชูชื่น (2554) ทำการศึกษา เรื่อง แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวเทศบาล เมืองหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเทศบาลเมืองหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .98 และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า T-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way-ANOVA)

ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวเทศบาลเมืองหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในภาพรวม ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยว เทศบาลเมืองหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อ เพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวเทศบาลเมืองหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ด้านการส่งเสริมการตลาดท่องเที่ยวอยู่ในระดับมากเป็นลำดับที่ 1 รองลงมาได้แก่ ด้านการให้บริการด้านองค์ความรู้เพื่อ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ด้านการพัฒนาสินค้า บริการและสิ่งอำนวยความสะดวก ตามลำดับ โดยมีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยว เทศบาลเมืองหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ด้านการสร้างเครือข่ายในการพัฒนาทุกภาคส่วนเป็น อันดับสุดท้าย ผลการวิเคราะห์ พบว่า ในภาพรวมประชาชนที่มีระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยว เทศบาลเมืองหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ประชาชนที่มีเพศ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน มีแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวเทศบาลเมืองหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ต่างกัน ส่วนด้านอายุไม่แตกต่างกันทั้งภาพรวมและรายด้าน

เพชรวรรณ ทวงชน (2555) ทำการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการเพิ่มศักยภาพการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจากมุมมองของชุมชน กรณีศึกษาอุทยานสัตว์ป่าอีสานตอนบน ขอนแก่น-อุดรธานี จังหวัดขอนแก่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบและรูปแบบการจัดการท่องเที่ยว จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของแหล่งท่องเที่ยว ปัญหาการจัดการท่องเที่ยว ตลอดจนแนวทาง การพัฒนาศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนมีส่วนร่วม ของอุทยานสัตว์ป่าอีสาน ตอนบนขอนแก่น-อุดรธานี จังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ จำนวน 10 คน จากการประชุมกลุ่มย่อย จำนวน 29 คน และจากแบบสอบถามสำหรับประชาชนที่อาศัยอยู่ในอำเภอเขาสวนกวาง จำนวน 400 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีการทดสอบสมมติฐานด้วยไคสแควร์ (Chi-square)

ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่อำเภอเขาสวนกวาง จังหวัดขอนแก่น ส่วนใหญ่เป็นหญิง อายุระหว่าง 25-34 ปี สถานภาพสมรส การศึกษาระดับ มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า ประกอบอาชีพเกษตรกร ภูมิลำเนาอยู่ที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รายได้ต่อเดือน 5,001-10,000 บาท ไม่มีตำแหน่งใด ๆ ในชุมชน และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เป็น สมาชิกกลุ่มใด ๆ ผลวิเคราะห์ระดับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง การมีส่วนร่วมของชุมชนในด้านการเสนอความคิดเห็นและวางแผนการจัดการการท่องเที่ยว โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ปัญหาและอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา สถานภาพ รายได้

การเข้าเป็นสมาชิกองค์กรท้องถิ่น ของประชากรในเขต พื้นที่อำเภอเขาสวนกวาง ไม่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจเข้ามามีส่วนร่วมจัดการการท่องเที่ยว อุทยานสัตว์ป่าอีสานตอนบน ขอนแก่น-อุดรธานี จังหวัดขอนแก่น

จันทิมา เพชรพิเศษศักดิ์ (2555) ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาชุมชนชาวกูยบ้านอาลี ตำบลลำโรงทาบ อำเภอลำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ เพื่อเพิ่มศักยภาพทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพดั้งเดิมทางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนชาวกูยบ้านอาลี 2) ศึกษาสภาพปัจจุบันและ ปัญหาการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน และ 3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาชุมชนชาวกูยบ้านอาลี เพื่อเพิ่มศักยภาพทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน โดยใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูล คือ แบบสังเกต และแบบสัมภาษณ์ เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้รู้ 10 คน ผู้ปฏิบัติ 20 คน ผู้เกี่ยวข้อง 30 คน ใช้ระยะเวลาการดำเนินงานวิจัย 1 ปี

ผลการวิจัย พบว่าชาวกูยบ้านอาลี เป็นกลุ่มชาวกูยที่อาศัยอยู่ในพื้นที่มานานแล้ว ถือเป็นหมู่บ้านขยายขนาดกลาง มีสภาพทางสังคมและวัฒนธรรมแบบดั้งเดิม ของวิถีชาวกูยหลงเหลืออยู่มากกว่าชุมชนชาวกูยอื่น ๆ ในอำเภอลำโรงทาบทั้งหมด โดยเฉพาะการดำรงชีวิตที่มีความเรียบง่ายตามแบบวิถีชนบทที่ยังไม่ถูกพัฒนาจนกลายเป็นสังคมเมืองมากนัก เป็นผลให้บ้านอาลีได้รับคัดเลือกให้เข้าร่วม โครงการ “หมู่บ้านอนุรักษ์วัฒนธรรมชาวกูย” สภาพปัจจุบันทางด้านการท่องเที่ยวของชาวกูยบ้านอาลีพบว่า บ้านอาลีมีการจัดการกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวโดยชุมชนเอง ซึ่งพบปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการ คือ การขาดกลุ่มพันธมิตรทางการท่องเที่ยวในการช่วยแนะนำการบริหารจัดการชุมชน หรือติดตามผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยว ดังนั้น แนวทางการพัฒนาชุมชนเพื่อเพิ่มศักยภาพทางการท่องเที่ยวจึงประกอบด้วย 3 ด้าน คือ 1) เน้นการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว โดยการรักษาศิลปวัฒนธรรมดั้งเดิมไว้ 2) เน้นพัฒนาศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว เช่น การจัดการต้อนรับนักท่องเที่ยว และ 3) เน้นพัฒนาศักยภาพในการบริหารจัดการ โดยให้ชาวบ้านได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ซึ่งจะทำให้ชุมชนในท้องถิ่นได้รับผลประโยชน์ อันก่อให้เกิดการกระจายรายได้ เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนท้องถิ่น อีกทั้งจะทำให้ชุมชนท้องถิ่นตระหนักถึงคุณค่าและนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

วรรณวิมล ภู่นาค (2558) ทำการศึกษาเกี่ยวกับศักยภาพชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว โดยชุมชน กรณีศึกษา ตลาดน้ำอัมพวา โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาศักยภาพชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน และเพื่อเสนอแนวทางในการเสริมสร้างศักยภาพชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนของตลาดน้ำอัมพวา กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักทั้งหมด

23 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานเขตสมุทรสงคราม นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลอัมพวา กลุ่มผู้ประกอบการการท่องเที่ยว และประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบลอัมพวา โดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง เก็บข้อมูลโดยแบบสัมภาษณ์เชิงลึก และสนทนากลุ่มย่อย และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย พบว่า ศักยภาพชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนด้านสิ่งแวดล้อม ชุมชนมีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ในด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ด้านการเมือง พบว่า ไม่สามารถดำเนินการจัดการอย่างเป็นระบบและแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจนได้ ด้านเศรษฐกิจ พบว่า ชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน และด้านสังคมและวัฒนธรรม พบว่า มีการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ระหว่างชุมชนท้องถิ่นและนักท่องเที่ยว เพื่อตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของวิถีชีวิต ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ พบว่า ชุมชนขาดการมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการได้รับประโยชน์ พบว่า ชุมชนไม่มีการรวมตัวกันเพื่อประกอบธุรกิจร่วมกัน และส่วนใหญ่ชุมชนจะมีรายได้เสริมจากการท่องเที่ยว ผลกระทบเชิงบวกด้านสิ่งแวดล้อม เป็นการสร้างความตระหนักถึงคุณค่าของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน ผลกระทบเชิงบวกด้านสังคม ส่งผลให้คุณภาพชีวิตของชุมชนดีขึ้น มีสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกมากขึ้น ผลกระทบเชิงบวกด้านเศรษฐกิจ พบว่า ชุมชนมีการประกอบอาชีพหลากหลายมากขึ้นและเศรษฐกิจชุมชนดีขึ้น ผลกระทบเชิงลบด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า ก่อให้เกิดปัญหาน้ำเสีย ทรัพยากรทางธรรมชาติลดน้อยลง ผลกระทบเชิงลบด้านเศรษฐกิจ พบว่า สินค้าและบริการ ค่าครองชีพต่าง ๆ ในชุมชนสูงขึ้น ผลกระทบเชิงลบด้านสังคม พบว่า เกิดการอพยพย้ายถิ่นของชุมชนริมคลองในตลาคน้ำและเกิดปัญหาการขัดผลประโยชน์ของคนในชุมชน

สิรินันท์ พงษ์นรินทร์ (2558) ทำการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวของอำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่และวิเคราะห์ศักยภาพในการพัฒนางานด้านการท่องเที่ยวและเสนอแนวทางการจัดการท่องเที่ยวของอำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา ทำการศึกษาเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการสอบถามผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง 4 ภาคส่วน ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชนในท้องถิ่น และนักท่องเที่ยว จำนวน 300 คน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยที่ดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอวังน้ำเขียว ได้แก่ ปัจจัยด้านสิ่งดึงดูดใจ ปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และปัจจัยด้านความสามารถในการเข้าถึง ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่อย่างสม่ำเสมอ

โดยเฉพาะ ช่วงวันหยุดราชการ 2) ศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวในปัจจุบันของอำเภอวังน้ำเขียว จังหวัด นครราชสีมา คือ มีทรัพยากรท่องเที่ยว 2 ประเภท ได้แก่ ทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ และ ทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างเพียงพอให้บริการแก่นักท่องเที่ยว ได้แก่ ที่พัก ร้านอาหาร และธุรกิจนำเที่ยว สำหรับสิ่งอำนวยความสะดวกด้านรถรับจ้าง / รถโดยสาร มีให้บริการแต่ค่อนข้างน้อย อีกทั้งในพื้นที่มีปัญหาเกี่ยวกับความซับซ้อนของกฎหมายที่ดินในเรื่อง การก่อสร้างที่พัก ร้านอาหาร บุกรุกที่ดินของรัฐ แต่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่กลับมีความพึงพอใจ การรับบริการด้านทางท่องเที่ยวในระดับมาก 3) แนวทางการจัดการท่องเที่ยวในอำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา คือ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องร่วมมือกันในการจัดการและพัฒนาศักยภาพการจัดการการท่องเที่ยว 6 ด้าน ประกอบด้วย ด้านทรัพยากรท่องเที่ยว ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านความปลอดภัย ด้านความสามารถในการรองรับของพื้นที่ และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน

อาริยา บุญทวีและคณะ (2561) ทำการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาศักยภาพทุนทางวัฒนธรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของอำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์และประเมินศักยภาพของทุนทางวัฒนธรรม รวมทั้งเพื่อกำหนดแนวทางในการพัฒนาทุนทางวัฒนธรรมสู่การท่องเที่ยวและสร้างมูลค่า เพิ่มทางเศรษฐกิจของอำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา การวิจัยนี้ใช้ระบบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive selection) การวิเคราะห์ศักยภาพทุนทางวัฒนธรรมด้วยเทคนิควิเคราะห์สภาพแวดล้อมและศักยภาพ (SWOT analysis) การสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth interview) การจัดประชุมอภิปรายกลุ่ม (Focus group)

ผลการศึกษาทุนทางวัฒนธรรมของอำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา มีจุดแข็ง : ด้าน ศาสนสถาน ด้านโบราณสถานและโบราณวัตถุ ด้านประเพณี ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านแหล่งเรียนรู้ด้านแหล่งท่องเที่ยว จุดอ่อน คือ การขาดการประชาสัมพันธ์ ขาดการมีส่วนร่วมของชุมชน โอกาส อำเภอติดกับแม่น้ำและมีวัดที่สำคัญหลายวัดซึ่งสามารถจัดกิจกรรมไหว้พระทางแม่น้ำบางปะกง นอกจากนี้มีธนาคารการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรและมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ได้เข้าไปสนับสนุนกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงการเกษตรอุปสรรค ยุคโลกาภิวัตน์ทำให้เยาวชนไม่ค่อยสนใจศิลปวัฒนธรรม การพัฒนาทุนทางวัฒนธรรมควรมีแนวทาง คือ การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงระดับตำบล สู่ระดับอำเภอและสู่ระดับจังหวัด จัดนิทรรศการประชาสัมพันธ์ทุนทางวัฒนธรรม และนำของดีของแต่ละชุมชนมาวางจำหน่ายที่อุทยานพระพิฆเนศวรปางอินตำบลบางตลาด อำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา และงานวิจัยนี้ยังได้จัดทำหนังสือองค์ความรู้ทุนทางวัฒนธรรม ฉบับไทย-อังกฤษ-จีน และได้จัดนิทรรศการทุนทาง

วัฒนธรรมที่อุทยานพระพิฆเนศวร (ปางยืน) เพื่อให้เกิดการส่งเสริมการท่องเที่ยวตามยุทธศาสตร์ของชาติและจังหวัดฉะเชิงเทรา

จินตนา กำแพงศิริชัย และสุชุมวิทย์ ไสยโสภณ (2562) ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเชิงกลยุทธ์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน เทศบาลตำบลหนองสองห้อง จังหวัดขอนแก่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทรัพยากรการท่องเที่ยวในเขตเทศบาลตำบลหนองสองห้อง อำเภอหนองสองห้อง จังหวัดขอนแก่น ศึกษาศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน และหาแนวทางการพัฒนาศักยภาพการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ใช้วิธีการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Research) ด้านองค์ประกอบการท่องเที่ยว ประโยชน์ของการท่องเที่ยวโดยชุมชน สำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยว และสำรวจศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบประเมินทรัพยากรการท่องเที่ยว แบบสำรวจทรัพยากร ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ทำการศึกษาเฉพาะในพื้นที่เทศบาลตำบลหนองสองห้อง

ผลการวิเคราะห์ศักยภาพเชิงพื้นที่ของเทศบาลตำบลหนองสองห้อง พบว่า ศักยภาพที่มีอยู่ในระดับน้อย ในด้านสัตว์ธรรมชาติและพืชธรรมชาติ การกระจายของธรรมชาติที่น่าสนใจ ชนเผ่า/เชื้อชาติ ความเชื่อ/ศาสนา ประเพณี ศูนย์รวมศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น และกิจกรรม ส่วนศักยภาพที่อยู่ในระดับปานกลาง คือ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อาชีพ/รายได้ วัฒนธรรม ภูมิปัญญา คุณลักษณะเฉพาะของคน ประชากร/การกระจายตัวของประชากร ปัญหาของประชากร การคมนาคม และระบบสาธารณูปโภค และศักยภาพที่อยู่ในระดับมาก คือ ลักษณะภูมิอากาศ การจัดการเกี่ยวกับปัญหาทางธรรมชาติ การศึกษา และความปลอดภัยทางการท่องเที่ยว โดยวิเคราะห์ภาพรวมแล้วศักยภาพเชิงพื้นที่อยู่ในระดับปานกลาง มีความพร้อม สามารถพัฒนาศักยภาพในแต่ละด้านให้เป็นจุดเด่นของพื้นที่ในด้านการท่องเที่ยวได้ ถึงแม้ศักยภาพในหลายๆด้านอยู่ในพื้นที่นั้นไม่มีความโดดเด่นหรือจุดขายอะไรเลย การเพิ่มศักยภาพในจึงเป็นวิธีการสร้างจุดขายหรือจุดเด่นสิ่งๆ นั้นขึ้นมาเองเพื่อเป็นสิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยว เช่นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ประเภทให้ความบันเทิง รวมถึงสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ที่ต้องทำขึ้นเพื่อให้เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของพื้นที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวได้อีกหนึ่งช่องทาง

Fariborz, Aref (2010) ได้ศึกษา การพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนท้องถิ่น: แนวทางการพัฒนาของชุมชน ซึ่งได้ทำการศึกษาพื้นที่ท้องถิ่นและชุมชน โดยชุมชนท้องถิ่นเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้ให้นักท่องเที่ยวการเดินทางเพื่อสัมผัสวิถีชีวิตและวัสดุผลิตภัณฑ์ของชุมชนต่าง ๆ ในประเทศชุมชนยังกำหนดภูมิทัศน์ "ธรรมชาติ" ซึ่งนักท่องเที่ยวจำนวนมากต้องการชื่นชมสิ่งเหล่านี้ ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวนั้นจะเดินทางไปท่องเที่ยวในสถานที่เฉพาะ และเป็นสถานที่ที่สำคัญโดยมีบริบททางสังคมในตัวเอง ซึ่งจะช่วยกำหนดบริบทของประสบการณ์การท่องเที่ยวในชุมชนโฮมสเตย์ ดังนั้นการท่องเที่ยวสามารถส่งเสริมชุมชนให้มีศักยภาพในเชิงบวก นักลงทุน และผู้อยู่อาศัย

เช่นเดียวกับผู้เข้าชม และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว แนวทางความสำคัญหลัก การช่วยเหลือตนเองแนวทางการพัฒนาชุมชนผ่านการพัฒนาการท่องเที่ยว ดังนั้นการศึกษารังนี้สามารถเป็นแรงบันดาลใจสำหรับในอนาคตที่ในท้องถิ่นชุมชนจะใช้เป็นฐานการพัฒนาการท่องเที่ยว

Regina M. Thetsane (2019) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการท่องเที่ยว พัฒนา: กรณีของหมู่บ้านเคทส์ใน เลโซโท วัตถุประสงค์ คือ การส่งเสริมให้คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในชุมชน เนื่องจากเป็นแกนหลักในการสร้างความยั่งยืนของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และการเสนอแนะบทบาทของชุมชนท้องถิ่นที่สามารถดำเนินการได้ การพัฒนาการท่องเที่ยวเน้นความสำคัญเพียงเล็กน้อยที่ได้รับจนถึงวิชุมชนท้องถิ่นควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว จุดมุ่งหมายของบทความนี้ คือ การมีส่วนร่วม ความเข้าใจในบทบาทชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยเก็บข้อมูลจากชุมชนที่อยู่ในพื้นที่เคทส์ ในเลโซโท เป็นลักษณะการสุ่มแบบแบ่งชั้น และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก สำหรับการเลือกตัวอย่างจำนวน 500 คริวเรือน ชั้นแรกสุ่มแบบแบ่งชั้น ได้ประชากรของ เคทส์ แบ่งเป็นครั้งแรกได้สี่หมู่บ้าน จากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวกผ่านการเลือกของแต่ละคริวเรือนในสี่หมู่บ้าน

ผลการวิจัยพบว่าชุมชนท้องถิ่นต้องการมีส่วนร่วมเมื่อมีการกำหนดนโยบายการท่องเที่ยว ช่วยให้ผู้กำหนดนโยบายสามารถจัดทำนโยบายที่ตอบสนองความต้องการและที่อยู่ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งชุมชนต้องการเป็นส่วนหนึ่งของการตัดสินใจด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มความสนใจความต้องการของชุมชนรวมอยู่ด้วย

2.5 สรุป

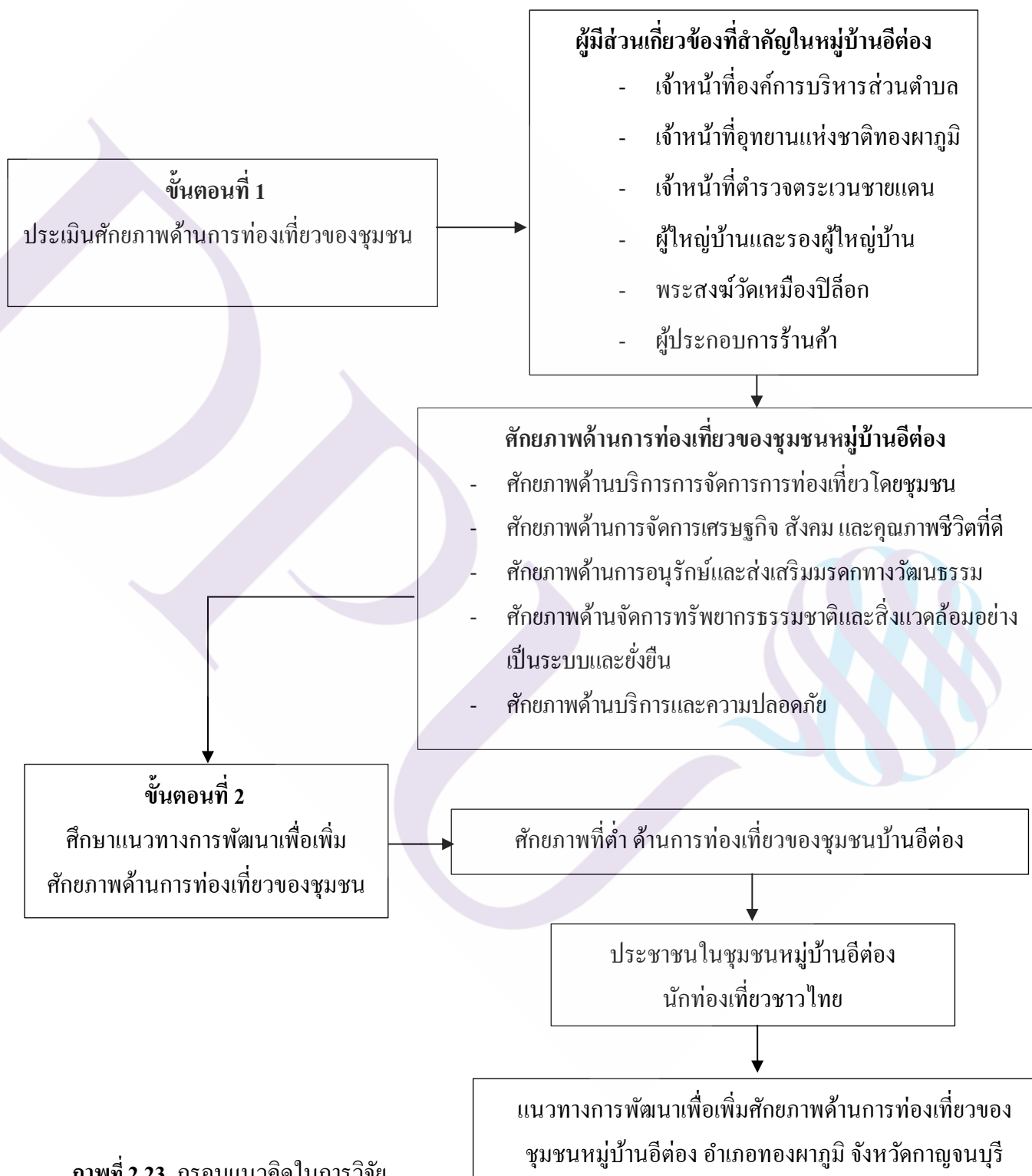
จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า การศึกษาแนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน กรณีศึกษาหมู่บ้านอีต่อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในชุมชน และการหาแนวทางเพื่อเพิ่มศักยภาพของชุมชน ซึ่งการเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชนนั้น จำเป็นต้องมีการศึกษาศักยภาพทางด้านการท่องเที่ยวในด้านต่าง ๆ เหล่านี้ ได้แก่ 1) ศักยภาพด้านบริการการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน 2) ศักยภาพด้านการจัดการเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตที่ดี 3) ศักยภาพด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมของชุมชน 4) ศักยภาพด้านจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและยั่งยืน และ 5) ศักยภาพด้านบริการและความปลอดภัย ซึ่งเมื่อประเมินศักยภาพด้านการท่องเที่ยวแล้ว จะทำให้ทราบศักยภาพด้านการ

ห้องเที่ยวของชุมชนบ้านอีต่อง และจะเห็นถึงศักยภาพในบางด้านที่ยังมีไม่มากนัก อันนำไปสู่การศึกษาแนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพในด้านนั้นต่อไป

2.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้ว สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดของงานวิจัยไว้ ดังนี้

ภาพที่ 2.23 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาแนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน กรณีศึกษาหมู่บ้านอิต้อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี” ผู้วิจัย ได้มุ่งเน้นการศึกษาถึงแนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชนของหมู่บ้านอิต้อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่หน่วยงานภาครัฐ หรือภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพต่อไป

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และมีระเบียบวิธีวิจัยดังต่อไปนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรในการวิจัยเรื่องนี้แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

1. ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่สำคัญกับชุมชนหมู่บ้านอิต้อง ประกอบไปด้วย เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลปิล็อก เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติทองผาภูมิ เจ้าหน้าที่ตำรวจตระเวนชายแดน ผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 1 หมู่บ้านอิต้อง ตำบลปิล็อก อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี พระภิกษุสงฆ์วัดเหมืองปิล็อก และผู้ประกอบการร้านค้า

2. นักท่องเที่ยวชาวไทย ที่เดินทางมาเยือนหมู่บ้านอิต้อง มีจำนวน 92,358 คน (กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, 2561) ทั้งนี้ใช้การอิงกับข้อมูลสถิตินักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวอุทยานแห่งชาติทองผาภูมิซึ่งอยู่ในพื้นที่ใกล้เคียง

3. ประชาชนท้องถิ่นที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านอิต้อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งมีจำนวน 148 คน กรมการพัฒนาชุมชน (255

3.1.2 การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างจำแนกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่สำคัญกับชุมชนหมู่บ้านอีต่อง ซึ่งแบ่งออกเป็น 6 กลุ่มย่อย ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างเอง จำนวน 30 คน เนื่องจาก มีข้อจำกัดในเรื่องของเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล และประชากรมีจำนวนค่อนข้างน้อย และความง่ายในการเข้าถึงกลุ่มตัวอย่าง ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้กระจายจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3.1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับหมู่บ้านอีต่อง

กลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนเกี่ยวข้อง	จำนวน (คน)
เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลปิล็อก	5
เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติทองผาภูมิ	5
เจ้าหน้าที่ตำรวจรักษาชายแดน	5
ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 1 หมู่บ้านอีต่อง, ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	3
พระสงฆ์ในวัดปิล็อก	2
ผู้ประกอบการร้านค้าในหมู่บ้านอีต่อง	10
รวม	30

2. นักท่องเที่ยวชาวไทย ที่เดินทางมาเยือนหมู่บ้านอีต่อง และประชาชนท้องถิ่นที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านอีต่อง และเนื่องจากประชากรมีจำนวนมากตามตารางที่ 3.2 จึงใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้การคำนวณ ดังนี้

ตารางที่ 3.2 จำนวนประชากรที่ใช้ในการหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร	จำนวนประชากร (คน)
ประชาชนท้องถิ่น	148
นักท่องเที่ยวชาวไทย	92,358
รวม	92,506

ที่มา : กรมการพัฒนาชุมชน (2559), กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช (2561)

ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนท้องถิ่นที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านอีต่องและนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในหมู่บ้านอีต่อง ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้สูตรการคำนวณขนาดตัวอย่างของ Taro Yamane's (อัศวิน แสงพิบูล, 2556: 157) โดยกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนไว้ร้อยละ 5 (0.05) ดังนี้

$$\text{สูตร} \quad n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ	n	คือ	ขนาดกลุ่มตัวอย่าง
	N	คือ	ขนาดประชากร
	e	คือ	ค่าความคลาดเคลื่อนของการประมาณค่า

แทนค่าในสูตรได้ ดังนี้

$$n = \frac{92,506}{1 + (92,506)(0.05)^2}$$

$$n = 398.27 \approx 400$$

ดังนั้น ขนาดของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยสำหรับกลุ่มนี้มี จำนวน 398.27 ตัวอย่าง แต่เพื่อลดความคลาดเคลื่อนในการสุ่มตัวอย่างให้น้อยลง ผู้วิจัยจึงใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 400 ตัวอย่าง

เมื่อผู้วิจัยได้ดำเนินการหาขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมแล้ว ได้กระจายจำนวนกลุ่มตัวอย่างด้วยการกำหนดโควต้า โดยแบ่งเป็นประชาชนท้องถิ่น จำนวน 100 คน และนักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 300 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก (Convenience Sampling) เนื่องจากผู้วิจัยไม่ต้องการรวบรวมความเป็นส่วนตัวของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้ได้ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีความเต็มใจและมีความสะดวกที่จะให้ข้อมูล

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย 2 ชุด ได้แก่ แบบสอบถามเพื่อประเมินศักยภาพของการท่องเที่ยวของชุมชนและแบบสอบถามเพื่อการศึกษาแนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชน กรณีศึกษาหมู่บ้านอิตอง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี โดยแบบสอบถามทั้ง 2 ชุดมีรายละเอียดพอสังเขป ดังนี้

3.2.1 แบบสอบถามเพื่อประเมินศักยภาพ (Potential Assessment) แบบสอบถามชุดนี้ผู้วิจัยใช้กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่สำคัญกับชุมชนหมู่บ้านอิตอง การจัดทำแบบสอบถามเพื่อประเมินศักยภาพของการท่องเที่ยวของชุมชนนี้ อ้างอิงจากแบบประเมินศักยภาพตามเกณฑ์การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนของประเทศไทย องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (2558) โดยมีองค์ประกอบหลัก 5 ด้าน ดังนี้

1. ศักยภาพด้านบริการการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนประกอบไปด้วยประเด็นในการประเมิน 9 ประเด็น ได้แก่

- 1.1 การบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีประสิทธิภาพ
- 1.2 ข้อตกลงร่วมกันสำหรับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีประสิทธิภาพ
- 1.3 บุคลากรในกลุ่มบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีประสิทธิภาพ
- 1.4 มีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน
- 1.5 จัดการการตลาดและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวโดยชุมชน
- 1.6 มีกระบวนการในการทำงานเพื่อในชุมชนช่วยการวางแผน
- 1.7 มีการประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในชุมชนเสมอ
- 1.8 มีความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ ที่แสดงให้เห็นอย่างเป็นรูปธรรม เช่น การเข้ามา

รับทราบข้อมูล ร่วมคิด ร่วมแก้ไขปัญหา

- 1.9 มีกิจกรรมในการส่งเสริมศักยภาพของคนในชุมชน

2. ศักยภาพการจัดการเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตที่ดี ประกอบไปด้วยประเด็นในการประเมิน 5 ประเด็น ได้แก่

2.1 ส่งเสริมการยกระดับคุณภาพชีวิตชุมชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
ผลิตภัณฑ์ชุมชนมีคุณภาพเพื่อเสริมสร้างโอกาสในการเพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยวในชุมชน

- 2.2 การจัดสรรรายได้กระจายไปทั่วทั้งชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ

มีการสนับสนุนให้สมาชิกในชุมชนมีการคิดค้นผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ ๆ แก่นักท่องเที่ยว ที่มาจากวัดตุดิบและภูมิปัญญาที่มีในท้องถิ่น

2.3 มีการเปิดโอกาสในผู้สูงอายุ เด็ก ผู้พิการ ให้ได้รับประโยชน์และโอกาสในการเข้ามามีส่วนร่วม

3. ศักยภาพด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรม ประกอบไปด้วยประเด็นในการประเมิน 4 ประเด็น ได้แก่

3.1 มีการรวบรวมข้อมูลบันทึก วิถีชีวิต ภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ของชุมชน

3.2 ฐานข้อมูลด้านมรดกวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ

3.3 มีกิจกรรมท่องเที่ยวนำเสนอศิลปวัฒนธรรมและวิถีชีวิตท้องถิ่น

3.4 การอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่นมีประสิทธิภาพ

4. ศักยภาพด้านจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและยั่งยืน ประกอบไปด้วยประเด็นในการประเมิน 5 ประเด็น ได้แก่

4.1 การจัดการพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวมีประสิทธิภาพ

4.2 ชุมชนมีความรู้ สามารถให้ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนแก่ผู้ที่มาเยือนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.3 มีการเผยแพร่ภูมิปัญญาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมผ่านการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีประสิทธิภาพ

4.4 ชุมชนมีการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนมีประสิทธิภาพ

4.5 ชุมชนสร้างความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมผ่านการท่องเที่ยวมีประสิทธิภาพ

5. ศักยภาพด้านบริการและความปลอดภัย ประกอบไปด้วยประเด็นในการประเมิน 6 ประเด็น ได้แก่

5.1 การให้บริการและความปลอดภัยด้านการท่องเที่ยวเป็นไปอย่างน่าพึงพอใจ

5.2 เส้นทางและกิจกรรมท่องเที่ยวมีความปลอดภัย

5.3 จุดบริการท่องเที่ยวมีคุณภาพ

5.4 การบริหารจัดการเส้นทางการเดินทางท่องเที่ยวในชุมชนมีประสิทธิภาพ

5.5 การบริหารจัดการกรณีฉุกเฉินมีประสิทธิภาพ

5.6 การติดต่อประสานงานด้านบริการมีประสิทธิภาพ

แบบสอบถามเพื่อการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชน ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ (Rating Scale) แบบลิเคอร์ท (Likert) ดังนี้ (ชูใจ กุฬารัตนไชย, 2542)

3	หมายถึง	ศักยภาพสูง
2	หมายถึง	ศักยภาพปานกลาง
1	หมายถึง	ศักยภาพต่ำ

ทั้งนี้ การกำหนดอัตราภาคชั้นเพื่อหาระดับศักยภาพชุมชน ผู้วิจัยใช้สูตรการคำนวณ ดังนี้

$$\text{แทนค่าในสูตร} \quad \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{3}$$

$$\frac{3 - 1}{3} = 0.67$$

ดังนั้น การแปลความหมายค่าคะแนนเฉลี่ยใช้เกณฑ์การแปลความหมายแบ่งออกเป็น 3 ระดับดังนี้

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.34 – 3.00 หมายถึง ศักยภาพสูง
 คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.68 – 2.33 หมายถึง ศักยภาพปานกลาง
 คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.67 หมายถึง ศักยภาพต่ำ

3.2.2 แบบสอบถาม (Questionnaire) แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน เพื่อการศึกษาแนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามนี้กับกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) นักท่องเที่ยวชาวไทย 2) ประชาชนท้องถิ่นในหมู่บ้านอีต่อง โดยแบบสอบถามมีทั้งหมด 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อคำถามประกอบด้วยลักษณะการมีส่วนเกี่ยวข้องในการตอบแบบสอบถาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ทุกข้อเป็นคำถามปลายปิด (Closed Ended Question) โดยให้ผู้ทำแบบสอบถามเลือกตอบคำตอบที่กำหนดไว้

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพของการท่องเที่ยวของชุมชน โดยผู้วิจัยได้นำผลจากการประเมินศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชนในประเด็นที่มี

ค่าคะแนนการประเมินต่ำ มาใช้ในการสร้างแบบสอบถามชุดนี้ จำนวน 42 ข้อ โดยให้ผู้ทำแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็น

โดยข้อมูลตอนที่ 2 ของแบบสอบถามชุดนี้ ผู้วิจัยใช้การกำหนดค่าคะแนนในแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) แบบลิเคอร์ท (Likert) ดังนี้ (ชูใจ คูหารัตนไชย, 2542)

5	คะแนน	หมายถึง	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
4	คะแนน	หมายถึง	เห็นด้วย
3	คะแนน	หมายถึง	ไม่แน่ใจ
2	คะแนน	หมายถึง	ไม่เห็นด้วย
1	คะแนน	หมายถึง	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

การกำหนดเกณฑ์คะแนนในการแปลผลค่าเฉลี่ยตอนสรุปผล ใช้การหาพิสัยของคะแนนเฉลี่ย โดยคำนวณอันตรภาคชั้น (ชูใจ คูหารัตนไชย, 2542) ได้ ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{อันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้นของคะแนน}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} = 0.8 \end{aligned}$$

ดังนั้น เกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ยของคะแนนเป็น ดังนี้

ช่วงคะแนน (Mean)	หมายถึง	การแปลผล
4.21 - 5.00	หมายถึง	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
3.41 - 4.20	หมายถึง	เห็นด้วย
2.61 - 3.40	หมายถึง	ไม่แน่ใจ
1.81 - 2.60	หมายถึง	ไม่เห็นด้วย
1.00 - 1.80	หมายถึง	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน โดยลักษณะคำถามเป็นคำถามปลายเปิด (Open-Ended)

การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมืองานวิจัยดำเนินการ ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการกำหนดรูปแบบและลักษณะของแบบสอบถามเพื่อประเมินศักยภาพของการท่องเที่ยวโดยชุมชนหมู่บ้านอิต้อง

2. สร้างแบบแบบสอบถามเพื่อประเมินศักยภาพของการท่องเที่ยวโดยชุมชนหมู่บ้านอิต้อง เพื่อใช้วิเคราะห์ศักยภาพของการท่องเที่ยวโดยชุมชนหมู่บ้านอิต้อง ตามองค์ประกอบที่กำหนดไว้ กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน แบบประเมินศักยภาพเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ (Rating scales)

3. นำแบบสอบถามเพื่อประเมินศักยภาพของการท่องเที่ยวให้อาจารย์ที่ปรึกษา ตรวจสอบความถูกต้องและความครอบคลุมของเนื้อหา (Validity)

4. จากนั้นทำการตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามเพื่อประเมินศักยภาพ โดยดำเนินการทดลองเก็บข้อมูลจำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นด้วยการใช้วิธีสัมประสิทธิ์อัลฟา ของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยค่าที่หาได้จะต้องไม่ต่ำกว่า 0.7 (Jump, 1978) โดยผลการตรวจสอบความเชื่อมั่นได้ค่า เท่ากับ .924 ซึ่งเกินเกณฑ์ที่กำหนด จึงสามารถนำแบบสอบถามนี้ไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. จัดทำแบบสอบถามเพื่อประเมินศักยภาพของการท่องเที่ยวโดยชุมชนหมู่บ้านอิต้อง ฉบับจริง เพื่อนำไปในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง และนำไปวิเคราะห์เพื่อหาผลสรุปต่อไป

6. นำผลการศึกษาที่ได้จากการประเมินศักยภาพที่อยู่ในเกณฑ์ศักยภาพต่ำ มากำหนดเป็นประเด็นหลักสำหรับการสร้างแบบสอบถามชุดที่ 2 และศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม รวมทั้งขอคำแนะนำอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดทำแบบสอบถามให้ตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัย

7. สร้างแบบสอบถามเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนา เพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน หมู่บ้านอิต้อง ตามกรอบที่กำหนดไว้ โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน แบบสอบถามแต่ละข้อคำถามที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scales)

8. นำแบบสอบถามให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องและความครอบคลุมของเนื้อหา (Validity) จากนั้นดำเนินการแก้ไขจุดบกพร่อง เพื่อให้แบบสอบถามมีความถูกต้องสมบูรณ์ ก่อนนำไปทดลองเก็บข้อมูล

9. ตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยดำเนินการทดลองเก็บข้อมูลจำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นด้วยการใช้วิธีสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยค่าที่หาได้จะต้องไม่ต่ำกว่า 0.7 (Jump, 1978) โดยผล

การตรวจสอบความเชื่อมั่น มีค่าเท่ากับ .879 ซึ่งเกินเกณฑ์ที่กำหนด จึงสามารถนำแบบสอบถามนี้ไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

10. จัดทำแบบสอบถามฉบับจริง เพื่อนำไปในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง และนำไปวิเคราะห์เพื่อหาผลสรุปต่อไป

3.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)

จากการใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ชุด และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 รอบด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอนในการเก็บข้อมูล ดังนี้

1. ประสานงานกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่สำคัญกับหมู่บ้านอีดอง เช่น องค์กรบริหารส่วนตำบลปี่ลือก อุทยานแห่งชาติทองผาภูมิ ฯลฯ เพื่อการขอเข้าไปเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ประสานงานกับผู้ใหญ่บ้านหมู่บ้านอีดองเพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลกับประชาชนในชุมชนบ้านอีดอง

3. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามเพื่อประเมินศักยภาพฯ จากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่สำคัญกับหมู่บ้านอีดอง

4. วิเคราะห์ผลจากแบบสอบถามเพื่อประเมินศักยภาพฯ และนำผลที่เป็นศักยภาพต่ำไปดำเนินการจัดทำแบบสอบถามเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพฯ

5. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลรอบที่ 2 ด้วยแบบสอบถามเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านอีดองในพื้นที่หมู่บ้านอีดอง

3.3.2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)

ผู้วิจัยทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูล แนวคิด ทฤษฎี จากเอกสาร ตำรา หนังสือ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สื่อสารสนเทศออนไลน์ วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ บทความ วารสารต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งกรอบแนวคิดในการดำเนินการวิจัย การสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และระเบียบวิธีวิจัยต่าง ๆ สำหรับงานวิจัยเรื่องนี้

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเพื่อประเมินศักยภาพ

ข้อมูลที่ได้ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ (Rating Scales) ใช้การวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยตารางและการบรรยาย

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามการศึกษาแนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านอีต่อง

ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามชุดนี้ แบ่งออกเป็น 3 ประเภท และแยกการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ 1. แบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบปลายปิด (Closed Ended Question) ใช้การวิเคราะห์โดยหา ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

2. แบบสอบถาม ที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scales) ใช้การวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. แบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ประกอบกับการ ใช้การวิเคราะห์หาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

4. การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากทุกประเภทของแบบสอบถามข้างต้น นำเสนอด้วยตารางและการบรรยาย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาแนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน กรณีศึกษาหมู่บ้านอิต้อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน หมู่บ้านอิต้อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี และเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวหมู่บ้านอิต้อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี จากการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ครั้ง โดยครั้งแรกเป็นการประเมินศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน หมู่บ้านอิต้อง และครั้งที่ 2 เป็นการสอบถามความคิดเห็นของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวบริเวณหมู่บ้านอิต้องในเรื่อง แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน หมู่บ้านอิต้อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน หมู่บ้านอิต้อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ในเรื่อง แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน หมู่บ้านอิต้อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ตามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทย

2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (นักท่องเที่ยว)

2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทย เรื่อง แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน หมู่บ้านอิต้อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ในเรื่อง แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน หมู่บ้านอิต้อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ตามความคิดเห็นของชุมชนบ้านอิต้อง

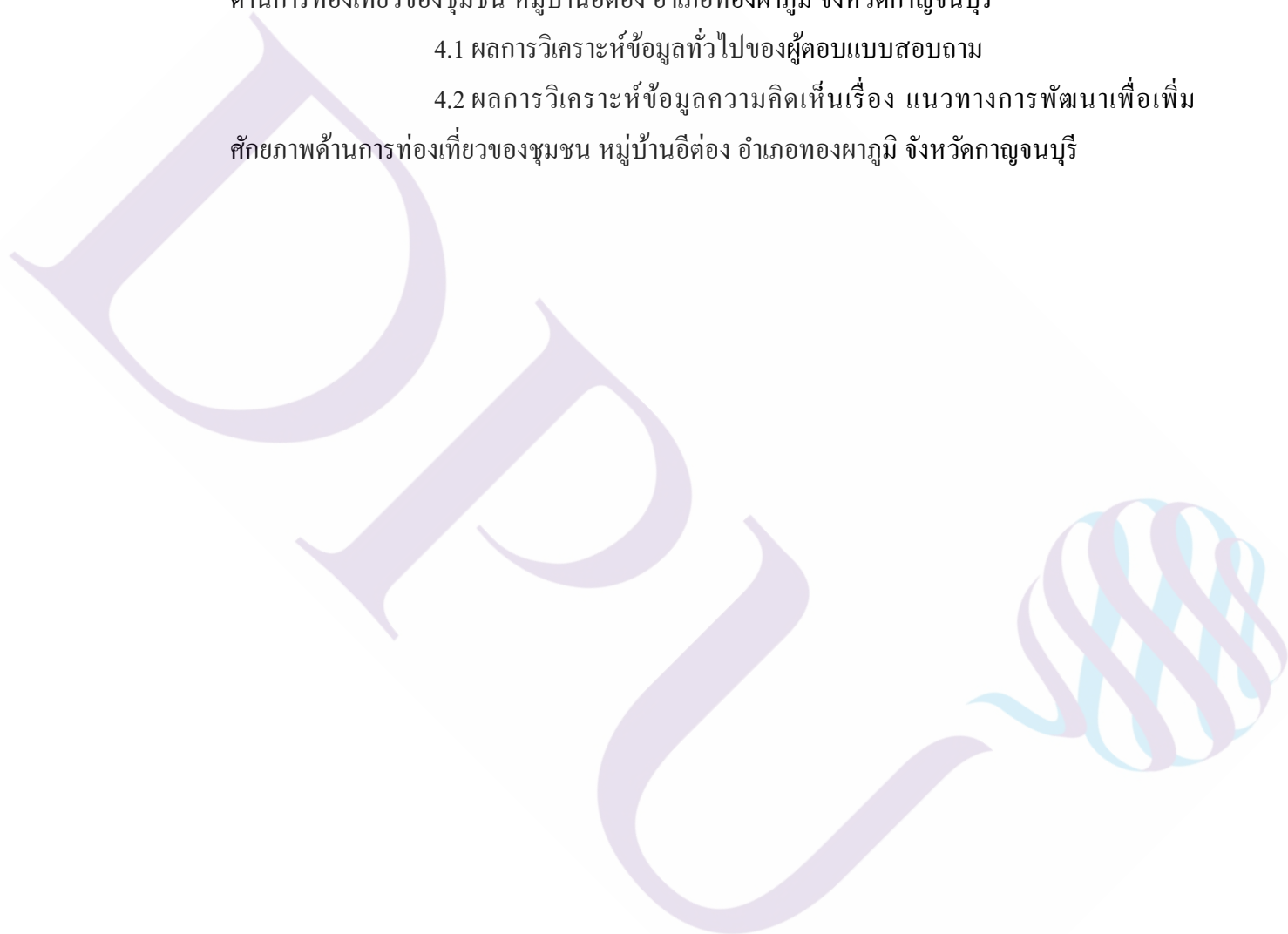
3.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (ชุมชนบ้านอีต่อง)

3.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของชุมชนบ้านอีต่อง เรื่อง แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน หมู่บ้านอีต่อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ในภาพรวม เรื่อง แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน หมู่บ้านอีต่อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเรื่อง แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน หมู่บ้านอีต่อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน หมู่บ้านอิต้อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 1 ตรงกับวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน หมู่บ้านอิต้อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) เปรียบเทียบกับเกณฑ์ของ (ซูใจ คูหารัตนไชย, 2542) ดังนี้

2.34 – 3.00	หมายถึง	ศักยภาพสูง
1.68 – 2.33	หมายถึง	ศักยภาพปานกลาง
1.00 – 1.67	หมายถึง	ศักยภาพต่ำ

ผู้วิจัยได้ทำการประเมินศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน หมู่บ้านอิต้อง โดยจำแนกศักยภาพเป็น 5 ด้าน ได้แก่ 1) ศักยภาพด้านบริการการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน 2) ศักยภาพการจัดการเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตที่ดี 3) ศักยภาพด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรม 4) ศักยภาพด้านจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและยั่งยืน และ 5) ศักยภาพด้านบริการและความปลอดภัย ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน หมู่บ้านอิต้อง ด้านบริการการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน

ลำดับ	ศักยภาพด้านบริการการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน	\bar{X}	S.D.	ระดับศักยภาพ
1	การบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีประสิทธิภาพ	1.80	.484	ศักยภาพ ปานกลาง
2	ข้อตกลงร่วมกันสำหรับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีประสิทธิภาพ	1.77	.568	ศักยภาพ ปานกลาง
3	บุคคลากรในกลุ่มบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีประสิทธิภาพ	1.77	.568	ศักยภาพ ปานกลาง
4	มีการส่งเสริมการในการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน	1.70	.569	ศักยภาพ ปานกลาง
5	จัดการการตลาดและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวโดยชุมชน	1.87	.571	ศักยภาพ ปานกลาง

ตารางที่ 4.1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน หมู่บ้านอีด่อง ด้านบริการการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน

ลำดับ	ศักยภาพด้านบริการการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน	\bar{X}	S.D.	ระดับศักยภาพ
6	มีกระบวนการในการทำงานเพื่อในชุมชนช่วยการวางแผน	1.70	.535	ศักยภาพปานกลาง
7	มีการประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในชุมชนเสมอ	1.70	.702	ศักยภาพปานกลาง
8	มีความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของที่แสดงให้เห็นอย่างเป็นรูปธรรม เช่น การเข้ามารับทราบข้อมูล ร่วมคิด ร่วมแก้ไขปัญหา	1.87	.571	ศักยภาพปานกลาง
9	มีกิจกรรมในการส่งเสริมศักยภาพของคนในชุมชน	1.77	.504	ศักยภาพปานกลาง
รวม		1.77	.579	ศักยภาพปานกลาง

จากตารางที่ 4.1 ในภาพรวม พบว่าศักยภาพด้านบริการการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X} =1.77)

หากพิจารณารายประเด็นย่อย พบว่า ทุกประเด็นย่อยมีศักยภาพปานกลาง สำหรับประเด็นย่อยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดการการตลาดและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวโดยชุมชน (\bar{X} =1.87) และการมีความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของที่แสดงให้เห็นอย่างเป็นรูปธรรม เช่น การเข้ามารับทราบข้อมูล ร่วมคิด ร่วมแก้ไขปัญหา (\bar{X} =1.87) รองลงมา คือ การบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีประสิทธิภาพ (\bar{X} =1.80) สำหรับประเด็นย่อยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน (\bar{X} =1.70) กระบวนการในการทำงานเพื่อในชุมชนช่วยการวางแผน (\bar{X} =1.70) และการประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในชุมชนเสมอ (\bar{X} =1.70)

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชนหมู่บ้านอีดอง ด้านการจัดการเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตที่ดี

ลำดับ	ศักยภาพด้านการจัดการเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตที่ดี	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1	ส่งเสริมการยกระดับคุณภาพชีวิตชุมชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ	1.70	.535	ศักยภาพปานกลาง
2	ผลิตภัณฑ์ชุมชนมีคุณภาพเพื่อเสริมสร้างโอกาสในการเพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยวในชุมชน	1.77	.504	ศักยภาพปานกลาง
3	การจัดสรรรายได้กระจายไปทั่วทั้งชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ	1.67	.661	ศักยภาพต่ำ
4	มีการสนับสนุนให้สมาชิกในชุมชนมีการคิดค้นผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ๆ แก่นักท่องเที่ยวที่มาจากวัตถุดิบและภูมิปัญญาที่มีในท้องถิ่น	1.50	.682	ศักยภาพต่ำ
5	มีการเปิดโอกาสในผู้สูงอายุ เด็ก ผู้พิการ ให้ได้รับประโยชน์และโอกาสในการเข้ามามีส่วนร่วม	1.53	.629	ศักยภาพต่ำ
รวม		1.63	.607	ศักยภาพต่ำ

จากตารางที่ 4.2 ในภาพรวม พบว่าศักยภาพด้านการจัดการเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตที่ดี อยู่ในระดับต่ำ ($\bar{X}=1.63$)

หากพิจารณารายประเด็นย่อย พบว่า มีศักยภาพปานกลาง 2 ประเด็น คือ ผลิตภัณฑ์ชุมชนมีคุณภาพเพื่อเสริมสร้างโอกาสในการเพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยวในชุมชน ($\bar{X}=1.77$) และมีการส่งเสริมการยกระดับคุณภาพชีวิตชุมชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X}=1.70$) สำหรับประเด็นย่อยที่มีศักยภาพต่ำ พบว่ามี 3 ประเด็น คือ การจัดสรรรายได้กระจายไปทั่วทั้งชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X}=1.67$) การเปิดโอกาสในผู้สูงอายุ เด็ก ผู้พิการ ให้ได้รับประโยชน์และโอกาสในการเข้ามามีส่วนร่วม ($\bar{X}=1.53$) และการสนับสนุนให้สมาชิกในชุมชนมีการคิดค้นผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ๆ แก่นักท่องเที่ยว ที่มาจากวัตถุดิบและภูมิปัญญาที่มีในท้องถิ่น ($\bar{X}=1.50$) ซึ่งมีศักยภาพต่ำที่สุด

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชนหมู่บ้านอีด่อง ด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรม

ลำดับ	ศักยภาพด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรม	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1	มีการรวบรวมข้อมูลบันทึก วิถีชีวิต ภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ของชุมชน	1.57	.568	ศักยภาพต่ำ
2	ฐานข้อมูลด้านมรดกวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว มีคุณภาพ	1.73	.583	ศักยภาพปานกลาง
3	มีกิจกรรมท่องเที่ยวนำเสนอศิลปวัฒนธรรมและวิถีชีวิตท้องถิ่น	1.73	.583	ศักยภาพปานกลาง
4	การอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่นมีประสิทธิภาพ	1.63	.615	ศักยภาพต่ำ
รวม		1.67	.585	ศักยภาพต่ำ

จากตารางที่ 4.3 ในภาพรวม พบว่าศักยภาพด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรม อยู่ในระดับต่ำ ($\bar{X}=1.67$)

หากพิจารณารายประเด็นย่อย พบว่า มีศักยภาพปานกลาง 2 ประเด็น คือ ฐานข้อมูลด้านมรดกวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวมีคุณภาพ ($\bar{X}=1.73$) และมีกิจกรรมท่องเที่ยวนำเสนอศิลปวัฒนธรรมและวิถีชีวิตท้องถิ่น ($\bar{X}=1.73$) สำหรับประเด็นย่อยที่มีศักยภาพต่ำ พบว่ามี 2 ประเด็น คือ การอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่นมีประสิทธิภาพ ($\bar{X}=1.63$) และมีการรวบรวมข้อมูลบันทึกวิถีชีวิต ภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ของชุมชน ($\bar{X}=1.57$) ซึ่งมีศักยภาพต่ำที่สุด

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชนหมู่บ้านอีดอง ด้านจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและยั่งยืน

ลำดับ	ศักยภาพด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและยั่งยืน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1	การจัดการพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวมีประสิทธิภาพ	1.93	.521	ศักยภาพปานกลาง
2	ชุมชนมีความรู้ สามารถให้ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนแก่ผู้ที่มาเยือนได้อย่างมีประสิทธิภาพ	1.93	.521	ศักยภาพปานกลาง
3	มีการเผยแพร่ภูมิปัญญาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมผ่านการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีประสิทธิภาพ	1.73	.640	ศักยภาพปานกลาง
4	ชุมชนมีการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนมีประสิทธิภาพ	1.77	.679	ศักยภาพปานกลาง
5	ชุมชนสร้างความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมผ่านการท่องเที่ยวมีประสิทธิภาพ	1.77	.626	ศักยภาพปานกลาง
รวม		1.83	.599	ศักยภาพปานกลาง

จากตารางที่ 4.4 ในภาพรวม พบว่าศักยภาพด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและยั่งยืน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=1.83$)

หากพิจารณารายประเด็นย่อย พบว่า ทุกประเด็นย่อยมีศักยภาพปานกลาง สำหรับประเด็นย่อยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดการพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวมีประสิทธิภาพ ($\bar{X}=1.93$) และชุมชนมีความรู้ สามารถให้ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนแก่ผู้ที่มาเยือนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X}=1.93$) รองลงมา คือ ชุมชนมีการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนมีประสิทธิภาพ ($\bar{X}=1.77$) และชุมชนสร้างความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมผ่านการท่องเที่ยวมีประสิทธิภาพ ($\bar{X}=1.77$) สำหรับประเด็นย่อย

ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการเผยแพร่ภูมิปัญญาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมผ่านการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีประสิทธิภาพ ($\bar{X}=1.73$)

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชนหมู่บ้านอีด่อง ด้านบริการและความปลอดภัย

ลำดับ	ศักยภาพด้านบริการและความปลอดภัย	\bar{X}	S.D	ระดับ
1	การให้บริการและความปลอดภัยด้านการท่องเที่ยวเป็นไปอย่างน่าพึงพอใจ	2.07	.450	ศักยภาพปานกลาง
2	เส้นทางและกิจกรรมท่องเที่ยวมีความปลอดภัย	1.87	.571	ศักยภาพปานกลาง
3	จุดบริการท่องเที่ยวมีคุณภาพ	1.67	.547	ศักยภาพต่ำ
4	การบริหารจัดการเส้นทางการเดินทางท่องเที่ยวในชุมชนมีประสิทธิภาพ	1.67	.547	ศักยภาพต่ำ
5	การบริหารจัดการกรณีฉุกเฉินมีประสิทธิภาพ	2.17	.699	ศักยภาพปานกลาง
6	การติดต่อประสานงานด้านบริการมีประสิทธิภาพ	2.00	.455	ศักยภาพปานกลาง
	รวม	1.91	.576	ศักยภาพปานกลาง

จากตารางที่ 4.5 ในภาพรวม พบว่าศักยภาพด้านบริการและความปลอดภัยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=1.91$)

หากพิจารณารายประเด็นย่อย พบว่า มีศักยภาพปานกลาง 4 ประเด็น ค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ การบริหารจัดการกรณีฉุกเฉินมีประสิทธิภาพ ($\bar{X}=2.17$) สำหรับประเด็นย่อยที่มีศักยภาพต่ำที่สุด พบว่ามี 2 ประเด็น คือ จุดบริการท่องเที่ยวมีคุณภาพ ($\bar{X}=1.67$) และการบริหารจัดการเส้นทางการเดินทางท่องเที่ยวในชุมชนมีประสิทธิภาพ ($\bar{X}=1.67$)

จากผลการวิเคราะห์ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน หมู่บ้านอีต่อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ในครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์จากประเด็นย่อยที่มีศักยภาพต่ำ นำมากำหนดเป็นประเด็นหลักสำหรับการสร้างแบบสอบถามเพื่อถามสอบถามความคิดเห็นในเรื่อง แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวหมู่บ้านอีต่อง สามารถสรุปประเด็นย่อยที่มีศักยภาพต่ำได้ ดังนี้

1. การจัดสรรรายได้กระจายไปทั่วทั้งชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ (ในประเด็นศักยภาพด้านการจัดการเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตที่ดี)
2. การสนับสนุนให้สมาชิกในชุมชนมีการคิดค้นผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ๆ แก่ นักท่องเที่ยว ที่มาจากวัตถุประสงค์และภูมิปัญญาที่มีในท้องถิ่น (ในประเด็นศักยภาพด้านการจัดการเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตที่ดี)
3. การเปิดโอกาสในผู้สูงอายุ เด็ก ผู้พิการ ให้ได้รับประโยชน์และโอกาสในการเข้ามามีส่วนร่วม (ในประเด็นศักยภาพด้านการจัดการเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตที่ดี)
4. การรวบรวมข้อมูลบันทึก วิถีชีวิต ภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ของชุมชน (ในประเด็นศักยภาพด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรม)
5. การอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่นมีประสิทธิภาพ (ในประเด็นศักยภาพด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรม)
6. จุดบริการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ (ในประเด็นศักยภาพด้านบริการและความปลอดภัย)
7. การบริหารจัดการเส้นทางการเดินทางท่องเที่ยวในชุมชนมีประสิทธิภาพ (ในประเด็นศักยภาพด้านบริการและความปลอดภัย)

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ในเรื่อง แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชนหมู่บ้านอีด่อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ตามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทย

2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (นักท่องเที่ยว)

ข้อมูลต่อไปนี้ เป็นผลการวิเคราะห์ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ครอบคลุมในเรื่องที่เกี่ยวกับสถานะผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ มีผลสรุปได้ ดังนี้

ตารางที่ 4.6 ความถี่และร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (นักท่องเที่ยวชาวไทย)

เพศ	ความถี่	ร้อยละ
ชาย	160	53.3
หญิง	140	46.7
รวม	300	100.0

อายุ	ความถี่	ร้อยละ
20 - 29 ปี	125	41.7
30 - 39 ปี	89	29.7
40 - 49 ปี	52	17.2
50 - 59 ปี	23	7.7
60 ปี ขึ้นไป	11	3.7
รวม	300	100.0

ตารางที่ 4.6 (ต่อ) ความถี่และร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
(นักท่องเที่ยวชาวไทย)

ระดับการศึกษา	ความถี่	ร้อยละ
ไม่ได้รับการศึกษา	2	0.7
ประถมศึกษา	17	5.7
มัธยมศึกษา	37	12.3
อนุปริญญา	21	7.0
ปริญญาตรี	200	66.7
สูงกว่าปริญญาตรี	23	7.6
รวม	300	100.0

อาชีพ	ความถี่	ร้อยละ
นักเรียน / นักศึกษา	67	22.3
รับจ้างทั่วไป	40	13.3
ธุรกิจส่วนตัว	65	21.7
ข้าราชการ	32	10.7
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	22	7.3
พนักงานบริษัท	62	20.7
เกษตรกร	7	2.3
อื่น ๆ	5	1.7
รวม	300	100.0

รายได้	ความถี่	ร้อยละ
ต่ำกว่า 5,000 บาท	43	14.3
5,001 – 10,000 บาท	52	17.3
10,001 – 15,000 บาท	14	4.7
15,001 – 20,000 บาท	41	13.7
25,001 – 30,000 บาท	64	21.3
30,000 บาท ขึ้นไป	86	28.7

รวม	300	100.0
-----	-----	-------

จากตารางที่ 4.6 พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในหมู่บ้านอีด่อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี เป็นเพศชายมากที่สุด (ร้อยละ 53.3) ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20-29 ปี (ร้อยละ 41.7) และน้อยที่สุดมีอายุ 60 ปี ขึ้นไป (ร้อยละ 3.7) นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่ มีระดับการศึกษาปริญญาตรี (ร้อยละ 66.7) รองลงมา คือ ระดับมัธยมศึกษา (ร้อยละ 12.3) ส่วนใหญ่ มีอาชีพนักเรียน/นักศึกษา (ร้อยละ 22.3) รองลงมา คือ อาชีพธุรกิจส่วนตัว (ร้อยละ 21.7) อันดับที่สาม คือ พนักงานบริษัท (ร้อยละ 20.7) รายได้เฉลี่ยต่อเดือนส่วนใหญ่ 30,000 บาทขึ้นไป (ร้อยละ 28.7) รองลงมา คือ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 25,001 – 30,000 บาท (ร้อยละ 21.3) และน้อยที่สุดรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001 – 15,000 บาท (ร้อยละ 4.7)

2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทย เรื่อง แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน หมู่บ้านอีด่อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนนี้ ตรงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 2 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวหมู่บ้านอีด่อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลมาสรุปเป็นแนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชน หมู่บ้านอีด่อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน 5 ระดับ ดังนี้

4.21 - 5.00	หมายถึง	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
3.41 - 4.20	หมายถึง	เห็นด้วย
2.61 - 3.40	หมายถึง	ไม่แน่ใจ
1.81 - 2.60	หมายถึง	ไม่เห็นด้วย
1.00 - 1.80	หมายถึง	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ปრაกฏดังตารางที่ 4.7 ถึง 4.13

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ในประเด็นเรื่องการจัดสรรรายได้กระจายไปทั่วทั้งชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ

แนวทางการพัฒนาเรื่องการจัดสรรรายได้กระจายไป ทั่วทั้งชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ	n = 300		ระดับ
	\bar{X}	S.D.	ความคิดเห็น
ให้คนในชุมชนสามารถสร้างอาชีพเสริมเพื่อหารายได้ เข้าชุมชน เช่น การเป็นไกด์ท้องถิ่นนำเที่ยว การให้บริการต่าง ๆ เพื่อกระจายรายได้อย่างทั่วถึง	4.42	.533	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
ให้คนในชุมชน สามารถสร้างรายได้จากการทำของ ที่ระลึก ตามความถนัด เช่น งานจักรสาน งานสิ่งทอ	4.37	.549	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
การจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในการพัฒนาสินค้า ท้องถิ่นเพื่อจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว	4.12	.718	เห็นด้วย
การจัดสรรผลประโยชน์ เช่น การจัดสรรรายได้จาก การท่องเที่ยวเพื่อนำไปจัดกิจกรรมสาธารณะในชุมชน	4.15	.636	เห็นด้วย
การจัดสรรพื้นที่หรือจัดแหล่งจำหน่ายสินค้าให้แก่คน ในชุมชนได้ใช้ร่วมกัน	4.26	.536	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
รวม	4.26	.081	เห็นด้วยอย่างยิ่ง

จากตารางที่ 4.7 ในภาพรวม ความคิดเห็น เรื่อง แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ในประเด็นเรื่องการจัดสรรรายได้กระจายไปทั่วทั้งชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นด้วยอย่างยิ่งกับแนวทางที่ผู้วิจัยเสนอแนะ

หากพิจารณารายประเด็นย่อย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม เห็นด้วยอย่างยิ่งใน 3 ประเด็นย่อยและเห็นด้วย 2 ประเด็น โดยประเด็นย่อยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ คนในชุมชนสามารถสร้างอาชีพเสริมเพื่อหารายได้เข้าชุมชน เช่น การเป็นไกด์ท้องถิ่นนำเที่ยว การให้บริการต่าง ๆ เพื่อกระจายรายได้อย่างทั่วถึง ($\bar{X}=4.42$)

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเรื่อง แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ในประเด็นเรื่องการสนับสนุนให้สมาชิกในชุมชนมีการคิดค้นผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ ๆ แก่แก่นักท่องเที่ยว โดยใช้วัตถุดิบและภูมิปัญญาที่มีในท้องถิ่น

แนวทางการพัฒนาในเรื่องการสนับสนุนให้สมาชิกในชุมชนมีการคิดค้นผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ ๆ แก่แก่นักท่องเที่ยว โดยใช้วัตถุดิบและภูมิปัญญาที่มีในท้องถิ่น	n = 300		ระดับความคิดเห็น
	\bar{X}	S.D.	
การสนับสนุนให้มีผู้เชี่ยวชาญหรือนักวิชาการเข้าไปอบรมและฝึกสอนคนในชุมชนเกี่ยวกับการสร้างแบรนด์สินค้าที่เป็นเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่น	4.46	.544	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
การเปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้ร่วมคิดค้นและนำวัตถุดิบในท้องถิ่นมาสร้างผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ ๆ แก่แก่นักท่องเที่ยว	4.47	.538	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
สนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวในเชิงเยี่ยมชมวิถีชีวิตของคนในชุมชน เช่น การพ็อนรำ	4.10	.755	เห็นด้วย
สนับสนุนให้มีการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นที่มีอยู่มาพัฒนาและสร้างมูลค่าเพิ่ม	4.43	.535	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
สนับสนุนและส่งเสริมการตลาดให้กับผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ ๆ ทางการท่องเที่ยวของชุมชน	4.46	.544	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
สนับสนุนด้านการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชนผ่านสื่อออนไลน์ หรือ Social Media	4.47	.538	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
รวม	4.40	.088	เห็นด้วยอย่างยิ่ง

จากตารางที่ 4.8 ในภาพรวม ความคิดเห็น เรื่อง แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ในประเด็นเรื่องการสนับสนุนให้สมาชิกในชุมชนมีการคิดค้นผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ ๆ แก่แก่นักท่องเที่ยว โดยใช้วัตถุดิบและภูมิปัญญาที่มีในท้องถิ่น พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นด้วยอย่างยิ่งกับแนวทางที่ผู้วิจัยเสนอแนะ

หากพิจารณารายประเด็นย่อย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยอย่างยิ่งใน 5 ประเด็น โดยมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.47 ถึง 4.43 มีเพียง 1 ประเด็นย่อยเท่านั้น ที่ผู้ตอบแบบสอบถามเพียงแก่เห็น

ด้วย คือ สนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวในเชิงเยี่ยมชมวิถีชีวิตของคนในชุมชน เช่น การพ่อน ($\bar{X}=4.10$)

ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเรื่อง แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ในประเด็นเรื่องการเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุ เด็ก ผู้พิการ ได้รับประโยชน์และโอกาสในการเข้ามามีส่วนร่วมในชุมชน

แนวทางการพัฒนาในเรื่องการเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุ เด็ก ผู้พิการ ได้รับประโยชน์และโอกาสในการเข้ามามีส่วนร่วมในชุมชน	n = 300		ระดับความคิดเห็น
	\bar{X}	S.D.	
ผู้สูงอายุ เด็ก ผู้พิการ ได้มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น การกำหนดทิศทาง การแก้ไขปัญหา และการพัฒนาการท่องเที่ยวหมู่บ้านอิต้อง	4.49	.563	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
มีการสร้างอาชีพเสริมจากการท่องเที่ยวในหมู่บ้าน อิต้องให้แก่ ผู้สูงอายุ เด็ก ผู้พิการ ตามศักยภาพและความสามารถ	4.45	.607	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
ให้ผู้สูงอายุ เด็ก ผู้พิการ มีบทบาทหรือมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลชุมชนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่นักท่องเที่ยว	4.41	.645	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
ให้ผู้สูงอายุ เด็ก ผู้พิการ มีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ หรือได้รับสวัสดิการในชุมชนที่เป็นผลมาจากการท่องเที่ยว	4.48	.575	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
รวม	4.46	.037	เห็นด้วยอย่างยิ่ง

จากตารางที่ 4.9 ในภาพรวม ความคิดเห็น เรื่อง แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ในประเด็นเรื่องการเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุ เด็ก ผู้พิการ ได้รับประโยชน์และโอกาสในการเข้ามามีส่วนร่วมในชุมชน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นด้วยอย่างยิ่งกับแนวทางที่ผู้วิจัยเสนอแนะ

หากพิจารณารายประเด็นย่อย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยอย่างยิ่งในทุกแนวทาง โดยประเด็นย่อยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้สูงอายุ เด็ก ผู้พิการ ได้มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น

การกำหนดทิศทาง การแก้ไขปัญหา และการพัฒนาการท่องเที่ยวหมู่บ้านอิต้อง ($\bar{X}=4.49$) และประเด็นย่อยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ให้ผู้สูงอายุ เด็ก ผู้พิการ มีบทบาทหรือมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลชุมชนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่นักท่องเที่ยว ($\bar{X}=4.41$)

ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเรื่อง แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ประเด็นเรื่องการรวบรวมข้อมูลบันทึก วิถีชีวิต ภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ของชุมชน แจกจ่ายแก่นักท่องเที่ยว

แนวทางการพัฒนาในเรื่องการรวบรวมข้อมูลบันทึก วิถีชีวิต ภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ของชุมชน แจกจ่ายแก่นักท่องเที่ยว	n = 300		ระดับ ความคิดเห็น
	\bar{X}	S.D.	
การจัดเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับประวัติวิถีชีวิต ภูมิปัญญา วัฒนธรรมของหมู่บ้านอิต้องอย่างเป็น หมวดหมู่	4.46	.525	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
การประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรมหรือประกาศเสียงตามสายในชุมชนเกี่ยวกับ ข้อมูลที่น่าสนใจในแต่ละวัน	4.41	.550	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
การจัดทำปฏิทินกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในชุมชนเพื่อเผยแพร่ข้อมูลในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ	4.38	.615	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
การจัดทำเอกสารสื่อโฆษณาข่าวสารการท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรม เช่น สื่อสังคมออนไลน์เพื่อเชิญชวน นักท่องเที่ยว	4.38	.581	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
การจัดทำแผ่นพับข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ของชุมชนทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ	4.41	.586	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
รวม	4.41	.035	เห็นด้วยอย่างยิ่ง

จากตารางที่ 4.10 ในภาพรวม ความคิดเห็น เรื่อง แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ในประเด็นเรื่องการรวบรวมข้อมูลบันทึก วิถีชีวิต ภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ของชุมชน แจกจ่ายแก่นักท่องเที่ยว พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นด้วยอย่างยิ่งกับแนวทางที่ผู้วิจัยเสนอแนะ

หากพิจารณารายประเด็นย่อย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม เห็นด้วยอย่างยิ่งในทุกแนวทาง โดยประเด็นย่อยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับประวัติวิถีชีวิต ภูมิปัญญา วัฒนธรรมของหมู่บ้านอย่างต่อเนื่องเป็นหมวดหมู่ ($\bar{X}=4.46$) และประเด็นย่อยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด โดยคะแนนค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ การจัดทำปฏิทินกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชนเพื่อเผยแพร่ข้อมูลในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ($\bar{X}=4.38$) และการจัดทำการสื่อ โฆษณาข่าวสารการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เช่น สื่อสังคมออนไลน์เพื่อเชิญชวนนักท่องเที่ยว ($\bar{X}=4.38$)

ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเรื่อง แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ในประเด็นเรื่องการอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่นมีประสิทธิภาพ

แนวทางการพัฒนาในเรื่องการอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรม ท้องถิ่นมีประสิทธิภาพ	n = 300		ระดับ ความคิดเห็น
	\bar{X}	S.D.	
ให้ชุมชนมีกิจกรรมการท่องเที่ยวเกี่ยวกับการสืบสาน ศิลปะ วัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง	4.32	.611	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
ให้ชุมชนมีการอนุรักษ์วัฒนธรรมเอกลักษณ์ประจำ ท้องถิ่น ของหมู่บ้านอย่างต่อเนื่องให้คงอยู่ เช่น การดำเนินวิถี ชีวิตแบบดั้งเดิม	4.33	.629	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
หน่วยงานภาครัฐต่างๆ ให้ความสำคัญและเข้ามา ส่งเสริม อนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นของหมู่บ้านอย่างต่อเนื่อง เช่น จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดความรู้และ ความร่วมมือในการอนุรักษ์วัฒนธรรม	4.36	.569	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
การมีข้อปฏิบัติหรือมีรูปแบบของการสร้างหลังคา อาคารบ้านเรือน ที่ยังคงความสอดคล้องกับวัฒนธรรม ท้องถิ่น	4.00	.733	เห็นด้วย
การปลูกจิตสำนึกให้คนในท้องถิ่นตระหนักถึงคุณค่า และความสำคัญของวัฒนธรรมท้องถิ่นที่สืบทอดกันมา อย่างยาวนาน	4.39	.546	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
รวม	4.28	.072	เห็นด้วยอย่างยิ่ง

จากตารางที่ 4.11 ในภาพรวม ความคิดเห็น เรื่อง แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ในประเด็นเรื่อง การอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่นมีประสิทธิภาพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นด้วยอย่างยิ่งกับแนวทางที่ผู้วิจัยเสนอแนะ

หากพิจารณารายประเด็นย่อย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม เห็นด้วยอย่างยิ่งใน 4 ประเด็น โดยมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.39 ถึง 4.32 ประเด็นย่อยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การปลูกจิตสำนึกให้คนในท้องถิ่นตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของวัฒนธรรมท้องถิ่นที่สืบทอดกันมาอย่างยาวนาน ($\bar{X}=4.39$) และประเด็นย่อยที่ผู้ตอบแบบสอบถามเพียงแค่เห็นด้วย 1 ประเด็น คือ การมีข้อปฏิบัติหรือมีรูปแบบของการสร้างหลังคา อาคารบ้านเรือน ที่ยังคงความสอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น ($\bar{X}=4.00$)

ตารางที่ 4.12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเรื่อง แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ในประเด็นเรื่องจุดบริการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ

แนวทางการพัฒนาในเรื่องจุดบริการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ	n = 300		ระดับความคิดเห็น
	\bar{X}	S.D.	
การสร้างจิตสำนึกและความเป็นมิตรไมตรีของคนในชุมชนที่มีต่อนักท่องเที่ยว	4.70	.478	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
การสร้างห้องสุขาที่มีความสะอาด ถูกสุขลักษณะ	4.77	.437	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
การสร้างและวางระบบสาธารณูปโภค เช่น ถนน น้ำประปา ภายในหมู่บ้านที่ต้องที่ได้มาตรฐาน	4.60	.611	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
การสร้างหรือจัดหาที่จอดรถให้เพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยี่ยมชมหมู่บ้านที่ต้อง	4.59	.585	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
การจัดทำป้ายบอกชื่อสถานที่ท่องเที่ยวในจุดต่าง ๆ และบอกระยะทางจากจุดท่องเที่ยวหนึ่งไปยังอีกจุดท่องเที่ยวหนึ่งที่ชัดเจน	4.58	.519	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
การจัดทำป้ายแนะนำและคำอธิบายในการเยี่ยมชมตามจุดต่าง ๆ	4.55	.530	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
การรักษาความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่	4.62	.492	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
การจัดหาถังขยะหรือสร้างจุดทิ้งขยะให้เพียงพอต่อแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน	4.54	.561	เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ตารางที่ 4.12 (ต่อ) ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเรื่อง แนวทางการพัฒนา เพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ในประเด็นเรื่องจุดบริการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ

แนวทางการพัฒนาในเรื่องจุดบริการท่องเที่ยว ที่มีคุณภาพ	n = 300		ระดับ ความคิดเห็น
	\bar{X}	S.D.	
การให้บริการข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน เช่น แจกโบรชัวร์ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว หรือการจัดทำ QR CODE สแกนข้อมูลตามจุดสำคัญเพื่อแสดงข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวผ่านสื่อออนไลน์	4.39	.707	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
การจัดโซนหรือสร้างจุดจำหน่ายร้านค้า / ร้านอาหาร / ร้านขายของที่ระลึก ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว	4.37	.659	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
การพัฒนาระบบเครือข่าย Internet ที่ได้มาตรฐาน	4.44	.669	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
รวม	4.56	.087	เห็นด้วยอย่างยิ่ง

จากตารางที่ 4.12 ในภาพรวม ความคิดเห็น เรื่อง แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชนในประเด็นเรื่องจุดบริการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยอย่างยิ่งกับแนวทางที่ผู้วิจัยเสนอแนะ

หากพิจารณารายประเด็นย่อย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม เห็นด้วยอย่างยิ่งในทุกแนวทาง โดยประเด็นย่อยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การสร้างห้องสุขาที่มีความสะอาด ถูกสุขลักษณะ ($\bar{X}=4.77$) รองลงมา คือ การสร้างจิตสำนึกและความเป็นมิตรไมตรีของคนในชุมชนที่มีต่อนักท่องเที่ยว ($\bar{X}=4.70$) ตามลำดับ และประเด็นย่อยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การจัดโซนหรือสร้างจุดจำหน่ายร้านค้า / ร้านอาหาร / ร้านขายของที่ระลึก ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{X}=4.37$)

ตารางที่ 4.13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเรื่อง แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชนในประเด็นเรื่อง การบริหารจัดการเส้นทางในการเดินทางท่องเที่ยวมายังหมู่บ้านอิต้องให้มีประสิทธิภาพ

แนวทางการพัฒนาในเรื่องการบริหารจัดการเส้นทางในการเดินทางท่องเที่ยวมายังหมู่บ้านอิต้องให้มีประสิทธิภาพ	n = 300		ระดับความคิดเห็น
	\bar{X}	S.D.	
การพัฒนาและปรับปรุงสภาพถนนในเส้นทางเข้าถึงหมู่บ้านอิต้องให้สามารถเข้าถึงได้ทุกฤดูกาล	4.49	.569	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
การจัดทำป้ายเตือนจุดอันตรายระหว่างเส้นทางตลอดแนว	4.50	.539	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
การเพิ่มรอบเวลาและจำนวนเที่ยวรถโดยสารที่เข้ามายังหมู่บ้านอิต้องให้มีมากขึ้น	3.79	.749	เห็นด้วย
การออกมาตรการหรือข้อกำหนดท้องถิ่นในการจำกัดปริมาณรถเข้า – ออกในแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านอิต้อง	3.09	.709	เห็นด้วย
การจัดรูปแบบเส้นทางและการวางระบบการจราจรภายในบริเวณหมู่บ้านอิต้อง	4.32	.606	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
การพัฒนาจุดแวะพัก และบริการที่จำเป็น ระหว่างเส้นทางขึ้นไปยังหมู่บ้านอิต้อง	4.45	.573	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
รวม	4.11	.085	เห็นด้วย

จากตารางที่ 4.13 ในภาพรวม ความคิดเห็น เรื่อง แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชนในประเด็นเรื่อง การบริหารจัดการเส้นทางในการเดินทางท่องเที่ยวมายังหมู่บ้านอิต้องที่มีประสิทธิภาพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยกับแนวทางที่ผู้วิจัยเสนอแนะ

หากพิจารณารายประเด็นย่อย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยอย่างยิ่ง 4 ประเด็น คือ การจัดทำป้ายเตือนจุดอันตรายระหว่างเส้นทางตลอดแนว (\bar{X} =4.50) การพัฒนาและปรับปรุงสภาพถนนในเส้นทางเข้าถึงหมู่บ้านอิต้องให้สามารถเข้าถึงได้ทุกฤดูกาล (\bar{X} =4.49) การพัฒนาจุดแวะพัก และบริการที่จำเป็น ระหว่างเส้นทางขึ้นไปยังหมู่บ้านอิต้อง (\bar{X} =4.46) การจัดรูปแบบเส้นทางและ

การวางระบบการจราจรภายในบริเวณหมู่บ้านอิต้อง ($\bar{X}=4.39$) และประเด็นย่อยที่เห็นด้วยมี 2 ประเด็นย่อย คือ การเพิ่มรอบเวลาและจำนวนเที่ยวรถโดยสารที่เข้ามายังหมู่บ้านอิต้องให้มีมากขึ้น ($\bar{X}=3.79$) และ การออกมาตรการหรือข้อกำหนดท้องถิ่นในการจำกัดปริมาณรถเข้า – ออกในแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านอิต้อง ซึ่งมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=3.09$)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ในเรื่อง แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชนหมู่บ้านอิต้อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ตามความคิดเห็นของชุมชนบ้านอิต้อง

3.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (ชุมชนบ้านอิต้อง)

ข้อมูลต่อไปนี้ เป็นผลการวิเคราะห์ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นประชาชนในชุมชนบ้านอิต้อง ครอบคลุมในเรื่องที่เกี่ยวกับสถานะผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ มีผลสรุปได้ ดังนี้

ตารางที่ 4.14 ความถี่และร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (ชุมชนบ้านอิต้อง)

เพศ	ความถี่	ร้อยละ
ชาย	48	48.0
หญิง	52	52.0
รวม	100	100.0

อายุ	ความถี่	ร้อยละ
20 - 29 ปี	34	34.0
30 – 39 ปี	29	29.0
40 – 49 ปี	18	18.0
50 – 59 ปี	11	11.0
60 ปี ขึ้นไป	8	8.0
รวม	100	100.0

ตารางที่ 4.14 (ต่อ) ความถี่และร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (ชุมชนบ้านอีต่อง)

ระดับการศึกษา	ความถี่	ร้อยละ
ไม่ได้รับการศึกษา	1	1.0
ประถมศึกษา	29	29.0
มัธยมศึกษา	34	34.0
อนุปริญญา	21	21.0
ปริญญาตรี	15	15.0
สูงกว่าปริญญาตรี	-	-
รวม	100	100.0

อาชีพ	ความถี่	ร้อยละ
นักเรียน / นักศึกษา	-	-
รับจ้างทั่วไป	30	30.0
ธุรกิจส่วนตัว	36	36.0
ข้าราชการ	8	8.0
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	1	1.0
พนักงานบริษัท	-	-
เกษตรกร	25	25
อื่น ๆ	-	-
รวม	100	100.0

รายได้	ความถี่	ร้อยละ
ต่ำกว่า 5,000 บาท	-	-
5,001 – 10,000 บาท	38	38.0
10,001 – 15,000 บาท	16	16.0
15,001 – 20,000 บาท	12	12.0
25,001 – 30,000 บาท	20	20.0
30,000 บาท ขึ้นไป	14	14.0
รวม	100	100.0

จากตารางที่ 4.14 พบว่า ประชาชนท้องถิ่นในหมู่บ้านอีต่อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี มีเพศหญิงมากกว่า (ร้อยละ 52.0) มากกว่า เพศชาย (ร้อยละ 48.0) ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20-29 ปี (ร้อยละ 34.0) รองลงมา คือ มีอายุระหว่าง 30-39 ปี (ร้อยละ 29.0) และน้อยที่สุดมีอายุ 60 ปี ขึ้นไป (ร้อยละ 8.0) ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษา มากที่สุด (ร้อยละ 34.0) รองลงมา คือ ระดับการศึกษาประถมศึกษา (ร้อยละ 29.0) ด้านการประกอบอาชีพส่วนใหญ่ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว มากที่สุด (ร้อยละ 36.0) รองลงมา คือ อาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 30.0 ตามลำดับ และน้อยที่สุด คือ พนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.0 ด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ส่วนใหญ่มีรายได้ระหว่าง 5,001 – 10,000 บาท มากที่สุด (ร้อยละ 38.0) รองลงมา คือ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 25,001 – 30,000 บาท (ร้อยละ 20.0) ตามลำดับ และน้อยที่สุดรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001 – 20,000 บาท (ร้อยละ 12.0)

3.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของชุมชนบ้านอีต่อง เรื่อง แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน หมู่บ้านอีต่อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนนี้ ตรงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 2 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวหมู่บ้านอีต่อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลมาสรุปเป็นแนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพของการท่องเที่ยวโดยชุมชน ของหมู่บ้านอีต่อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ผลจากการวิเคราะห์ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน 5 ระดับ ดังนี้

4.21 - 5.00	หมายถึง	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
3.41 - 4.20	หมายถึง	เห็นด้วย
2.61 - 3.40	หมายถึง	ไม่แน่ใจ
1.81 - 2.60	หมายถึง	ไม่เห็นด้วย
1.00 - 1.80	หมายถึง	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ปราบกฏดังตารางที่ 4.6 ถึง 4.21

ตารางที่ 4.15 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ในประเด็นเรื่องการจัดสรรรายได้กระจายไปทั่วทั้งชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ

แนวทางการพัฒนาในเรื่องการจัดสรรรายได้กระจาย ไปทั่วทั้งชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ	n = 100		ระดับ ความคิดเห็น
	\bar{X}	S.D.	
ให้คนในชุมชนสามารถสร้างอาชีพเสริมเพื่อหารายได้ เข้าชุมชน เช่น การเป็นไกด์ท้องถิ่นนำเที่ยว การให้บริการต่าง ๆ เพื่อกระจายรายได้ อย่างทั่วถึง	4.64	.482	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
ให้คนในชุมชน สามารถสร้างรายได้จากการทำของ ที่ระลึก ตามความถนัด เช่น งานจักรสาน งานสิ่งทอ	4.80	.426	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
การจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในการพัฒนาสินค้า ท้องถิ่นเพื่อจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว	4.67	.493	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
การจัดสรรผลประโยชน์ เช่น การจัดสรรรายได้จาก การท่องเที่ยวเพื่อนำไปจัดกิจกรรมสาธารณะในชุมชน	4.60	.531	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
การจัดสรรพื้นที่หรือจัดแหล่งจำหน่ายสินค้าให้แก่คน ในชุมชนได้ใช้ร่วมกัน	4.77	.422	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
รวม	4.70	.046	เห็นด้วยอย่างยิ่ง

จากตารางที่ 4.15 ในภาพรวม ความคิดเห็น เรื่อง แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ในประเด็นเรื่องการจัดสรรรายได้กระจายไปทั่วทั้งชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยอย่างยิ่งกับแนวทางที่ผู้วิจัยเสนอแนะ

หากพิจารณารายประเด็นย่อย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม เห็นด้วยอย่างยิ่งในทุกแนวทาง โดยประเด็นย่อยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ให้คนในชุมชนสามารถสร้างรายได้จากการทำของที่ระลึก ตามความถนัด เช่น งานจักรสาน งานสิ่งทอ ($\bar{X}=4.80$) และประเด็นย่อยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การจัดสรรผลประโยชน์ เช่น การจัดสรรรายได้จากการท่องเที่ยวเพื่อนำไปจัดกิจกรรมสาธารณะในชุมชน ($\bar{X}=4.60$)

ตารางที่ 4.16 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเรื่อง แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ในประเด็นเรื่องการสนับสนุนให้สมาชิกในชุมชนมีการคิดค้นผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ ๆ แก่นักท่องเที่ยว โดยใช้วัตถุดิบและภูมิปัญญาที่มีในท้องถิ่น

แนวทางการพัฒนาในเรื่องการ สนับสนุนให้สมาชิกในชุมชนมีการคิดค้นผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ ๆ แก่นักท่องเที่ยว โดยใช้วัตถุดิบและภูมิปัญญาที่มีในท้องถิ่น	n = 100		ระดับความคิดเห็น
	\bar{X}	S.D.	
การสนับสนุนให้มีผู้เชี่ยวชาญหรือนักวิชาการเข้าไปอบรมและฝึกสอนคนในชุมชนเกี่ยวกับการสร้างแบรนด์สินค้าที่เป็นเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่น	4.76	.429	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
การเปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้ร่วมคิดค้นและนำวัตถุดิบในท้องถิ่นมาสร้างผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ ๆ แก่นักท่องเที่ยว	4.70	.460	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
สนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวในเชิงเยี่ยมชมวิถีชีวิตของคนในชุมชน เช่น การพอรำ	4.45	.701	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
สนับสนุนให้มีการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นที่มีอยู่มาพัฒนาและสร้างมูลค่าเพิ่ม	4.73	.446	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
สนับสนุนและส่งเสริมการตลาดให้กับผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ ๆ ทางการท่องเที่ยวของชุมชน	4.69	.464	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
สนับสนุนด้านการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชนผ่านสื่อออนไลน์ หรือ Social Media	4.75	.435	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
รวม	4.68	.105	เห็นด้วยอย่างยิ่ง

จากตารางที่ 4.16 ในภาพรวม ความคิดเห็น เรื่อง แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ในประเด็นเรื่องการสนับสนุนให้สมาชิกในชุมชนมีการคิดค้นผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ ๆ แก่นักท่องเที่ยว โดยใช้วัตถุดิบและภูมิปัญญาที่มีในท้องถิ่น พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยอย่างยิ่งกับแนวทางที่ผู้วิจัยเสนอแนะ

หากพิจารณารายประเด็นย่อย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยอย่างยิ่งทั้ง 6 ประเด็น โดยมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.76 ถึง 4.45 โดยประเด็นย่อยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การสนับสนุนให้มี

ผู้เชี่ยวชาญหรือนักวิชาการเข้าไปอบรมและฝึกสอนคนในชุมชนเกี่ยวกับการสร้างแบรนด์สินค้าที่เป็นเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่น ($\bar{X}=4.76$) และประเด็นย่อยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวในเชิงเยี่ยมชมวิถีชีวิตของคนในชุมชน เช่น การพอรำ ($\bar{X}=4.45$)

ตารางที่ 4.17 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเรื่อง แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ในประเด็นเรื่องการเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุ เด็ก ผู้พิการ ได้รับประโยชน์และโอกาสในการเข้ามามีส่วนร่วมในชุมชน

แนวทางการพัฒนาในเรื่องการเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุ เด็ก ผู้พิการ ได้รับประโยชน์และโอกาสในการเข้ามามีส่วนร่วมในชุมชน	n = 100		ระดับความคิดเห็น
	\bar{X}	S.D.	
ผู้สูงอายุ เด็ก ผู้พิการ ได้มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น การกำหนดทิศทาง การแก้ไขปัญหา และการพัฒนาการท่องเที่ยวหมู่บ้านอิต้อง	4.64	.594	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
มีการสร้างอาชีพเสริมจากการท่องเที่ยวในหมู่บ้านอิต้องให้แก่ ผู้สูงอายุ เด็ก ผู้พิการ ตามศักยภาพและความสามารถ	4.60	.651	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
ให้ผู้สูงอายุ เด็ก ผู้พิการ มีบทบาทหรือมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลชุมชนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่นักท่องเที่ยว	4.35	.783	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
ให้ผู้สูงอายุ เด็ก ผู้พิการ มีส่วนร่วมรับผลประโยชน์หรือได้รับสวัสดิการในชุมชนที่เป็นผลมาจากการท่องเที่ยว	4.46	.610	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
รวม	4.51	.086	เห็นด้วยอย่างยิ่ง

จากตารางที่ 4.17 ในภาพรวม ความคิดเห็น เรื่อง แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ในประเด็นเรื่องการเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุ เด็ก ผู้พิการ ได้รับประโยชน์และโอกาสในการเข้ามามีส่วนร่วมในชุมชน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยอย่างยิ่งกับแนวทางที่ผู้วิจัยเสนอแนะ

หากพิจารณารายประเด็นย่อย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยอย่างยิ่งในทุกแนวทาง โดยประเด็นย่อยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้สูงอายุ เด็ก ผู้พิการ ได้มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น การกำหนดทิศทาง การแก้ไขปัญหา และการพัฒนาการท่องเที่ยวหมู่บ้านอิต้อง ($\bar{X}=4.64$) และประเด็นย่อยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ให้ผู้สูงอายุ เด็ก ผู้พิการ มีบทบาทหรือมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล ชุมชนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่นักท่องเที่ยว ($\bar{X}=4.35$)

ตารางที่ 4.18 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเรื่อง แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ประเด็นเรื่องการรวบรวมข้อมูลบันทึก วิถีชีวิต ภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ของชุมชน แจกจ่ายแก่นักท่องเที่ยว

แนวทางการพัฒนาในเรื่องการรวบรวมข้อมูลบันทึก วิถีชีวิต ภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ของชุมชน แจกจ่ายแก่นักท่องเที่ยว	n = 100		ระดับ ความคิดเห็น
	\bar{X}	S.D.	
การจัดเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับประวัติวิถีชีวิต ภูมิปัญญา วัฒนธรรมของหมู่บ้านอิต้องอย่างเป็นทางการ หมวดหมู่	4.79	.409	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
การประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรมหรือประกาศเสียงตามสายในชุมชนเกี่ยวกับ ข้อมูลที่น่าสนใจในแต่ละวัน	4.77	.422	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
การจัดทำปฏิทินกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในชุมชนเพื่อเผยแพร่ข้อมูลในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ	4.76	.429	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
การจัดทำการสื่อโฆษณาข่าวสารการท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรม เช่น สื่อสังคมออนไลน์เพื่อเชิญชวน นักท่องเที่ยว	4.67	.472	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
การจัดทำแผ่นพับข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ของชุมชนทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ	4.58	.496	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
รวม	4.71	.037	เห็นด้วยอย่างยิ่ง

จากตารางที่ 4.18 ในภาพรวม ความคิดเห็น เรื่อง แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ในประเด็นเรื่องการรวบรวมข้อมูลบันทึก วิถีชีวิต ภูมิปัญญา ศิลปะ

วัฒนธรรม ของชุมชน แจกจ่ายแก่นักท่องเที่ยว พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยอย่างยิ่งกับแนวทางที่ผู้วิจัยเสนอแนะ

หากพิจารณารายประเด็นย่อย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม เห็นด้วยอย่างยิ่งในทุกแนวทาง โดยประเด็นย่อยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับประวัติวิถีชีวิต ภูมิปัญญา วัฒนธรรมของหมู่บ้านอิต้องอย่างเป็นทางการ (X=4.79) รองลงมา คือ การประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมหรือประกาศเสียงตามสายในชุมชนเกี่ยวกับข้อมูลที่น่าสนใจในแต่ละวัน (X=4.77) และประเด็นย่อยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การจัดทำแผ่นพับข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ (X=4.58)

ตารางที่ 4.19 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเรื่อง แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ในประเด็นเรื่อง การอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่นมีประสิทธิภาพ

แนวทางการพัฒนาในเรื่องการอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่นมีประสิทธิภาพ	n = 100		ระดับ
	\bar{X}	S.D.	ความคิดเห็น
ให้ชุมชนมีกิจกรรมการท่องเที่ยวเกี่ยวกับการสืบสานศิลปะ วัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง	4.86	.348	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
ให้ชุมชนมีการอนุรักษ์วัฒนธรรมเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่น ของหมู่บ้านให้คงอยู่ เช่น การดำเนินวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม	4.79	.409	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
หน่วยงานภาครัฐต่างๆ ให้ความสำคัญและเข้ามาส่งเสริม อนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นของหมู่บ้านให้คงอยู่ เช่น จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดความรู้และความร่วมมือในการอนุรักษ์วัฒนธรรม	4.75	.435	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
การมีข้อปฏิบัติหรือมีรูปแบบของการสร้างหลังคาอาคารบ้านเรือน ที่ยังคงความสอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น	4.68	.468	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
การปลูกจิตสำนึกให้คนในท้องถิ่นตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของวัฒนธรรมท้องถิ่นที่สืบทอดกันมาอย่างยาวนาน	4.64	.482	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
รวม	4.74	.053	เห็นด้วยอย่างยิ่ง

จากตารางที่ 4.19 ในภาพรวม ความคิดเห็น เรื่อง แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ในประเด็นเรื่อง การอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่นมีประสิทธิภาพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยอย่างยิ่งกับแนวทางที่ผู้วิจัยเสนอแนะ

หากพิจารณารายประเด็นย่อย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีเห็นด้วยอย่างยิ่งในทุกแนวทาง โดยประเด็นย่อยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ให้ชุมชนมีกิจกรรมการท่องเที่ยวเกี่ยวกับการสืบสานศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X}=4.86$) รองลงมา คือ ให้ชุมชนมีการอนุรักษ์วัฒนธรรมเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่น ของหมู่บ้านให้คงอยู่ เช่น การดำเนินวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม ($\bar{X}=4.79$)

ตามลำดับ และประเด็นย่อยค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การปลูกจิตสำนึกให้คนในท้องถิ่นตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของวัฒนธรรมท้องถิ่นที่สืบทอดกันมาอย่างยาวนาน ($\bar{X}=4.64$)

ตารางที่ 4.20 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเรื่อง แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ในประเด็นเรื่องจุดบริการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ

แนวทางการพัฒนาในเรื่องจุดบริการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ	n = 100		ระดับความคิดเห็น
	\bar{X}	S.D.	
การสร้างจิตสำนึกและความเป็นมิตรไมตรีของคนในชุมชนที่มีต่อนักท่องเที่ยว	4.91	.287	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
การสร้างห้องสุขาที่มีความสะอาด ถูกสุขลักษณะ	4.90	.301	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
การสร้างและวางระบบสาธารณูปโภค เช่น ถนน น้ำประปา ภายในหมู่บ้านที่ต้องได้มาตรฐาน	4.84	.368	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
การสร้างหรือจัดหาที่จอดรถให้เพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยี่ยมชมหมู่บ้านที่ต้อง	4.78	.416	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
การจัดทำป้ายบอกชื่อสถานที่ท่องเที่ยวในจุดต่าง ๆ และบอกระยะทางจากจุดท่องเที่ยวหนึ่งไปยังอีกจุดท่องเที่ยวหนึ่งที่ชัดเจน	4.79	.409	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
การจัดทำป้ายแนะนำและคำอธิบายในการเยี่ยมชมตามจุดต่าง ๆ	4.87	.338	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
การรักษาความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่	4.86	.348	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
การจัดหาถังขยะหรือสร้างจุดทิ้งขยะให้เพียงพอต่อแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน	4.78	.416	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
การให้บริการข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน เช่น แจกโบรชัวร์ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว หรือการจัดทำ QR CODE สแกนข้อมูลตามจุดสำคัญเพื่อแสดงข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวผ่านสื่อออนไลน์	4.71	.456	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
การจัดโซนหรือสร้างจุดจำหน่ายร้านค้า / ร้านอาหาร / ร้านขายของที่ระลึก ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว	4.75	.435	เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ตารางที่ 4.20 (ต่อ) ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเรื่อง แนวทางการพัฒนา เพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ในประเด็นเรื่องจุดบริการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ

แนวทางการพัฒนาในเรื่องจุดบริการท่องเที่ยว ที่มีคุณภาพ	n = 100		ระดับ ความคิดเห็น
	\bar{X}	S.D.	
การพัฒนาระบบเครือข่าย Internet ที่ได้มาตรฐาน	4.86	.348	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
รวม	4.82	.055	เห็นด้วยอย่างยิ่ง

จากตารางที่ 4.20 ในภาพรวม ความคิดเห็น เรื่อง แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชนในประเด็นเรื่องจุดบริการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยอย่างยิ่งกับแนวทางที่ผู้วิจัยเสนอแนะ

หากพิจารณารายประเด็นย่อย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม เห็นด้วยอย่างยิ่งในทุกแนวทาง โดยประเด็นย่อยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือการสร้างจิตสำนึกและความเป็นมิตรไมตรีของคนในชุมชนที่มีต่อนักท่องเที่ยว (\bar{X} =4.91) รองลงมา คือ การสร้างห้องสุขาที่มีความสะอาด ถูกสุขลักษณะ (\bar{X} =4.90) ตามลำดับ และประเด็นย่อยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือการให้บริการข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน เช่น แจกโบรชัวร์ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว หรือการจัดทำ QR CODE สแกนข้อมูลตามจุดสำคัญเพื่อแสดงข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวผ่านสื่อออนไลน์ (\bar{X} =4.71)

ตารางที่ 4.21 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเรื่อง แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชนในประเด็นเรื่อง การบริหารจัดการเส้นทางในการเดินทางท่องเที่ยวมายังหมู่บ้านอิต้องให้มีประสิทธิภาพ

แนวทางการพัฒนาในเรื่องการบริหารจัดการเส้นทาง ในการเดินทางท่องเที่ยวมายังหมู่บ้านอิต้อง ให้มีประสิทธิภาพ	n = 100		ระดับ ความคิดเห็น
	\bar{X}	S.D.	
การพัฒนาและปรับปรุงสภาพถนนในเส้นทางเข้า ถึงหมู่บ้านอิต้องให้สามารถเข้าถึงได้ทุกฤดูกาล	4.58	.496	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
การจัดทำป้ายเตือนจุดอันตรายระหว่างเส้นทาง ตลอดแนว	4.60	.492	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
การเพิ่มรอบเวลาและจำนวนเที่ยวรถโดยสาร ที่เข้ามายังหมู่บ้านอิต้องให้มีมากขึ้น	4.52	.521	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
การออกมาตรการหรือข้อกำหนดท้องถิ่นในการจำกัด ปริมาณรถเข้า – ออกในแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านอิต้อง	1.96	.618	ไม่เห็นด้วย
การจัดรูปแบบเส้นทางและการวางระบบการจราจร ภายในบริเวณหมู่บ้านอิต้อง	4.56	.498	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
การพัฒนาจุดแวะพัก และบริการที่จำเป็น ระหว่าง เส้นทางขึ้นไปยังหมู่บ้านอิต้อง	4.50	.502	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
รวม	4.12	.049	เห็นด้วย

จากตารางที่ 4.21 ในภาพรวม ความคิดเห็น เรื่อง แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชนในประเด็นเรื่อง การบริหารจัดการเส้นทางในการเดินทางท่องเที่ยวมายังหมู่บ้านอิต้องที่มีประสิทธิภาพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยกับแนวทางที่ผู้วิจัยเสนอแนะ

หากพิจารณารายประเด็นย่อย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยอย่างยิ่ง 5 ประเด็น โดยประเด็นย่อยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดทำป้ายเตือนจุดอันตรายระหว่างเส้นทางตลอดแนว ($\bar{X}=4.60$) รองลงมา ได้แก่ การพัฒนาและปรับปรุงสภาพถนนในเส้นทางเข้า ถึงหมู่บ้านอิต้องให้สามารถเข้าถึงได้ทุกฤดูกาล ($\bar{X}=4.58$) และประเด็นย่อยที่ไม่เห็นด้วย คือ การออกมาตรการหรือ

ข้อกำหนดท้องถิ่นในการจำกัดปริมาณรถเข้า – ออกในแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านอีต่อง โดยมีค่าเฉลี่ย
ต่ำสุด ($\bar{X}=1.96$)

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ในภาพรวมเรื่อง แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน หมู่บ้านอีด่อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งจากชุมชน และนักท่องเที่ยวชาวไทย ครอบคลุมในเรื่องที่เกี่ยวกับสถานะผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ มีผลสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 4.22 ความถี่และร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ประเด็น			
สถานภาพ	ความถี่	ร้อยละ	
นักท่องเที่ยว	300	75	
ประชาชนท้องถิ่น	100	25	
รวม	400	100	
เพศ			
ชาย	208	52.0	
หญิง	192	48.0	
รวม	400	100	
อายุ			
20 - 29 ปี	159	39.8	
30 - 39 ปี	118	29.5	
40 - 49 ปี	70	17.5	
50 - 59 ปี	34	8.5	
60 ปี ขึ้นไป	19	4.7	
รวม	400	100	

ตารางที่ 4.22 (ต่อ) ความถี่และร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ระดับการศึกษา	ความถี่	ร้อยละ
ไม่ได้รับการศึกษา	3	0.6
ประถมศึกษา	46	11.5
มัธยมศึกษา	71	17.8
อนุปริญญา	42	10.5
ปริญญาตรี	215	53.8
สูงกว่าปริญญาตรี	23	5.8
รวม	400	100

อาชีพ	ความถี่	ร้อยละ
นักเรียน / นักศึกษา	67	16.7
รับจ้างทั่วไป	70	17.5
ธุรกิจส่วนตัว	101	25.3
ข้าราชการ	40	10
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	23	5.8
พนักงานบริษัท	62	15.5
เกษตรกร	32	8
อื่น ๆ	5	1.2
รวม	400	100

รายได้	ความถี่	ร้อยละ
ต่ำกว่า 5,000 บาท	43	10.7
5,001 – 10,000 บาท	90	22.5
10,001 – 15,000 บาท	30	7.5
15,001 – 20,000 บาท	53	13.3
25,001 – 30,000 บาท	84	21
30,000 บาท ขึ้นไป	100	25
รวม	300	100

จากตารางที่ 4.22 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเพศชาย (ร้อยละ 52) เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 48) มีอายุระหว่าง 20 – 29 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 39.8 รองลงมา มีอายุระหว่าง 30 – 39 ปี ร้อยละ 29.5 และน้อยที่สุดมีอายุ 60 ปี ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 4.7 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีระดับการศึกษาปริญญาตรีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 53.8 รองลงมา มีระดับการศึกษามัธยมศึกษา ร้อยละ 17.8 และน้อยที่สุดคือ ไม่ได้รับการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 0.60 ส่วนใหญ่มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 25.3 รองลงมา เป็นอาชีพรับจ้างทั่วไป ร้อยละ 17.5 และเป็นนักเรียน/นักศึกษา ร้อยละ 16.7 ตามลำดับ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,000 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 25 รองลงมา มีรายได้ 5,001 – 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 22.50 และน้อยที่สุดมีรายได้ 10,001-15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 7.50

4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเรื่อง แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน หมู่บ้านอิต้อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 2 ตรงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 2 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของหมู่บ้านอิต้อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลมาสรุปเป็นแนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพของการท่องเที่ยวโดยชุมชน ของหมู่บ้านอิต้อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ผลจากการวิเคราะห์มีรายละเอียด ดังตารางที่ 4.23 ถึง 4.29

ตารางที่ 4.23 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ในประเด็นเรื่องการจัดสรรรายได้กระจายไปทั่วทั้งชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ

ลำดับ	แนวทางการจัดสรรรายได้กระจายไปทั่วทั้งชุมชน อย่างมีประสิทธิภาพ	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1	ให้คนในชุมชน สามารถสร้างอาชีพเสริมเพื่อหารายได้เข้าชุมชน เช่น การเป็นไกด์ท้องถิ่นนำเที่ยว การให้บริการต่างๆ เพื่อกระจายรายได้ อย่างทั่วถึง	4.51	.530	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
2	ให้คนในชุมชน สามารถสร้างรายได้จากการทำของที่ระลึก ตามความถนัด เช่น งานจักรสาน งานสิ่งทอ	4.48	.553	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
3	การจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในการพัฒนาสินค้าท้องถิ่นเพื่อจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว	4.26	.710	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
4	การจัดสรรผลประโยชน์ เช่น การจัดสรรรายได้จากการท่องเที่ยวเพื่อนำไปจัดกิจกรรมสาธารณะในชุมชน	4.27	.641	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
5	การจัดสรรพื้นที่หรือจัดแหล่งจำหน่ายสินค้าให้แก่คนในชุมชนได้ใช้ร่วมกัน	4.39	.556	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
รวม		4.38	.444	เห็นด้วยอย่างยิ่ง

จากตารางที่ 4.23 ในภาพรวม ความคิดเห็น เรื่อง แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ในประเด็นเรื่องการจัดสรรรายได้กระจายไปทั่วทั้งชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นด้วยอย่างยิ่ง ($\bar{X}=4.38$) กับแนวทางที่ผู้วิจัยเสนอแนะ

หากพิจารณารายประเด็นย่อย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม เห็นด้วยอย่างยิ่งในทุกแนวทาง โดยประเด็นย่อยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ให้คนในชุมชน สามารถสร้างอาชีพเสริมเพื่อหารายได้เข้าชุมชน เช่น การเป็นไกด์ท้องถิ่นนำเที่ยว การให้บริการต่างๆ เพื่อกระจายรายได้ อย่างทั่วถึง ($\bar{X}=4.51$) และประเด็นย่อยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในการพัฒนาสินค้าท้องถิ่นเพื่อจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว ($\bar{X}=4.26$)

ตารางที่ 4.24 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเรื่อง แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ในประเด็นเรื่องการสนับสนุนให้สมาชิกในชุมชนมีการคิดค้นผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ๆ แก่นักท่องเที่ยว โดยใช้วัตถุดิบและภูมิปัญญาที่มีในท้องถิ่น

ลำดับ	แนวทางการสนับสนุนให้สมาชิกในชุมชนมีการคิดค้นผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ๆ แก่นักท่องเที่ยว โดยใช้วัตถุดิบและภูมิปัญญาที่มีในท้องถิ่น	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1	การสนับสนุนให้มีผู้เชี่ยวชาญหรือนักวิชาการเข้าไปอบรมและฝึกสอนคนในชุมชนเกี่ยวกับการสร้างแบรนด์สินค้าที่เป็นเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่น	4.54	.533	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
2	การเปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้ร่วมคิดค้นและนำวัตถุดิบในท้องถิ่นมาสร้างผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ๆ แก่นักท่องเที่ยว	4.53	.529	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
3	สนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวในเชิงเยี่ยมชมวิถีชีวิตของคนในชุมชน เช่น การพอรำ	4.19	.756	เห็นด้วย
4	สนับสนุนให้มีการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นที่มีอยู่มาพัฒนาและสร้างมูลค่าเพิ่ม	4.51	.530	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
5	สนับสนุนและส่งเสริมการตลาดให้กับผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ๆ ทางการท่องเที่ยวของชุมชน	4.52	.534	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
6	สนับสนุนด้านการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชนผ่านสื่อออนไลน์ หรือ Social Media	4.54	.528	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
รวม		4.47	.395	เห็นด้วยอย่างยิ่ง

จากตารางที่ 4.24 ในภาพรวม ความคิดเห็น เรื่อง แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ในประเด็นเรื่องการสนับสนุนให้สมาชิกในชุมชนมีการคิดค้นผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ๆ แก่นักท่องเที่ยว โดยใช้วัตถุดิบและภูมิปัญญาที่มีในท้องถิ่น พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นด้วยอย่างยิ่ง ($\bar{X}=4.47$) กับแนวทางที่ผู้วิจัยเสนอแนะ

หากพิจารณารายประเด็นย่อย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยอย่างยิ่งใน 5 ประเด็น โดยมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51 ถึง 4.54 มีเพียง 1 ประเด็นย่อยเท่านั้น ที่ผู้ตอบแบบสอบถามเพียงแค่เห็น

ด้วย คือ การสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวในเชิงเชื่อมชมวิถีชีวิตของคนในชุมชน เช่น การพ่อน้ำ ($\bar{X}=4.19$)

ตารางที่ 4.25 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความคิดเห็นเรื่อง แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ในประเด็นเรื่องการเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุ เด็ก ผู้พิการ ได้รับประโยชน์และ โอกาสในการเข้ามามีส่วนร่วมในชุมชน

ลำดับ	แนวทางการเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุ เด็ก ผู้พิการ ได้รับประโยชน์และโอกาสในการเข้ามามีส่วนร่วมในชุมชน	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1	ให้ผู้สูงอายุ เด็ก ผู้พิการ ได้มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น การกำหนดทิศทาง การแก้ไขปัญหา และการพัฒนาการท่องเที่ยวหมู่บ้านอิต้อง	4.53	.574	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
2	มีการสร้างอาชีพเสริมจากการท่องเที่ยวในหมู่บ้านอิต้องให้แก่ ผู้สูงอายุ เด็ก ผู้พิการ ตามศักยภาพและความสามารถ	4.49	.621	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
3	ให้ผู้สูงอายุ เด็ก ผู้พิการ มีบทบาทหรือมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลชุมชนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่นักท่องเที่ยว	4.40	.682	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
4	ให้ผู้สูงอายุ เด็ก ผู้พิการ มีส่วนร่วมรับผลประโยชน์หรือได้รับสวัสดิการในชุมชนที่เป็นผลมาจากการท่องเที่ยว	4.48	.583	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
รวม		4.47	.527	เห็นด้วยอย่างยิ่ง

จากตารางที่ 4.25 ในภาพรวม ความคิดเห็น เรื่อง แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ในประเด็นเรื่องการเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุ เด็ก ผู้พิการ ได้รับประโยชน์และโอกาสในการเข้ามามีส่วนร่วมในชุมชน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นด้วยอย่างยิ่ง ($\bar{X}=4.47$) กับแนวทางที่ผู้วิจัยเสนอแนะ

หากพิจารณารายประเด็นย่อย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยอย่างยิ่งในทุกแนวทาง โดยประเด็นย่อยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การให้ผู้สูงอายุ เด็ก ผู้พิการ ได้มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น การกำหนดทิศทาง การแก้ไขปัญหา และการพัฒนาการท่องเที่ยวหมู่บ้านอิต้อง ($\bar{X}=4.53$)

และประเด็นย่อยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การให้ผู้สูงอายุ เด็ก ผู้พิการ มีบทบาทหรือมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลชุมชนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่นักท่องเที่ยว ($\bar{X}=4.40$)

ตารางที่ 4.26 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเรื่อง แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ประเด็นเรื่องการรวบรวมข้อมูลบันทึก วิถีชีวิต ภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ของชุมชน แจกจ่ายแก่นักท่องเที่ยว

ลำดับ	แนวทางการรวบรวมข้อมูลบันทึก วิถีชีวิต ภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ของชุมชน แจกจ่ายแก่นักท่องเที่ยว	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1	การจัดเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับประวัติวิถีชีวิต ภูมิปัญญา วัฒนธรรมของหมู่บ้านหรือตำบลอย่างเป็นหมวดหมู่	4.55	.518	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
2	การประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมหรือประกาศเสียงตามสายในชุมชนเกี่ยวกับข้อมูลที่น่าสนใจในแต่ละวัน	4.50	.544	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
3	การจัดทำปฏิทินกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชนเพื่อเผยแพร่ข้อมูลในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ	4.48	.596	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
4	การจัดทำการสื่อโฆษณาข่าวสารการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เช่น สื่อสังคมออนไลน์เพื่อเชิญชวนนักท่องเที่ยว	4.46	.569	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
5	การจัดทำแผ่นพับข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชน ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ	4.46	.569	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
รวม		4.49	.422	เห็นด้วยอย่างยิ่ง

จากตารางที่ 4.26 ในภาพรวม ความคิดเห็น เรื่อง แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ในประเด็นเรื่องการรวบรวมข้อมูลบันทึก วิถีชีวิต ภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ของชุมชน แจกจ่ายแก่นักท่องเที่ยว พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นด้วยอย่างยิ่ง ($\bar{X}=4.49$) กับแนวทางที่ผู้วิจัยเสนอแนะ

หากพิจารณารายประเด็นย่อย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม เห็นด้วยอย่างยิ่งในทุกแนวทาง โดยประเด็นย่อยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับประวัติวิถีชีวิต ภูมิปัญญา วัฒนธรรมของหมู่บ้านอีต้องอย่างเป็นทางการเป็นหมวดหมู่ ($\bar{X}=4.55$) และประเด็นย่อยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การจัดทำเอกสารโฆษณาข่าวสารการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เช่น สื่อสังคมออนไลน์เพื่อเชิญชวนนักท่องเที่ยว ($\bar{X}=4.46$) และการจัดทำแผนผังข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชน ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ ($\bar{X}=4.46$)

ตารางที่ 4.27 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเรื่อง แนวทาง ตัดออกการพัฒนา เพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ในประเด็นเรื่องการอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่นมีประสิทธิภาพ

ลำดับ	แนวทางการอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่นมีประสิทธิภาพ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1	ให้ชุมชนมีกิจกรรมการท่องเที่ยวเกี่ยวกับการสืบสาน ศิลปะ วัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง	4.46	.604	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
2	ให้ชุมชนมีการอนุรักษ์วัฒนธรรมเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่น ของหมู่บ้านอีต้องให้คงอยู่ เช่น การดำเนินวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม	4.45	.615	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
3	หน่วยงานภาครัฐต่างๆ ให้ความสำคัญและเข้ามาส่งเสริม อนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นของหมู่บ้านอีต้อง เช่น จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดความรู้และความร่วมมือในการอนุรักษ์วัฒนธรรม	4.46	.565	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
4	การมีข้อปฏิบัติหรือมีรูปแบบของการสร้างหลังคา อาคารบ้านเรือน ที่ยังคงความสอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น	4.17	.738	เห็นด้วย
5	การปลูกจิตสำนึกให้คนในท้องถิ่นตระหนักถึงคุณค่า และความสำคัญของวัฒนธรรมท้องถิ่นที่สืบทอดกันมาอย่างยาวนาน	4.45	.542	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
รวม		4.40	.436	เห็นด้วยอย่างยิ่ง

จากตารางที่ 4.27 ในภาพรวม ความคิดเห็น เรื่อง แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ในประเด็นเรื่องการอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่นมีประสิทธิภาพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นด้วยอย่างยิ่ง ($\bar{X}=4.40$) กับแนวทางที่ผู้วิจัยเสนอแนะ

หากพิจารณารายประเด็นย่อย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับค่าเฉลี่ยความคิดเห็นที่ใกล้เคียงกัน คือ ชุมชนมีกิจกรรมการท่องเที่ยวเกี่ยวกับการสืบสานศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X}=4.46$) หน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ ให้ความสำคัญและเข้ามาส่งเสริม อนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นของหมู่บ้านอีดอง เช่น จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดความรู้และความร่วมมือในการอนุรักษ์วัฒนธรรม ($\bar{X}=4.46$) ชุมชนมีการอนุรักษ์วัฒนธรรมเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่น ของหมู่บ้านอีดองให้คงอยู่ เช่น การดำเนินวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม ($\bar{X}=4.45$) และมีการปลูกจิตสำนึกให้คนในท้องถิ่นตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของวัฒนธรรมท้องถิ่นที่สืบทอดกันมาอย่างยาวนาน ($\bar{X}=4.45$) และการมีข้อปฏิบัติหรือมีรูปแบบของการสร้างหลังคา อาคารบ้านเรือน ที่ยังคงความสอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น ($\bar{X}=4.17$)

ตารางที่ 4.28 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเรื่อง แนวทาง การพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ในประเด็นเรื่องจุดบริการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ

ลำดับ	แนวทางการพัฒนาจุดบริการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1	การสร้างจิตสำนึกและความเป็นมิตรไมตรีของคนชุมชนที่มีต่อนักท่องเที่ยว	4.76	.448	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
2	การสร้างห้องสุขาที่มีความสะอาด ถูกสุขลักษณะ	4.80	.411	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
3	การสร้างและวางระบบสาธารณูปโภค เช่น ถนน น้ำประปา ภายในหมู่บ้านอีดองที่ได้มาตรฐาน	4.66	.570	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
4	การสร้างหรือจัดหาที่จอดรถให้เพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยี่ยมชมหมู่บ้านอีดอง	4.64	.554	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
5	การจัดทำป้ายบอกชื่อสถานที่ท่องเที่ยวในจุดต่างๆ และบอกระยะทางจากจุดท่องเที่ยวหนึ่งไปยังอีกจุดท่องเที่ยวหนึ่งที่ชัดเจน	4.64	.502	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
6	การจัดทำป้ายแนะนำและคำอธิบายในการเยี่ยมชมตามจุดต่างๆ	4.63	.509	เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ตารางที่ 4.28 (ต่อ) ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเรื่อง แนวทาง การพัฒนา เพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ในประเด็นเรื่องจุดบริการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ

ลำดับ	แนวทางการพัฒนาจุดบริการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
7	การรักษาความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่	4.68	.471	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
8	การจัดหาถังขยะหรือสร้างจุดทิ้งขยะให้เพียงพอต่อ แหล่งท่องเที่ยวในชุมชน	4.61	.538	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
9	การให้บริการข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน เช่น แจก โบรชัวร์ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว หรือการจัดทำ QR CODE สแกนข้อมูลตามจุดสำคัญเพื่อแสดงข้อมูล แหล่งท่องเที่ยวผ่านสื่อออนไลน์	4.47	.667	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
10	การจัดโซนหรือสร้างจุดจำหน่ายร้านค้า / ร้านอาหาร / ร้านขายของที่ระลึก ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว	4.47	.660	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
11	การพัฒนาระบบเครือข่าย Internet ที่ได้มาตรฐาน	4.55	.631	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
รวม		4.63	.344	เห็นด้วยอย่างยิ่ง

จากตารางที่ 4.28 ในภาพรวม ความคิดเห็น เรื่อง แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชนในประเด็นเรื่องจุดบริการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยอย่างยิ่ง ($\bar{X}=4.63$) กับแนวทางที่ผู้วิจัยเสนอแนะ

หากพิจารณารายประเด็นย่อย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม เห็นด้วยอย่างยิ่งในทุกแนวทาง โดยประเด็นย่อยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การสร้างห้องสุขาที่มีความสะอาด ถูกสุขลักษณะ ($\bar{X}=4.80$) รองลงมา คือ การสร้างจิตสำนึกและความเป็นมิตรไมตรีของคนชุมชนที่มีต่อนักท่องเที่ยว ($\bar{X}=4.76$) และประเด็นย่อยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การให้บริการข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน เช่น แจกโบรชัวร์ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว หรือการจัดทำ QR CODE สแกนข้อมูลตามจุดสำคัญเพื่อแสดงข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวผ่านสื่อออนไลน์ ($\bar{X}=4.47$) และการจัดโซนหรือสร้างจุดจำหน่ายร้านค้า / ร้านอาหาร / ร้านขายของที่ระลึก ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{X}=4.47$)

ตารางที่ 4.29 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเรื่อง แนวทาง การพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชนในประเด็นเรื่อง การบริหารจัดการเส้นทางในการเดินทางท่องเที่ยวมายังหมู่บ้านอีต่องให้มีประสิทธิภาพ

ลำดับ	แนวทางการบริหารจัดการเส้นทางในการเดินทางท่องเที่ยวมายังหมู่บ้านอีต่องที่มีประสิทธิภาพ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1	การพัฒนาและปรับปรุงสภาพถนนในเส้นทางเข้าถึงหมู่บ้านอีต่องให้สามารถเข้าถึงได้ทุกฤดูกาล	4.52	.553	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
2	การจัดทำป้ายเตือนจุดอันตรายระหว่างเส้นทางตลอดแนว	4.53	.529	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
3	การเพิ่มรอบเวลาและจำนวนเที่ยวรถโดยสารที่เข้ามายังหมู่บ้านอีต่องให้มีมากขึ้น	3.97	.767	เห็นด้วย
4	การออกมาตรการหรือข้อกำหนดท้องถิ่นในการจำกัดปริมาณรถเข้า – ออกในแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านอีต่อง	2.81	.844	ไม่แน่ใจ
5	การจัดรูปแบบเส้นทางและการวางระบบการจราจรภายในบริเวณหมู่บ้านอีต่อง	4.39	.590	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
6	การพัฒนาจุดแวะพัก และบริการที่จำเป็นระหว่างเส้นทางขึ้นไปยังหมู่บ้านอีต่อง	4.46	.556	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
รวม		4.11	.311	เห็นด้วย

จากตารางที่ 4.29 ในภาพรวม ความคิดเห็น เรื่อง แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชนในประเด็นเรื่อง การบริหารจัดการเส้นทางในการเดินทางท่องเที่ยวมายังหมู่บ้านอีต่องที่มีประสิทธิภาพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วย ($\bar{X}=4.11$) กับแนวทางที่ผู้วิจัยเสนอแนะ

หากพิจารณารายประเด็นย่อย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยอย่างยิ่ง 4 ประเด็น คือ การจัดทำป้ายเตือนจุดอันตรายระหว่างเส้นทางตลอดแนว ($\bar{X}=4.53$) การพัฒนาและปรับปรุงสภาพถนนในเส้นทางเข้าถึงหมู่บ้านอีต่องให้สามารถเข้าถึงได้ทุกฤดูกาล ($\bar{X}=4.52$) การพัฒนาจุดแวะพัก

และบริการที่จำเป็น ระหว่างเส้นทางขึ้นไปยังหมู่บ้านอีต่อง ($\bar{X}=4.46$) การจัดรูปแบบเส้นทางและการวางระบบการจราจรภายในบริเวณหมู่บ้านอีต่อง ($\bar{X}=4.39$) สำหรับประเด็นย่อย ที่เห็นด้วยมี 1 ประเด็น คือ การเพิ่มรอบเวลาและจำนวนเที่ยวรถโดยสารที่เข้ามายังหมู่บ้านอีต่องให้มากยิ่งขึ้น ($\bar{X}=3.97$) และมี 1 ประเด็นที่ผู้ตอบแบบสอบถาม ไม่แน่ใจ คือ การออกมาตรการหรือข้อกำหนดท้องถิ่นในการจำกัดปริมาณรถเข้า – ออกในแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านอีต่อง ($\bar{X}=2.81$)

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาแนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน กรณีศึกษาหมู่บ้านอิต่อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน หมู่บ้านอิต่อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี และ 2) ศึกษาแนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวหมู่บ้านอิต่อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ คือ ประชาชนท้องถิ่นในหมู่บ้านอิต่อง อายุตั้งแต่ 18 ปี ขึ้นไป นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เข้ามาเยือนไม่จำกัดเพศ อาชีพ รายได้ และการศึกษา โดยที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป และผู้นำชุมชนและบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับหมู่บ้านอิต่อง เช่น ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ครู เจ้าหน้าที่ เป็นต้น

กลุ่มตัวอย่าง มี 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่ม 1 คือ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการประเมินศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน คือ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่สำคัญกับชุมชนหมู่บ้านอิต่อง เช่น เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลปลีลอก เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติทองผาภูมิ ฯลฯ จำนวน 30 ตัวอย่าง ใช้การเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) กลุ่ม 2 คือ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้การตอบแบบสอบถามเพื่อการศึกษาแนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวหมู่บ้านอิต่อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 300 ตัวอย่าง และประชาชนท้องถิ่น จำนวน 100 ตัวอย่าง โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก (Convenience Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม 2 ชุด ได้แก่ แบบสอบถามเพื่อประเมินศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน (ใช้กับกลุ่มตัวอย่างกลุ่ม 1) และแบบสอบถามการศึกษาแนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน กรณีศึกษาหมู่บ้านอิต่อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี (ใช้กับกลุ่มตัวอย่างกลุ่ม 2)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ประกอบด้วย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.1 สรุปผลการวิจัย

การศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน กรณีศึกษา หมู่บ้านอีต่อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ได้ผลสรุปดังต่อไปนี้

5.1.1 การประเมินศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน

การประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชน พบว่า ในภาพรวมมีศักยภาพปานกลาง 3 ด้าน คือ ด้านบริการและความปลอดภัย (ค่าเฉลี่ย 1.91) รองลงมา ด้านจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อย่างเป็นระบบและยั่งยืน (ค่าเฉลี่ย 1.83) ต่อมาด้านบริการการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน (ค่าเฉลี่ย 1.77) และมีศักยภาพต่ำ 2 ด้าน คือ ด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรม (ค่าเฉลี่ย 1.67) และ ด้านการจัดการเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตที่ดี (ค่าเฉลี่ย 1.63)

การประเมินศักยภาพด้านบริการการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน พบว่า ในภาพรวมมี ศักยภาพปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 1.77) เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า ทุกประเด็นย่อยมีศักยภาพปานกลาง สำหรับประเด็นย่อยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดการการตลาดและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวโดย ชุมชน (ค่าเฉลี่ย 1.87) และความรู้ถึงความเป็นเจ้าของที่แสดงให้เห็นอย่างเป็นรูปธรรม เช่น การเข้า มารับทราบข้อมูล ร่วมคิด ร่วมแก้ไขปัญหา (ค่าเฉลี่ย 1.87) สำหรับประเด็นย่อยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน (ค่าเฉลี่ย 1.70) กระบวนการในการทำงานเพื่อในชุมชนช่วยการ วางแผน (ค่าเฉลี่ย 1.70) และการประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในชุมชนเสมอ (ค่าเฉลี่ย 1.70)

การประเมินศักยภาพด้านการจัดการเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตที่ดี พบว่า ใน ภาพรวมมีศักยภาพต่ำ (ค่าเฉลี่ย 1.63) เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า มีศักยภาพปานกลาง 2 ประเด็น คือ ผลิตภัณฑ์ชุมชนมีคุณภาพเพื่อเสริมสร้างโอกาสในการเพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยวในชุมชน (ค่าเฉลี่ย 1.77) และการส่งเสริมการยกระดับคุณภาพชีวิตชุมชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ (ค่าเฉลี่ย 1.70) สำหรับประเด็นย่อยที่มีศักยภาพต่ำ พบว่ามี 3 ประเด็น คือ การจัดสรรรายได้กระจายไปทั่วทั้งชุมชน อย่างมีประสิทธิภาพ (ค่าเฉลี่ย 1.67) การเปิดโอกาสในผู้สูงอายุ เด็ก ผู้พิการ ให้ได้รับประโยชน์และ โอกาสในการเข้ามามีส่วนร่วม (ค่าเฉลี่ย 1.53) และการสนับสนุนให้สมาชิกในชุมชนมีการคิดค้น ผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ๆ แก่นักท่องเที่ยว ที่มาจากวัตถุดิบและภูมิปัญญาที่มีในท้องถิ่น (ค่าเฉลี่ย 1.50)

การประเมินศักยภาพด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรม พบว่า ในภาพรวมมี ศักยภาพต่ำ ค่าเฉลี่ย 1.67 เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า มีศักยภาพปานกลาง 2 ประเด็น คือ ฐานข้อมูล ด้านมรดกวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวมีคุณภาพ (ค่าเฉลี่ย 1.73) และกิจกรรมท่องเที่ยวนำเสนอ ศิลปวัฒนธรรมและวิถีชีวิตท้องถิ่น (ค่าเฉลี่ย 1.73) สำหรับประเด็นย่อยที่มีศักยภาพต่ำ พบว่ามี 2 ประเด็น คือ การอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่นมีประสิทธิภาพ (ค่าเฉลี่ย 1.63) และการรวบรวมข้อมูล บันทึก วิถีชีวิต ภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ของชุมชน (ค่าเฉลี่ย 1.57)

การประเมินศักยภาพด้านจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและ ยั่งยืน พบว่า ในภาพรวมมีศักยภาพปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 1.83) เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า ทุกประเด็น ย่อยมีศักยภาพปานกลาง โดยประเด็นย่อยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดการพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวมี ประสิทธิภาพ (ค่าเฉลี่ย 1.93) และชุมชนมีความรู้ สามารถให้ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติใน ชุมชนแก่ผู้ที่มาเยือนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ค่าเฉลี่ย 1.93) ในขณะที่ ประเด็นย่อยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มี การเผยแพร่ภูมิปัญญาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมผ่านการท่องเที่ยว โดยชุมชนมี ประสิทธิภาพ (ค่าเฉลี่ย 1.73)

การประเมินศักยภาพด้านบริการและความปลอดภัย พบว่า ในภาพรวมมีศักยภาพปานกลาง ค่าเฉลี่ย 1.91 เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า มีศักยภาพปานกลาง 4 ประเด็น คือ การบริหารจัดการกรณี ฉุกเฉินมีประสิทธิภาพ (ค่าเฉลี่ย 2.17) การให้บริการและความปลอดภัยด้านการท่องเที่ยวเป็นไปอย่าง น่าพึงพอใจ (ค่าเฉลี่ย 2.07) การติดต่อประสานงานด้านบริการมีประสิทธิภาพ (ค่าเฉลี่ย 2.00) และ เส้นทางและกิจกรรมท่องเที่ยวมีความปลอดภัย (ค่าเฉลี่ย 1.87) สำหรับประเด็นย่อยที่มีศักยภาพต่ำ พบว่า มี 2 ประเด็น คือ จุดบริการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ (ค่าเฉลี่ย 1.67) และการบริหารจัดการเส้นทาง การเดินทางท่องเที่ยวในชุมชนมีประสิทธิภาพ (ค่าเฉลี่ย 1.67)

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน หมู่บ้านอิต้อง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำผลที่ได้จากการวิเคราะห์ในประเด็นย่อยที่มี ศักยภาพต่ำ มากำหนดเป็นประเด็นหลักสำหรับการสร้างแบบสอบถามเพื่อใช้ในการศึกษาแนวทางการ พัฒนา เพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวหมู่บ้านอิต้อง ในประเด็นต่อไปนี้

1. การจัดสรรรายได้กระจายไปทั่วทั้งชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ (ในประเด็นศักยภาพด้าน การจัดการเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตที่ดี)

2. การสนับสนุนให้สมาชิกในชุมชนมีการคิดค้นผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ๆ แก่ นักท่องเที่ยว ที่มาจากวัตถุประสงค์และภูมิปัญญาที่มีในท้องถิ่น (ในประเด็นศักยภาพด้านการจัดการ เศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตที่ดี)

3. การเปิดโอกาสในผู้สูงอายุ เด็ก ผู้พิการ ให้ได้รับประโยชน์และโอกาสในการเข้ามามีส่วน ร่วม (ในประเด็นศักยภาพด้านการจัดการเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตที่ดี)

4. การรวบรวมข้อมูลบันทึก วิถีชีวิต ภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ของชุมชน (ในประเด็น ศักยภาพด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรม)

5. การอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่นมีประสิทธิภาพ (ในประเด็นศักยภาพด้านการอนุรักษ์ และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรม)

6. จุดบริการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ (ในประเด็นศักยภาพด้านบริการและความปลอดภัย)

7. การบริหารจัดการเส้นทางการเดินทางท่องเที่ยวในชุมชนมีประสิทธิภาพ (ในประเด็น ศักยภาพด้านบริการและความปลอดภัย)

5.1.2 แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน หมู่บ้านอีด่อง อำเภอทอง ผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี (ตามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว)

(1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามในการ วิจัย จำนวน 300 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 53.3) มีอายุระหว่าง 20 – 29 ปีมากที่สุด (ร้อยละ 41.7) และน้อยที่สุดมีอายุ 60 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 3.7) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญา ตรี (ร้อยละ 66.7) ส่วนใหญ่อาชีพนักเรียน/นักศึกษามากที่สุด (ร้อยละ 22.3) รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,000 บาทขึ้นไป (ร้อยละ 28.7) และน้อยที่สุดมีรายได้ 10,001 – 15,000 บาท (ร้อยละ 4.7)

(2) แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน

ประเด็นเรื่อง การจัดสรรรายได้กระจายไปทั่วทั้งชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ พบว่า ใน ภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยอย่างยิ่ง (ค่าเฉลี่ย 4.26) กับแนวทางที่ผู้วิจัยเสนอแนะ โดยผู้ตอบ แบบสอบถามเห็นด้วยอย่างยิ่ง 4 ประเด็นย่อย และมีเพียง 2 ประเด็นย่อยที่ผู้ตอบแบบสอบถามเพียงแค ่เห็นด้วย คือ การจัดสรรผลประโยชน์ เช่น การจัดสรรรายได้จากการท่องเที่ยวเพื่อนำไปจัดกิจกรรม สาธารณะในชุมชน (ค่าเฉลี่ย 4.15) และการจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในการพัฒนาสินค้าท้องถิ่นเพื่อ จำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด (ค่าเฉลี่ย 4.12)

ประเด็นเรื่องการสนับสนุนให้สมาชิกในชุมชนมีการคิดค้นผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ ๆ แก่นักท่องเที่ยว โดยใช้วัตถุประสงค์และภูมิปัญญาที่มีในท้องถิ่น พบว่า ในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามเห็น

ด้วยอย่างยิ่ง (ค่าเฉลี่ย 4.40) กับแนวทางที่ผู้วิจัยเสนอแนะ ใน 5 ประเด็น โดยมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.47 ถึง 4.43 มีเพียง 1 ประเด็นย่อยเท่านั้น ที่ผู้ตอบแบบสอบถามเพียงแค่มองเห็นด้วย คือ สนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวในเชิงเชื่อมชมวิถีชีวิตของคนในชุมชน เช่น การพอรันรำ (ค่าเฉลี่ย 4.10)

ประเด็นเรื่องการเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุ เด็ก ผู้พิการ ได้รับประโยชน์และโอกาสในการเข้ามามีส่วนร่วมในชุมชน พบว่า ในภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นด้วยอย่างยิ่ง (ค่าเฉลี่ย 4.46) กับแนวทางที่ผู้วิจัยเสนอแนะ โดยทุกประเด็นย่อย ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยอย่างยิ่งทุกประเด็น

ประเด็นเรื่องการรวบรวมข้อมูลบันทึก วิถีชีวิต ภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ของชุมชน แจกจ่ายแก่นักท่องเที่ยว พบว่า ในภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยอย่างยิ่ง (ค่าเฉลี่ย 4.41) กับแนวทางที่ผู้วิจัยเสนอแนะ โดยผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยอย่างยิ่งทุกประเด็น

ประเด็นเรื่องการอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่นมีประสิทธิภาพ พบว่า ในภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยอย่างยิ่ง (ค่าเฉลี่ย 4.28) กับแนวทางที่ผู้วิจัยเสนอแนะ ใน 4 ประเด็น โดยมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.39 ถึง 4.32 มีเพียง 1 ประเด็นย่อยเท่านั้น ที่ผู้ตอบแบบสอบถามเพียงแค่มองเห็นด้วย คือ การมีข้อปฏิบัติหรือมีรูปแบบของการสร้างหลังคา อาคารบ้านเรือน ที่ยังคงความสอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น (ค่าเฉลี่ย 4.00)

ประเด็นเรื่องจุดบริการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ พบว่า ในภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยอย่างยิ่ง (ค่าเฉลี่ย 4.56) กับแนวทางที่ผู้วิจัยเสนอแนะ โดยผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยอย่างยิ่งในทุกประเด็นย่อย

และในประเด็นเรื่องการบริหารจัดการเส้นทางในการเดินทางท่องเที่ยวมายังหมู่บ้านอิต้องมีประสิทธิภาพ พบว่า ในภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วย (ค่าเฉลี่ย 4.11) กับแนวทางที่ผู้วิจัยเสนอแนะ โดยผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยอย่างยิ่ง 4 ประเด็นย่อย และมีเพียง 2 ประเด็นย่อยที่ผู้ตอบแบบสอบถามเพียงแค่มองเห็นด้วย คือ การเพิ่มรอบเวลาและจำนวนเที่ยวรถโดยสารที่เข้ามายังหมู่บ้านอิต้องให้มามากขึ้น (ค่าเฉลี่ย 3.79) และการออกมาตรการหรือข้อกำหนดท้องถิ่นในการจำกัดปริมาณรถเข้า – ออกในแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านอิต้อง ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด (ค่าเฉลี่ย 3.09)

สรุปแนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพของการท่องเที่ยวของชุมชน หมู่บ้านอิต้อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ตามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว ได้แก่ การพัฒนาจุดบริการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ การสร้างห้องสุขาที่มีความสะอาด ถูกสุขลักษณะ (ค่าเฉลี่ย 4.77) การสร้างจิตสำนึกและความเป็นมิตรไมตรีของคนในชุมชนที่มีต่อนักท่องเที่ยว (ค่าเฉลี่ย 4.70) การรักษาความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ (ค่าเฉลี่ย 4.62) การพัฒนาเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุ เด็ก ผู้พิการ ได้รับประโยชน์และโอกาสใน

การเข้ามามีส่วนร่วมในชุมชน ให้ผู้สูงอายุ เด็ก ผู้พิการ ได้มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น การกำหนดทิศทาง การแก้ไขปัญหา และการพัฒนาการท่องเที่ยวหมู่บ้านอิต้อง (ค่าเฉลี่ย 4.49) มีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ หรือได้รับสวัสดิการในชุมชนที่เป็นผลมาจากการท่องเที่ยว (ค่าเฉลี่ย 4.48) การพัฒนาสนับสนุนให้สมาชิกในชุมชนมีการคิดค้นผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ ๆ แก่นักท่องเที่ยว โดยใช้วัตถุดิบและภูมิปัญญาที่มีในท้องถิ่น เปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้ร่วมคิดค้นและนำวัตถุดิบในท้องถิ่นมาสร้างผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ๆ แก่นักท่องเที่ยว (ค่าเฉลี่ย 4.47) และสนับสนุนด้านการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชนผ่านสื่อออนไลน์ หรือ Social Media (ค่าเฉลี่ย 4.47)

5.1.3 แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน หมู่บ้านอิต้อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี (ตามความคิดเห็นของชุมชน)

(1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 100 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 52.0) มีอายุระหว่าง 20 – 29 ปีมากที่สุด (ร้อยละ 34.0) และน้อยที่สุดมีอายุ 60 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 8.0) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษา (ร้อยละ 34.0) ส่วนใหญ่อาชีพธุรกิจส่วนตัว มากที่สุด (ร้อยละ 36.0) รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,001 – 10,000 บาท (ร้อยละ 38.0) และน้อยที่สุดมีรายได้ 10,001 – 15,000 บาท (ร้อยละ 12.0)

(2) แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน

ประเด็นเรื่อง การจัดสรรรายได้กระจายไปทั่วทั้งชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ พบว่า ในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยอย่างยิ่ง (ค่าเฉลี่ย 4.70) กับแนวทางที่ผู้วิจัยเสนอแนะ โดยผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยอย่างยิ่งในทุกประเด็น

ประเด็นเรื่อง การสนับสนุนให้สมาชิกในชุมชนมีการคิดค้นผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ ๆ แก่นักท่องเที่ยว โดยใช้วัตถุดิบและภูมิปัญญาที่มีในท้องถิ่น พบว่า ในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยอย่างยิ่ง (ค่าเฉลี่ย 4.68) กับแนวทางที่ผู้วิจัยเสนอแนะ โดยผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยอย่างยิ่งในทุกประเด็น

ประเด็นเรื่อง การเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุ เด็ก ผู้พิการ ได้รับประโยชน์และโอกาสในการเข้ามามีส่วนร่วมในชุมชน พบว่า ในภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นด้วยอย่างยิ่ง (ค่าเฉลี่ย 4.51) กับแนวทางที่ผู้วิจัยเสนอแนะ โดยทุกประเด็นย่อย ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยอย่างยิ่งในทุกประเด็น

ประเด็นเรื่องการรวบรวมข้อมูลบันทึก วิถีชีวิต ภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ของชุมชน แจกจ่ายแก่นักท่องเที่ยว พบว่า ในภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยอย่างยิ่ง (ค่าเฉลี่ย 4.71) กับแนวทางที่ผู้วิจัยเสนอแนะ โดยผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยอย่างยิ่งในทุกประเด็น

ประเด็นเรื่องการอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่นมีประสิทธิภาพ พบว่า ในภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยอย่างยิ่ง (ค่าเฉลี่ย 4.74) กับแนวทางที่ผู้วิจัยเสนอแนะ โดยผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยอย่างยิ่งในทุกประเด็น

ประเด็นเรื่องจุดบริการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ พบว่า ในภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยอย่างยิ่ง (ค่าเฉลี่ย 4.56) กับแนวทางที่ผู้วิจัยเสนอแนะ โดยผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยอย่างยิ่งในทุกประเด็น

และในประเด็นเรื่องการบริหารจัดการเส้นทางในการเดินทางท่องเที่ยวมายังหมู่บ้านอิต้องมี ประสิทธิภาพ พบว่า ในภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วย (ค่าเฉลี่ย 4.12) กับแนวทางที่ผู้วิจัยเสนอแนะ โดยผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยอย่างยิ่ง 5 ประเด็นย่อย และมีเพียง 1 ประเด็นย่อยที่ผู้ตอบแบบสอบถามเพียงแค่มองเห็นด้วย คือ การออกมาตรการหรือข้อกำหนดท้องถิ่นในการจำกัดปริมาณรถเข้า-ออกในแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านอิต้อง ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด (ค่าเฉลี่ย 1.96)

สรุปแนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพของการท่องเที่ยวโดยชุมชน หมู่บ้านอิต้อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ตามความคิดเห็นของชุมชน ได้แก่ การพัฒนาจุดบริการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ สร้างจิตสำนึกและความเป็นมิตรไมตรีของคนในชุมชนที่มีต่อนักท่องเที่ยว (ค่าเฉลี่ย 4.91) การสร้างห้องสุขาที่มีความสะอาด ถูกสุขลักษณะ (ค่าเฉลี่ย 4.90) การพัฒนาการอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่นมีประสิทธิภาพ ให้ชุมชนมีกิจกรรมการท่องเที่ยวเกี่ยวกับการสืบสานศิลปะ วัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง (ค่าเฉลี่ย 4.86) มีการอนุรักษ์วัฒนธรรมเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่น ของหมู่บ้านอิต้องให้คงอยู่ เช่น การดำเนินวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม (ค่าเฉลี่ย 4.79) การพัฒนาการรวบรวมข้อมูลบันทึก วิถีชีวิต ภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ของชุมชน แจกจ่ายแก่นักท่องเที่ยว จัดเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับประวัติวิถีชีวิต ภูมิปัญญา วัฒนธรรมของหมู่บ้านอิต้องอย่างเป็นหมวดหมู่ (ค่าเฉลี่ย 4.79) และประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมหรือประกาศเสียงตามสายในชุมชนเกี่ยวกับข้อมูลที่น่าสนใจในแต่ละวัน (ค่าเฉลี่ย 4.77)

5.1.4 แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน หมู่บ้านอิต้อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

(1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้ ที่เป็นนักท่องเที่ยว จำนวน 300 คน คิดเป็นร้อยละ 75 และเป็นคนในชุมชนหมู่บ้านอีต่อง จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 25 ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 52) มีอายุระหว่าง 20 – 29 ปี มากที่สุด (ร้อยละ 39.80) และน้อยที่สุดมีอายุ 60 ปี ขึ้นไป (ร้อยละ 4.80) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี (ร้อยละ 53.8) ส่วนใหญ่มีอาชีพธุรกิจส่วนตัวมากที่สุด (ร้อยละ 25.3) รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,000 บาท ขึ้นไป (ร้อยละ 25) และน้อยที่สุดมีรายได้ 10,001-15,000 บาท (ร้อยละ 7.5)

(2) แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน

ประเด็นเรื่อง การจัดสรรรายได้กระจายไปทั่วทั้งชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ พบว่า ในภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยอย่างยิ่ง (ค่าเฉลี่ย 4.38) กับแนวทางที่ผู้วิจัยเสนอแนะ โดยผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยอย่างยิ่งในทุกประเด็นย่อย

ประเด็นเรื่อง การสนับสนุนให้สมาชิกในชุมชนมีการคิดค้นผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ๆ แก่นักท่องเที่ยว โดยใช้วัตถุดิบและภูมิปัญญาที่มีในท้องถิ่น พบว่า ในภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยอย่างยิ่ง (ค่าเฉลี่ย 4.47) กับแนวทางที่ผู้วิจัยเสนอแนะ โดยเห็นด้วยอย่างยิ่ง 5 ประเด็น มีเพียง 1 ประเด็นย่อยเท่านั้น ที่ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วย คือ เรื่องการสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวในเชิงเยี่ยมชมวิถีชีวิตของคนในชุมชน เช่น การพื่อนรำ (ค่าเฉลี่ย 4.19)

ประเด็นเรื่อง การเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุ เด็ก ผู้พิการ ได้รับประโยชน์และโอกาสในการเข้ามามีส่วนร่วมในชุมชน พบว่า ในภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยอย่างยิ่ง (ค่าเฉลี่ย 4.47) กับแนวทางที่ผู้วิจัยเสนอแนะ โดยทุกประเด็นย่อย ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยอย่างยิ่งทุกประเด็น

ประเด็นเรื่อง การรวบรวมข้อมูลบันทึก วิถีชีวิต ภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ของชุมชน แจกจ่ายแก่นักท่องเที่ยว พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยอย่างยิ่ง (ค่าเฉลี่ย 4.49) กับแนวทางที่ผู้วิจัยเสนอแนะ โดยผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยอย่างยิ่งทุกประเด็น

ประเด็นเรื่อง การอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่นมีประสิทธิภาพ พบว่า ในภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยอย่างยิ่ง (ค่าเฉลี่ย 4.40) กับแนวทางที่ผู้วิจัยเสนอแนะ โดยเห็นด้วยอย่างยิ่ง 4 ประเด็น มีเพียง 1 ประเด็นย่อยเท่านั้น ที่ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วย คือ การมีข้อปฏิบัติหรือมีรูปแบบของการสร้างหลังคา อาคารบ้านเรือน ที่ยังคงความสอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น (ค่าเฉลี่ย 4.17)

ประเด็นเรื่อง จุดบริการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ พบว่า ในภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยอย่างยิ่ง (ค่าเฉลี่ย 4.63) กับแนวทางที่ผู้วิจัยเสนอแนะ โดยผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยอย่างยิ่งในทุกประเด็นย่อย

และในประเด็นเรื่องการบริหารจัดการเส้นทางในการเดินทางท่องเที่ยวมายังหมู่บ้านอิต้องมีประสิทธิภาพ พบว่า ในภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วย (ค่าเฉลี่ย 4.11) กับแนวทางที่ผู้วิจัยเสนอแนะ โดยผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยอย่างยิ่ง 4 ประเด็น และเห็นด้วย 1 ประเด็น คือ เรื่องการเพิ่มรอบเวลาและจำนวนเที่ยวรถโดยสารที่เข้ามายังหมู่บ้านอิต้องให้มีมากขึ้น (ค่าเฉลี่ย 3.97) ในขณะที่ไม่แน่ใจ 1 ประเด็น คือ การออกมาตรการหรือข้อกำหนดท้องถิ่นในการจำกัดปริมาณรถเข้า – ออกในแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านอิต้อง (ค่าเฉลี่ย 2.81)

สรุปแนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพของการท่องเที่ยวโดยชุมชน หมู่บ้านอิต้อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ได้แก่ จุดบริการท่องเที่ยว ที่มีคุณภาพ (ค่าเฉลี่ย 4.63) การรวบรวมข้อมูลบันทึก วิถีชีวิต ภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ของชุมชน แจกจ่ายแก่นักท่องเที่ยว (ค่าเฉลี่ย 4.49) การสนับสนุนให้สมาชิกในชุมชนมีการคิดค้นผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ๆ แก่นักท่องเที่ยว โดยใช้วัตถุดิบและภูมิปัญญาที่มีในท้องถิ่น (ค่าเฉลี่ย 4.47) การเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุ เด็ก ผู้พิการ ได้รับประโยชน์และโอกาสในการเข้ามามีส่วนร่วมในชุมชน (ค่าเฉลี่ย 4.47) การอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่นมีประสิทธิภาพ (ค่าเฉลี่ย 4.40) การจัดสรรรายได้กระจายไปทั่วทั้งชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ (ค่าเฉลี่ย 4.38) และการบริหารจัดการเส้นทางในการเดินทางท่องเที่ยวมายังหมู่บ้านอิต้องมีประสิทธิภาพ (ค่าเฉลี่ย 4.11) แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน หมู่บ้านอิต้อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี เมื่อนำเฉพาะประเด็นที่มีศักยภาพต่ำมาสอบถามความคิดเห็นในการเพิ่มศักยภาพดังกล่าว พบว่า ประเด็นเรื่อง การอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่นมีประสิทธิภาพ (ค่าเฉลี่ย 4.40) การจัดสรรรายได้กระจายไปทั่วทั้งชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ (ค่าเฉลี่ย 4.38) และการบริหารจัดการเส้นทางในการเดินทางท่องเที่ยวมายังหมู่บ้านอิต้องมีประสิทธิภาพ (ค่าเฉลี่ย 4.11)

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการศึกษาแนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชนกรณีศึกษาหมู่บ้านอิต้อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ผู้วิจัยได้นำผลการศึกษามาอภิปราย ดังนี้

5.2.1 การประเมินศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชนหมู่บ้านอิต้อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ในภาพรวมมีศักยภาพปานกลาง ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ พชรวรรณ ทวงชน (2555) ที่ทำการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการเพิ่มศักยภาพการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจากมุมมองของชุมชน กรณีศึกษาอุทยานสัตว์ป่าอีสานตอนบน ขอนแก่น-อุดรธานี จังหวัดขอนแก่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบและรูปแบบการจัดการท่องเที่ยว จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และ

อุปสรรคของแหล่งท่องเที่ยว ปัญหาการจัดการท่องเที่ยว ตลอดจนแนวทางการพัฒนาศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนมีส่วนร่วม ของอุทยานสัตว์ป่าอีสาน ตอนบนขอนแก่น-อุดรธานี จังหวัดขอนแก่น และพบว่า ระดับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ หากพิจารณาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชนหมู่บ้านอีต่อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ใน 5 ด้านหลักแล้ว พบว่า ด้านบริการการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ด้านจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและยั่งยืน และด้านบริการและความปลอดภัยของมีศักยภาพอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจินตนา กำแพงศิริชัย และสุชุมวิทย์ ไสยโสภณ (2562) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเชิงกลยุทธ์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน เทศบาลตำบลหนองสองห้อง จังหวัดขอนแก่น ที่พบว่า ศักยภาพทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน ในขณะที่อีก 2 ด้าน อยู่ในระดับต่ำ ได้แก่ 1) ศักยภาพการจัดการเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตที่ดีด้านเศรษฐกิจ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรรณวิมล ภู่นาค (2558) ที่พบว่า ศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ด้านเศรษฐกิจมีสูงเพราะ พบว่า ชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน และ ในด้านสังคมและวัฒนธรรม พบว่า มีการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ระหว่างชุมชนท้องถิ่นและนักท่องเที่ยว เพื่อตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของวิถีชีวิต ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น และ 2) ศักยภาพด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอารียา บุญทวี (2561) ที่ทำการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาศักยภาพทุนทางวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของอำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา จากศักยภาพทางวัฒนธรรมของอำเภอคลองเขื่อน พบว่า หน่วยงานราชการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานศึกษาอำเภอคลองเขื่อน ยังขาดการรวบรวมข้อมูลศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น

5.2.2 แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน หมู่บ้านอีต่อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า การสนับสนุนให้สมาชิกในชุมชนมีการคิดค้นผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ ๆ แก่นักท่องเที่ยวโดยใช้วัตถุดิบและภูมิปัญญาที่มีในท้องถิ่น การเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุ เด็ก ผู้พิการ ได้รับประโยชน์และโอกาสในการเข้ามามีส่วนร่วมในชุมชน การรวบรวมข้อมูลบันทึก วิถีชีวิต ภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ของชุมชนแจกจ่ายแก่นักท่องเที่ยว การอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่น การจัดสรรรายได้กระจายไปทั่วทั้งชุมชน และมีจุดบริการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ทั้งนี้ได้มีการให้ผู้เชี่ยวชาญหรือนักวิชาการเข้าไปอบรมและฝึกสอนคนในชุมชนเกี่ยวกับการสร้างแบรนด์สินค้าที่เป็นเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่น ให้คนในชุมชนได้ร่วมคิดค้นและนำ

วัตถุประสงค์ในท้องถิ่นมาสร้างผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ สนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวในเชิงเยี่ยมชมวิถีชีวิต ด้านการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชนผ่านสื่อออนไลน์ หรือ Social Media สร้างอาชีพเสริมจากการท่องเที่ยวในหมู่บ้าน ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมหรือประกาศเสียงตามสายในชุมชน จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเกี่ยวกับการสืบสานศิลปะวัฒนธรรมท้องถิ่น จัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในการพัฒนาสินค้าท้องถิ่นเพื่อจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว จัดสรรรายได้จากการท่องเที่ยวเพื่อนำไปจัดกิจกรรมสาธารณะในชุมชน และจัดแหล่งจำหน่ายสินค้าให้แก่คนในชุมชนได้ใช้ร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานของ จันทรา นฤนาท (2551) ที่ได้ทำการศึกษาแนวทางการพัฒนาแผนชุมชนด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของอำเภอทับปุด จังหวัดพังงา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ความคิดเห็นต่อการจัดการด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และแนวทางการพัฒนาแผนชุมชนด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งได้สำรวจความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการจัดการด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของอำเภอทับปุด จังหวัดพังงา ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านศักยภาพทั่วไปของชุมชน ด้านศักยภาพทางด้านการท่องเที่ยว และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยให้ความสำคัญในเรื่องพื้นที่ที่เกี่ยวข้องทั้งหมด คือ ประกอบการต่าง ๆ ของประชาชน และประชาชนในท้องถิ่นต้องร่วมมือกันในการอนุรักษ์รักษาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมและเรื่องการสงวนรักษา ฟื้นฟู ดูแลทรัพยากรในระบบนิเวศให้คงสภาพไว้ เพื่อสามารถนำมาเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวได้นานที่สุดหรือตลอดไป พบว่าผลการสำรวจ โดยรวมอยู่ในระดับดีทุกด้าน อีกทั้งยังสอดคล้องกันที่ประชาชนได้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยอย่างยิ่งทุกด้าน ซึ่งสนับสนุนให้สมาชิกได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งคิดค้นผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ ๆ เปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุ เด็ก ผู้พิการ ได้รับประโยชน์และโอกาสในการเข้ามามีส่วนร่วมในชุมชน รวบรวมข้อมูลวิถีชีวิต ภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ให้แก่นักท่องเที่ยว ช่วยกันอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพ และยังมีการจัดสรรรายได้ให้กระจายออกไปทั่วทั้งชุมชน และยังสอดคล้องกับ ศิริกานดา ชูชื่น (2554) ที่ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวเทศบาล เมืองหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเทศบาลเมืองหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยว เทศบาลเมืองหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ทั้งประชาชนมีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวเทศบาลเมืองหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ด้านการส่งเสริมการตลาดท่องเที่ยว ด้านการให้บริการด้านองค์ความรู้เพื่อ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ด้านการพัฒนาสินค้า บริการและสิ่ง

อำนวยความสะดวก และมีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยว เทศบาลเมืองหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในส่วนด้านการสร้างเครือข่ายในการพัฒนาทุกภาคส่วนนั้นในภาพรวม ประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ซึ่งการสอดคล้องกับการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวหมู่บ้านอีต่อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ที่ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลพบว่า ต้องการให้คนในชุมชนได้เข้าร่วมทำกิจกรรมการท่องเที่ยวในเชิงเยี่ยมชมวิถีชีวิต เป็นการประชาสัมพันธ์ สร้างอาชีพเสริมให้แก่ประชาชนในหมู่บ้าน จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเกี่ยวกับการสืบสานศิลปะ วัฒนธรรมท้องถิ่น จัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในการพัฒนาสินค้าท้องถิ่น และจัดแหล่งจำหน่ายสินค้าให้แก่คนในชุมชนได้ใช้ร่วมกัน

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะต่อการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การประเมินศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน หมู่บ้านอีต่อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า ด้านบริการการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ด้านจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและยั่งยืน และด้านบริการและความปลอดภัย มีศักยภาพอยู่ในระดับปานกลาง โดยศักยภาพด้านที่เป็นจุดเด่น คือ ศักยภาพด้านบริการและความปลอดภัย ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรร่วมมือกันในการดูแลด้านบริการและความปลอดภัยให้มีมาตรการที่เข้มแข็งและเข้มงวดให้มากขึ้นอีก เพิ่มระบบความปลอดภัยเพื่อรักษาจุดเด่นด้านนี้ต่อไป ส่วนด้านบริการการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน และด้านจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและยั่งยืน ควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์กรบริหารส่วนตำบลเข้ามาให้ความรู้ แนะนำอาชีพ หรือฝึกฝีมือ เพื่อให้ประชาชนได้มีการพัฒนาตนเองเกี่ยวกับในด้านการท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มศักยภาพของประชาชนในพื้นที่หมู่บ้านอีต่อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรีให้มากขึ้น

2. จากข้อค้นพบในส่วนของศักยภาพที่เป็นจุดด้อยในภาพรวมของการท่องเที่ยวของชุมชน หมู่บ้านอีต่อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี คือ ศักยภาพการจัดการเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตที่ดี และศักยภาพด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรม ดังนั้น ทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้นำชุมชน และการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนควรมีการเพิ่มการจัดกิจกรรม และให้ความรู้ให้เห็นถึงการจัดการเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตที่ดี และการอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรม โดยมีแนวทางในการจัดการท่องเที่ยวในหมู่บ้านอีต่อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี คือ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องร่วมมือกันในการจัดการและพัฒนาศักยภาพการจัดการท่องเที่ยว ประกอบด้วย

การจัดสรรรายได้กระจายไปทั่วทั้งชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ การสนับสนุนให้สมาชิกในชุมชนมีการคิดค้นผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ๆ แก่นักท่องเที่ยว ที่มาจากวัตถุประสงค์และภูมิปัญญาที่มีในท้องถิ่น การเปิดโอกาสในผู้สูงอายุ เด็ก ผู้พิการ ให้ได้รับประโยชน์และโอกาสในการเข้ามามีส่วนร่วม การรวบรวมข้อมูลบันทึก วิถีชีวิต ภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ของชุมชน การอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่นมีประสิทธิภาพ และจุดบริการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพสะดวก

5.3.2 ข้อเสนอแนะต่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชน ในจังหวัดอื่น ๆ ที่เป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวประเภทชุมชน ในแบบที่ใกล้เคียงกันเพื่อเปรียบเทียบและเสนอแนวทางแก้ไข ปรับปรุงในด้านต่าง ๆ เพิ่มเติม
2. ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาในประเด็นอื่น ๆ เพิ่มเติม และศึกษาแนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับหมู่บ้านหรือชุมชนในอำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรีเพิ่มขึ้น นอกเหนือจากหมู่บ้านที่ต้องเพื่อเปรียบเทียบข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน และนำข้อมูลของแต่ละหมู่บ้านมาปรับใช้ในลักษณะของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนของแต่ละพื้นที่ต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กรกิต ชุ่มกรานต์ และคณะ. (2551). *อุตสาหกรรมท่องเที่ยว* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช. (2561). *สถิตินักท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติทองผาภูมิ 2018-2019* สืบค้น 22 กรกฎาคม 2561, จาก http://park.dnp.go.th/visitor/nationparkshow.php?PTA_CODE=9126

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, กรมการท่องเที่ยว. (2558). *มาตรฐานการท่องเที่ยวไทย มาตรฐานการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว*. สืบค้น 18 กันยายน 2562, จาก <http://tts.dot.go.th/knowledge/standard/72/detail>

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2558). *ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558 – 2560*, กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.

กระทรวงมหาดไทย, กรมการพัฒนาชุมชน. (2559). *ข้อมูลประชากรหมู่บ้านอิต้อง* สืบค้น วันที่ 12 กรกฎาคม 2561, จาก <http://rdic.cdd.go.th/bmn-service>

กลุ่มข้อมูลสถิติด้านท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว. (2561). *สถิตินักท่องเที่ยว 2018*. สืบค้น 20 กรกฎาคม 2561, จาก <https://www.mots.go.th/News-link.php?nid=12099>

กฤษณ์ โคตรสมบัติ. (2553). *การประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาแหล่งท่องเที่ยวในแก่งสามพันโบก อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). อุบลราชธานี. มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. สืบค้นจาก <https://dric.nrct.go.th/Search/SearchDetail/298143>

กมลรัตน์ รัตนานพ. (2551). *แผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดปราจีนบุรี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). พิษณุโลก. มหาวิทยาลัยนเรศวร. สืบค้นจาก <https://dric.nrct.go.th/index.php/Search/SearchDetail/198627>

กัลยา สว่างคง. (2558). การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว ประเภทน้ำตกในจังหวัดสระบุรี. *สุทธิปริทัศน์*, 29(89), 179-193. สืบค้น 10 กรกฎาคม 2562, จาก <http://www.dpu.ac.th/dpurc/journal-read-34-291>

กาญจนบุรี เซ็นเตอร์. (2561). *บ้านอิต้อง เหมือนปีลือก ต.ปีลือก อ.ทองผาภูมิ จ.กาญจนบุรี* สืบค้น 18 สิงหาคม 2562, จาก <http://kanchanaburi.center/2018/01/12/>

- คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ. (2559). *เกณฑ์การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนของประเทศไทย*. สืบค้น 22 มิถุนายน 2562, จาก <http://www.dasta.or.th/.../3345-เกณฑ์การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน>.
- คมสัน สุริยะ. (2548). *อุตสาหกรรมขนส่งผู้โดยสารในจังหวัดเชียงใหม่. สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่: เชียงใหม่*.
- จามา วังศรีแก้ว. (2553). *แนวทางการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานี* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จารุวรรณ แก่นทิพย์ (2550). *แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวยั่งยืนของอำเภอวังน้ำเขียว*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). พิษณุโลก. มหาวิทยาลัยนเรศวร. สืบค้นจาก <http://newtdc.thailis.or.th/docview.aspx?tdcid=268461>
- จรัญญา วงษ์พรหม. (2536). *การบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในสหกรณ์ร้านค้าขอนแก่น*. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- จันทรา นฤนาท. (2551). *แนวทางการพัฒนาแผนชุมชนด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอำเภอทับปุด จังหวัดพังงา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- จันทิมา เพชรพิเศษศักดิ์. (2555). *แนวทางการพัฒนาชุมชนชาวกูยบ้านอาลี ตำบลสาโรงทาบ อำเภอสาโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ เพื่อเพิ่มศักยภาพทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- จินตนา กำพงษ์ศิริชัย, และสุภูมิวิทย์ ไสยโสภณ. (2562). *การจัดการเชิงกลยุทธ์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน เทศบาลตำบลหนองสองห้อง จังหวัดขอนแก่น*. *วารสารการบริหารปกครอง*, 8(1), 121-134.
- ฉันทัง วรรณถนอม. (2552). *อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว*. กรุงเทพฯ: สามลดา.
- ฉายอรุณ มั่นเมือง. (2554). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวในเขตเทศบาลเมืองตาก จังหวัดตาก*. *ปริญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว* พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ชาติชาย มณีกาญจน์. (2538). *ศักยภาพขององค์กรชุมชน ในการจัดการกองทุนหมุนเวียน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชูใจ คูหารัตนไชย. (2542). *สถิติเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร.
- ฐิรัชญา มณีเนตร. (2553). *แรงจูงใจและพฤติกรรมการทำงานในธุรกิจท่องเที่ยวชายแดนไทย-ลาว*. (รายงานวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

- ดวงพร อ่อนหวาน, และคณะ. (2556). *การเสริมสร้างศักยภาพชุมชนเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน*. สืบค้น 22 กรกฎาคม 2562, จาก
<http://www.elibrary.trf.or.th/abstract.asp?pid=RDG5550028&fDir1>.
- ถวิล กัลยาณพิเศษ. (2538). *วิเคราะห์ศักยภาพการพึ่งตนเองของชุมชน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ทิพาพร ไตรบรรณ. (2557). *แนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์กรณีศึกษา หมู่บ้านอรัญญิก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยกรุงเทพ. สืบค้นจาก
http://dspace.bu.ac.th/jspui/bitstream/123456789/1101/3/tipaporn_trai.pdf
- ธรรมศักดิ์ โรจนสุนทร. (2542). *สรุปผลการสัมมนาการพัฒนาการท่องเที่ยวภาคเหนือ*. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- ธรรมศักดิ์ โรจนสุนทร. (2542). *ศักยภาพการท่องเที่ยว*. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- ชนดล สุวรรณนิกะ. (2556). *แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว กรณีศึกษา : วัดไร่จิง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม สาขาวิชาการประกอบการ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชนธรัตน์ ทองหอม. (2554). *การจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว.
- ธีระ ชีวะเกรียงไกร, และคณะ. (2551). *การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนของแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มสนุก (สกลนคร นครพนม มุกดาหาร และกาฬสินธุ์)*. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 2(3). 241-247 สืบค้น 15 มีนาคม 2562, จาก
http://journal.rmu.ac.th/journal/insert_download/e40274f2f6a9662f995813c3da9c00a7201602171145541455684354767045607
- นิรันดร์ บุญเนตร. (2547). *ศักยภาพการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ บ้านแม่กำปอง จังหวัดเชียงใหม่*. (รายงานการวิจัย) เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). *การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: เพรสแอนด์ดีไซน์.
- _____. (2549). *การพัฒนาและการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว*. กรุงเทพฯ: เพรสแอนด์ดีไซน์.
- บุปผา วงษ์พันธุ์ทา. (2544). *การประเมินศักยภาพการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- เบญจวรรณ กิตติจารุกร. (2556). *ศักยภาพชุมชนในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ : กรณีศึกษาชุมชนสมุทรเจดีย์ ตำบลปากน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดระยอง* (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). เพชรบุรี: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ปรีชา แดงโรจน์. (2544). *อุตสาหกรรมท่องเที่ยวสู่ศตวรรษที่ 21*. (พิมพ์ครั้งที่ 1) กรุงเทพฯ: ไฟว์แอนด์โฟร์พริ้นติ้ง.
- ปัญจวรรณ อ่อนหวาน. (2559). *อุตสาหกรรมท่องเที่ยว*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- ปาริฉัตร สิงห์ศักดิ์ตระกูล, และพัชรินทร์ เสริมการดี. (2558). การศึกษาศักยภาพและแนวทางการ พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนบ้านทุ่งมะปริงอำเภอควนโดน และบ้านป่าหนั้น อำเภอควนกาหลง จังหวัดสตูล. *สุทธิปริทัศน์*, 27(83), 97-112. สืบค้น 30 มีนาคม 2562, จาก <http://www.dpu.ac.th/dpurc/assets/uploads/magazine/6mm32mb0axgc0c0.pdf>
- เพชรวรรณ ทวงชน. (2555). *แนวทางการเพิ่มศักยภาพการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจากมุมมอง ของชุมชนกรณีสักกาศอุทยานสัตว์ป่าอีสานตอนบน ขอนแก่น-อุดรธานี จังหวัดขอนแก่น*. (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (2554). *ความหมายของศักยภาพ*. สืบค้น 12 มิถุนายน 2561, จาก <http://www.royin.go.th>
- พจนา สวนศรี. (2546). *คู่มือการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน*. กรุงเทพฯ: โครงการท่องเที่ยวเพื่อ ชีวิตและธรรมชาติ.
- พิมพ์ระวี รุ่งโรจน์สัตย์. (2553). *การท่องเที่ยวชุมชน*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- มัชฌิมา อุดมศิลป์. (2556). *แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของ ชุมชนคลองโคกน จังหวัดสมุทรสงคราม*. (น. 448-460). สืบค้น จาก <http://journal.aru.ac.th/cgi-bin/koha/opac-detail.pl?biblionumber=3179>
- ยุภาพัคตร์ วิเวกวิน. (2554). *แนวทางการจัดการและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จังหวัดหนองบัวลำภู*. (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว) ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เยาวลักษณ์ เหล่าฤทธิ. (2557). *แนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมริมฝั่งแม่น้ำโขง จังหวัดหนองคาย* (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรม ศาสตร์) มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ระพีพรรณ ทอง่อ, และคณะ. (2547). *แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวภายใต้ศักยภาพและจำกัด ของกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน*. *วารสารวิจัย*, 9(2), 186-194

- รัฐทิตยา หิรัณยหาค. (2544). *แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพหมู่บ้านวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว: กรณีศึกษาบ้านหนองขาว อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- รัชฎาพร เลิศโกคานนท์, และคณะ. (2555). *การพัฒนาศักยภาพชุมชนบ้านเหมืองกุงให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นของอำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่* (รายงานผลการวิจัย) นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ราณี อธิชัยกุล. (2546). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการท่องเที่ยว*. เอกสารการสอนชุดฝึกอบรมทางไกล หลักสูตรการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- เลิศพร ภาระสกุล, และคณะ. (2551). *อุตสาหกรรมท่องเที่ยว* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- วรรณ วลัยวานิช (2539). *ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วรรณวิมล ภู่นาค. (2558). ศักยภาพชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน: กรณีศึกษาดลาดน้ำอัมพวา. *วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*, 26(1), 63. สืบค้นจาก <https://journal.oas.psu.ac.th/index.php/asj/article/viewFile/117/798>
- วาลิกา โพธิ์หิรัญ. (2557). *การศึกษาและส่งเสริมศักยภาพของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพื่อการพึ่งพาตนเอง ของหมู่บ้านภูหินร่องกล้า อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก ระยะที่ 1* (รายงานวิจัย) คณะวิทยาการจัดการ สาขาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว คณะมนุษยศาสตร์ พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- วิริยา ดันดิสุทธิเวท. (2550). *ผลกระทบของการพัฒนาการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่น กรณีศึกษาชุมชนตำบลเชิงทะเล*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- วิภา ศรีระทุ. (2551). *ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์*. สารนิพนธ์ วท.ม. บัณฑิตวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิมล จิโรจพันธุ์, และคณะ. (2548). *การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ*. กรุงเทพฯ: แสงดาว.
- วิวัฒน์ชัย บุญยภักดิ์. (2529) *ผลกระทบของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวต่อมรดกศิลปวัฒนธรรม*. [จุลสาร].การท่องเที่ยว, 40-42
- _____. (2550). *ทรัพยากรการท่องเที่ยวของไทย*. เอกสารการสอนชุดวิชาทรัพยากรการท่องเที่ยวของไทยสาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

- วีราภรณ์ วยวัฒน์. (2549). *การวิเคราะห์แผนยุทธศาสตร์และเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน กรณีศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช*. สารนิพนธ์วิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศรัญญา เลิศมนไพโรจน์. (2550). *การศึกษาความต้องการของผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิทยาศาสตร์การกีฬา). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริกานดา ชูชื่น. (2554). *แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยว เทศบาลเมืองหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิทยาศาสตร์การกีฬา). สืบค้นจาก <http://newtdc.thailis.or.th/docview.aspx?tdcid=273572>
- ศิริจรรยา ประพุดติกิจ. (2553). *การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด เพื่อจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศ* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม) กรุงเทพฯ. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. สืบค้นจาก http://thesis.swu.ac.th/swuthesis/Eco_Pla_Man/Sirichanya_P.pdf
- ศิรินันท์ พงษ์นิรันดร. (2559). *แนวทางในการพัฒนาศักยภาพการจัดการท่องเที่ยว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา*. วารสารวิทยาลัยบัณฑิตศึกษากิจการ, สืบค้น 10 มีนาคม 2562, จาก <https://tci-thaijo.org/index.php/mbakkujournal/article/view/62500/51438>
- ไศรยา ลิ่งชวงค์. (2546). *วิวัฒนาการแหล่งท่องเที่ยวกรณีเกาะช้าง จังหวัดตราด*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาสิ่งแวดล้อม). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สนธยา พลศรี. (2547). *ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สมชาย ชมพูน้อย. (2561). *แนวทางการเพิ่มมูลค่าการท่องเที่ยวชุมชน กรณีศึกษา ชุมชนบ้านเขียง จังหวัดอุดรธานี*. :การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. สืบค้นจาก http://www.dsdw2016.dsdw.go.th/doc_pr/ndc_25602561/PDF/8541e/%E0%B8%A3%E0%B8%A7%E0%B8%A1.pdf
- สถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชน. (2556). *คู่มือมาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชน*. ค้นเมื่อ 10 มิถุนายน 2561, จาก <http://www.cbt-i.org/travel.php>
- ลัญญา ม่วงราช. (2553). *แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น : กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติคลองลาน อำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร* (ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- สายพิน สันทัด, และคณะ. (2551). การศึกษาความต้องการของการพัฒนาศักยภาพของชุมชนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จังหวัดสมุทรสาคร. สถาบันวิจัยและพัฒนา กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สินธุ์ สโรบล. (2545). การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน. ประชาคมวิจัย. 57: (15-21).
- สุชาดา วงษ์ภูมิ. (2551). การจัดการการท่องเที่ยว โดยชุมชนบ้านประสาธ อำเภอนินสูง จังหวัดนครราชสีมา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุทธิ เสรีศรีวิ. (2557). แนวทางการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในชุมชนคลองโคก อำเภอมือง จังหวัดสมุทรสงคราม (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรม การบริการและการท่องเที่ยว). ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
- สุดอนอม ดันเจริญ. (2560). การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบางขันแตก จังหวัดสมุทรสงคราม. วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทย นานาชาติ, 13(2), 1-24. สืบค้นจาก <https://journal.pbru.ac.th/admin/upload/article/1539-2019-06-25.pdf>
- สุทธิรักษ์ ศรีสุเลิศ. (2551). การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวในชุมชนชนบท ตำบลอ่อนนาลัย อำเภอบ้านคาง จังหวัดอุดรธานี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชายุทธศาสตร์ การพัฒนา). อุดรธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
- สุภาภรณ์ ประสงค์ทัน. (2556). ทูตทางสังคมกับแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์: กรณีศึกษาชาวไทยพวน อ.ปากพลี จ.นครนายก. วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 16(20), 225-235. สืบค้นจาก, <http://ejournals.swu.ac.th/index.php/JOS/article/view/3819>
- สุภาภรณ์ หาญทอง. (2543). ศักยภาพการจัดการการท่องเที่ยวจังหวัดพัทลุง. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาพัฒนาสังคม) กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุรัช ชนะบุรณ์. (2550). ศักยภาพและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเชียงเหียน ตำบลเขวาสัน อำเภอมือง จังหวัดมหาสารคาม. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาวัฒนธรรมศาสตร์). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุวิทย์ ธีรศาสตร์ (2533). การเปลี่ยนแปลงอาชีพของชาวอีสานในชุมชนชนเมืองหลัก ตั้งแต่ตั้งชุมชนถึงปัจจุบัน. ภาควิชาประวัติศาสตร์และ โบราณคดี คณะมนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

แสวง รัตนมงคลมาศ. (2543). *ส่องโลกวัฒนธรรมกับพฤติกรรมทางเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ : เคล็ดไทย.

สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว. (2551). *รายงานสรุปสถานการณ์โรงแรมและการท่องเที่ยวภายในประเทศ*. กรุงเทพฯ: องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) หรือ อพท.

สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี (2562). *แผนที่บ้านอีต่อง*. สืบค้น 25 มิถุนายน 2563, จาก <https://district.cdd.go.th/thongphaphum/>.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2554). *เที่ยวเมืองไทย ใครใครก็อยากมา*. สืบค้น 19 กรกฎาคม 2562, จาก http://service.nso.go.th/nso/web/article/article_33.html

หนึ่งทัย ขอผลกลาง. (2560). *แนวทางการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย*. (รายงานการวิจัย) นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.

องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) (2558). *คู่มือเกณฑ์มาตรฐานการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน*. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.

องค์การบริหารส่วนตำบลปิล็อก. (2561). *ข้อมูลหมู่บ้านอีต่อง*. สืบค้น วันที่ 17 มิถุนายน 2561 จาก <http://pilok.go.th/public/communityinfo/data/index/menu/177>

อัศวิน แสงพิบูล. (2556). *ระเบียบวิธีวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรม*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

อารีญา บุญทวี, และคณะ. (2561). *แนวทางการพัฒนาศักยภาพทุนทางวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของ อำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา*. 20(1), 70. สืบค้นจาก <http://hs.pbru.ac.th/journal/wp-content/uploads/2018/10/2561-01-12.pdf>

อารีย์ นัยพินิจ. (2551). *การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยว หมู่บ้านบุไทร โสมสเดย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา*. (รายงานการวิจัย). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

อิสริย์ จันทร์เรือง. (2553). *แนวทางการพัฒนาศักยภาพทางด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดหนองบัวลำภู*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). ขอนแก่น. มหาวิทยาลัยขอนแก่น. สืบค้นจาก http://mslib.kku.ac.th/elib/multim/books/Tourism2553/ITSAREE%20%20CHANRUANG/01_cov.pdf

- อุทัยวรรณ ลิ้มปชยาพร. (2551). *การบริหารจัดการท่องเที่ยวศึกษาเฉพาะกรณีบึงบอระเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุณวุฒินิพนธ์ สาขาศิลปศาสตร). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร. สืบค้นจาก <https://dric.nrct.go.th/Search/ShowFulltext/2/198652>
- เอนก นาคะบุตร. (2532) *ชนบทไทยในสามทศวรรษที่ผ่านมา กับบทเรียนของภูมิปัญญาไทยสู่ทิศทางการพึ่งตนเองของชนบทในอนาคต ในทิศทางหมู่บ้านไทย*. กรุงเทพฯ : เจริญวิทย์การพิมพ์.
- อำคา แสงงาม. (2553). *การศึกษาศักยภาพทรัพยากรและการจัดการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมโดยชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ในเขตทุ่งกุลาร้องไห้* (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุณวุฒินิพนธ์ สาขาวิชาวัฒนธรรมศาสตร์). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. สืบค้นจาก <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:gxicKToGUCEJ:newtdc.thailis.or.th/docview.aspx%3Ftdcid%3D384518+&cd=1&hl=th&ct=clnk&gl=th>

ภาษาต่างประเทศ

- Collier, A. & Harraway, S. (1997). *Principles of Tourism*. Auckland: Longman.
- Jump, N. (1978). *Psychometric Theory* (2nd ed.). New York: McGraw Hill.
- Fariborz, Aref. (2010). *Tourism Development in Local Communities: As a Community Development Approach*. School of Management and Economics, Science and Research Branch Islamic Azad University. Tehran. Iran.
- Regina M. Thetsae. (2019). *Local Community Participation in Tourism Development: The Case of Katse Villages in Lesotho*. Senior Lecturer, Department of Business Administration, National University of Lesotho, Lesotho.
- Tugba, Kiper. (2013). *Role of Ecotourism in Sustainable Development*. *Advances in Landscape Architecture*, Murat Özyavuz, IntechOpen, DOI: 10. 55749.
- UNWTO. (1997). *Tourism 2020 Vision*. Madrid: UNWTO.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

→ Reliability

[DataSet0]

Warnings

The determinant of the covariance matrix is zero or approximately zero. Statistics based on its inverse matrix cannot be computed and they are displayed as system missing values.

Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
.924	.925	29

→ Reliability

[DataSet0]

Warnings

The determinant of the covariance matrix is zero or approximately zero. Statistics based on its inverse matrix cannot be computed and they are displayed as system missing values.

Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

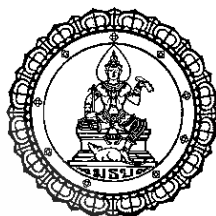
Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
.879	.878	47

ภาคผนวก ข

แบบประเมินศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน

ชุดที่ _____

แบบประเมินศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน
เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน
กรณีศึกษาหมู่บ้านอีด่อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

ชื่อแหล่งท่องเที่ยว.....
หน่วยงานผู้รับชอบ/ผู้ดูแล.....
สถานที่ตั้งอยู่.....
ผู้ประเมิน (ชื่อ – นามสกุล)
ประเมินเมื่อวันที่

การประเมินศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน หมู่บ้านอีด่อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี เพื่อให้ทราบถึงศักยภาพในการพัฒนาเพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน การประเมินศักยภาพมีเกณฑ์ตัวชี้วัดที่ใช้เป็น แนวทางในการตรวจประเมิน มีทั้งหมด 5 ด้าน 9 ชี้อัด
เกณฑ์การประเมินศักยภาพของการท่องเที่ยวโดยชุมชน

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ท่านเห็นสมควรแก่ศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชน
ในด้านปัจจัยต่าง ๆ ที่ระบุไว้ในแต่ละข้อ โดยมีการกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนระดับศักยภาพใน
แต่ละข้อ ดังนี้

คำอธิบายคุณภาพ

ศักยภาพสูง

แสดงออกถึงแผนการดำเนินงานอย่างชัดเจนจนเห็นเป็นผลสำเร็จ และเกิดความก้าวหน้า หรือมีการให้ความสำคัญกับการดำเนินการ นั้นๆ เป็นอย่างมาก หรือมีความสามารถในด้านนั้นๆ อยู่ในระดับสูง

ศักยภาพปานกลาง

แสดงออกถึงแผนการดำเนินงานที่อาจไม่ชัดเจนนักแต่สามารถ พอมองเห็นผลสำเร็จได้บ้าง หรือมีการให้ความสำคัญกับการ ดำเนินการนั้นๆ พอสมควร หรือมีความสามารถในด้านนั้นๆ ระดับ ปานกลาง

ศักยภาพต่ำ

แสดงออกถึงแผนการดำเนินงานค่อนข้างต่ำ ไม่ได้มีการวางแผน อย่างชัดเจน ทำให้เห็นผลสำเร็จบ้างหรือไม่เห็นผลสำเร็จเลย หรือมี การให้ความสำคัญกับการดำเนินการนั้นๆ ค่อนข้างน้อย หรือมี ความสามารถในด้านนั้นๆ ในระดับต่ำ

กรุณาขีดเครื่องหมาย ✓ ที่ช่องที่ท่านเห็นว่าถูกต้อง

โดยเกณฑ์การวัดระดับความคิดเห็น มีดังนี้

3 = ศักยภาพสูง 2 = ศักยภาพปานกลาง เห็นด้วย 1 = ศักยภาพต่ำ

ปัจจัยการประเมินศักยภาพ	ระดับศักยภาพ		
	3	2	1
1. ศักยภาพด้านบริการการจัดการอย่างยั่งยืนของการท่องเที่ยวโดยชุมชน			
ปัจจัยการประเมินศักยภาพ	3	2	1
1.1 การบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีประสิทธิภาพ			
1.2 ข้อตกลงร่วมกันสำหรับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนมี ประสิทธิภาพ			
1.3 บุคคลากรในกลุ่มบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีประสิทธิภาพ			

1.4 มีการส่งเสริมการในการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน			
1.5 จัดการการตลาดและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวโดยชุมชน			
1.6 มีกระบวนการในการทำงานเพื่อในชุมชนช่วยการวางแผน			
1.7 มีการประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในชุมชนเสมอ			
1.8 มีความรู้ถึงความเป็นเจ้าของที่แสดงให้เห็นอย่างเป็นรูปธรรม เช่น การเข้ามารับทราบข้อมูล ร่วมคิด ร่วมแก้ไขปัญหา			
1.9 มีกิจกรรมในการส่งเสริมศักยภาพของคนในชุมชน			
2. การท่องเที่ยวโดยชุมชนมีการกระจายผลประโยชน์สู่ท้องถิ่น สังคมและคุณภาพชีวิต	3	2	1
2.1 ส่งเสริมการยกระดับคุณภาพชีวิตชุมชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ			
2.2 ผลิตภัณฑ์ชุมชนมีคุณภาพเพื่อเสริมสร้างโอกาสในการเพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยวในชุมชน			
2.3.การจัดสรรรายได้กระจายไปทั่วทั้งชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ			
2.4.มีการสนับสนุนให้สมาชิกในชุมชนมีการคิดค้นผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ๆ แก่นักท่องเที่ยว ที่มาจากวัตถุประสงค์และภูมิปัญญาที่มีในท้องถิ่น			
2.5 มีการเปิดโอกาสในผู้สูงอายุ เด็ก ผู้พิการ ให้ได้รับประโยชน์และโอกาสในการเข้ามามีส่วนร่วม			
3 ศักยภาพด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรม	3	2	1
3.1. มีการรวบรวมข้อมูลบันทึก วิถีชีวิต ภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ของชุมชน			
3.2 ฐานข้อมูลด้านมรดกวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ			
3.3 มีกิจกรรมท่องเที่ยวนำเสนอศิลปวัฒนธรรมและวิถีชีวิตท้องถิ่น			
3.4 การอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่นมีประสิทธิภาพ			
4. ศักยภาพด้านจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและยั่งยืน	3	2	1
4.1 การจัดการพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวมีประสิทธิภาพ			
4.2 ชุมชนมีความรู้ สามารถให้ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนแก่ผู้ที่มาเยือนได้อย่างมีประสิทธิภาพ			
4.3 มีการเผยแพร่ภูมิปัญญาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมผ่านการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีประสิทธิภาพ			

4.4 ชุมชนมีการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนมีประสิทธิภาพ			
4.5 ชุมชนสร้างความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมผ่านการท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพ			
5. สักยภาพด้านบริการและความปลอดภัย	3	2	1
5.1 การให้บริการและความปลอดภัยด้านการท่องเที่ยวเป็นไปอย่างน่าพึงพอใจ			
5.2 เส้นทางและกิจกรรมท่องเที่ยวมีความปลอดภัย			
5.3 จุดบริการท่องเที่ยวมีคุณภาพ			
5.4 การบริหารจัดการเส้นทางการเดินทางท่องเที่ยวในชุมชนมีประสิทธิภาพ			
5.5 การบริหารจัดการกรณีฉุกเฉินมีประสิทธิภาพ			
5.6 การติดต่อประสานงานด้านบริการมีประสิทธิภาพ			

ภาคผนวก ค
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ชุดที่ _____

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การศึกษาแนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน
กรณีศึกษาหมู่บ้านอู่ตอง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

คำชี้แจง :

แบบสอบถามนี้เป็น เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยของนักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว คณะการท่องเที่ยวและโรงแรม มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์และ นำเสนอผลการศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการท่องเที่ยวต่อไป

ผู้วิจัยจึงใคร่ขอความร่วมมือจากท่านในการตอบแบบสอบถามฉบับนี้ ข้อมูลของท่านถือเป็นสิ่งสำคัญและจะจัดเก็บเป็นความลับ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณที่ได้ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้เป็นอย่างดี

นางสาวกิตติยา เกะเฮ้า

นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาการจัดการการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ในช่องที่ตรงกับตัวท่านมากที่สุดในแต่ละคำถาม

1. สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

- 1.) นักท่องเที่ยว ชุมชนท้องถิ่น

2. เพศ

- 1) ชาย 2) หญิง

3. อายุ

- 1.) 20 – 29 ปี 2.) 30 – 39 ปี 3.) 40 – 49 ปี
 4.) 50 – 59 ปี 5.) 60 ปีขึ้นไป

4. ระดับการศึกษา

- 1.) ไม่ได้รับการศึกษา 2.) ประถมศึกษา 3.) มัธยมศึกษา
 4.) อนุปริญญา 5.) ปริญญาตรี 6.) สูงกว่าปริญญาตรี

5. อาชีพ

- 1.) นักเรียน / นักศึกษา 2.) รับจ้างทั่วไป 3.) ธุรกิจส่วนตัว
 4.) ข้าราชการ 5.) พนักงานรัฐวิสาหกิจ 6.) พนักงานบริษัท
 7.) เกษตรกร 8.) ว่างาน 9.) อื่นๆ(โปรด

ระบุ).....

6. รายได้ต่อเดือน

- 1.) ต่ำกว่า 5,000 บาท 2.) 5,001 – 10,000 บาท 3.) 10,001 – 15,000 บาท
 4.) 15,001 – 20,000 บาท 5.) 25,000 – 30,000 บาท 6.) 30,000 บาทขึ้นไป

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องตารางที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านตามเกณฑ์พิจารณา

โดยเกณฑ์การวัดระดับความคิดเห็น มีดังนี้

5 = เห็นด้วยอย่างยิ่ง 4 = เห็นด้วย 3 = ไม่แน่ใจ

2 = ไม่เห็นด้วย 1 = ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ประเด็นในการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพ ด้านการท่องเที่ยวของชุมชน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
สนับสนุนให้สมาชิกในชุมชนมีการคิดค้นผลิตภัณฑ์และบริการ ใหม่ๆ แก่นักท่องเที่ยว โดยใช้วัตถุดิบและภูมิปัญญาที่มีใน ท้องถิ่น					
1.การสนับสนุนให้มีผู้เชี่ยวชาญหรือนักวิชาการเข้าไปอบรม และฝึกสอนคนในชุมชนเกี่ยวกับการสร้างแบรนด์สินค้าที่เป็น เอกลักษณ์ประจำท้องถิ่น					
2. การเปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้ร่วมคิดค้นและนำวัตถุดิบ ในท้องถิ่นมาสร้างผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ๆ แก่นักท่องเที่ยว					
3.สนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวในเชิงเยี่ยมชม วิถีชีวิตของคนในชุมชน เช่น การพอรำ					
4.สนับสนุนให้มีการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นที่มีอยู่มาพัฒนา และสร้างมูลค่าเพิ่ม					
5.สนับสนุนและส่งเสริมการตลาดให้กับผลิตภัณฑ์และบริการ ใหม่ๆ ทางการท่องเที่ยวของชุมชน					
6.สนับสนุนด้านการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยว ชุมชนผ่านสื่อออนไลน์ หรือ Social Media					

เปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุ เด็ก ผู้พิการ ได้รับประโยชน์และโอกาสในการเข้ามามีส่วนร่วมในชุมชน	5	4	3	2	1
1. ผู้สูงอายุ เด็ก ผู้พิการ ได้มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น การกำหนดทิศทาง การแก้ไขปัญหา และการพัฒนาการท้องถิ่นที่หมู่บ้านอิต้อง					
2. มีการสร้างอาชีพเสริมจากการท้องถิ่นที่หมู่บ้านอิต้องให้แก่ ผู้สูงอายุ เด็ก ผู้พิการ ตามศักยภาพและความสามารถ					
3. ผู้สูงอายุ เด็ก ผู้พิการ มีบทบาทหรือมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลชุมชนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่นักท้องถิ่น					
4. ผู้สูงอายุ เด็ก ผู้พิการ มีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ หรือได้รับสวัสดิการในชุมชนที่เป็นผลมาจากการท้องถิ่น					
มีการรวบรวมข้อมูลบันทึก วิถีชีวิต ภูมิปัญญา ศิลปะวัฒนธรรม ของชุมชน แจกจ่ายแก่นักท้องถิ่น	5	4	3	2	1
1. มีการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับประวัติวิถีชีวิต ภูมิปัญญา วัฒนธรรมของหมู่บ้านอิต้องอย่างเป็นหมวดหมู่					
2. มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับการท้องถิ่นเชิงวัฒนธรรมหรือประกาศเสียงตามสายในชุมชนเกี่ยวกับข้อมูลที่น่าสนใจในแต่ละวัน					
3. มีการจัดทำปฏิทินกิจกรรมการท้องถิ่นเชิงวัฒนธรรมในชุมชนเพื่อเผยแพร่ข้อมูลในแหล่งท้องถิ่นต่าง ๆ					
4. มีการจัดทำสื่อโฆษณาข่าวสารการท้องถิ่นเชิงวัฒนธรรม เช่น สื่อสังคมออนไลน์เพื่อเชิญชวนนักท้องถิ่น					
5. มีการจัดทำแผ่นพับข้อมูลการท้องถิ่นเชิงวัฒนธรรมของชุมชน ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ					
การอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่นมีประสิทธิภาพ	5	4	3	2	1
1. ชุมชนมีกิจกรรมการท้องถิ่นเกี่ยวกับการสืบสานศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง					
2. ชุมชนมีการอนุรักษ์วัฒนธรรมเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่นของหมู่บ้านอิต้องให้คงอยู่ เช่น การดำเนินวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม					

3.หน่วยงานภาครัฐต่างๆ ให้ความสำคัญและเข้ามาส่งเสริม อนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นของหมู่บ้านอีดอง เช่น จัดกิจกรรม การท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดความรู้และความร่วมมือในการ อนุรักษ์วัฒนธรรม					
4. การมีข้อปฏิบัติหรือมีรูปแบบของการสร้างหลังคา อาคาร บ้านเรือน ที่ยังคงความสอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น					
5. มีการปลูกจิตสำนึกให้คนในท้องถิ่นตระหนักถึงคุณค่าและ ความสำคัญของวัฒนธรรมท้องถิ่นที่สืบทอดกันมาอย่างยาวนาน					
การจัดสรรรายได้กระจายไปทั่วทั้งชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ	5	4	3	2	1
1. ให้คนในชุมชน สามารถสร้างอาชีพเสริมเพื่อหารายได้เข้า ชุมชน เช่น การเป็นไกด์ท้องถิ่นนำเที่ยว การให้บริการต่างๆ เพื่อกระจายรายได้อย่างทั่วถึง					
2. ให้คนในชุมชน สามารถสร้างรายได้จากการทำของที่ระลึก ตามความถนัด เช่น งานจักสาน งานสิ่งทอ					
3. มีการจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในการพัฒนาสินค้าท้องถิ่น เพื่อจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว					
4. มีการจัดสรรผลประโยชน์ เช่น การจัดสรรรายได้จากการ ท่องเที่ยวเพื่อนำไปจัดกิจกรรมสาธารณะในชุมชน					
5. มีการจัดสรรพื้นที่หรือจัดแหล่งจำหน่ายสินค้าให้แก่คนใน ชุมชนได้ใช้ร่วมกัน					
จุดบริการท่องเที่ยวมีคุณภาพ	5	4	3	2	1
1. การสร้างจิตสำนึกและความเป็นมิตรไมตรีของคนชุมชนที่มี ต่อนักท่องเที่ยว					
2. การสร้างห้องสุขาที่มีความสะอาด ถูกสุขลักษณะ					
3. การสร้างและวางระบบสาธารณูปโภค เช่น ถนน น้ำประปา ภายในหมู่บ้านอีดองที่ได้มาตรฐาน					
4. การสร้างหรือจัดหาที่จอดรถให้เพียงพอต่อจำนวน นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยี่ยมชมหมู่บ้านอีดอง					

5.การจัดทำป้ายบอกชื่อสถานที่ท่องเที่ยวในจุดต่างๆ และบอก ระยะทางจากจุดท่องเที่ยวหนึ่งไปยังอีกจุดท่องเที่ยวหนึ่งที่ ชัดเจน					
6. การจัดทำป้ายแนะนำและคำอธิบายในการเยี่ยมชมตามจุด ต่างๆ					
7. การรักษาความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่					
8. การจัดหาถังขยะหรือสร้างจุดทิ้งขยะให้เพียงพอต่อแหล่ง ท่องเที่ยวในชุมชน					
9. การให้บริการข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน เช่น แจกโบร ชัวร์ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว หรือการจัดทำ QR CODE สแกน ข้อมูลตามจุดสำคัญเพื่อแสดงข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวผ่านสื่อ ออนไลน์					
10. การจัด โชนหรือสร้างจุดจำหน่ายร้านค้า / ร้านอาหาร / ร้าน ขายของที่ระลึก ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว					
11. การพัฒนาระบบเครือข่าย Internet ที่ได้มาตรฐาน					
การบริหารจัดการเส้นทางในการเดินทางท่องเที่ยวมายัง หมู่บ้านต้องมีประสิทธิภาพ	5	4	3	2	1
1. การพัฒนาและปรับปรุงสภาพถนนในเส้นทางเข้าถึงหมู่บ้าน ให้สามารถเข้าถึงได้ทุกฤดูกาล					
2.การจัดทำป้ายเตือนจุดอันตรายระหว่างเส้นทางตลอดแนว					
3. การเพิ่มรอบเวลาและจำนวนเที่ยวรถโดยสารที่เข้ามายัง หมู่บ้านให้มากขึ้น					
4.การออกมาตรการหรือข้อกำหนดท้องถิ่นในการจำกัดปริมาณ รถเข้า – ออกในแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้าน					
5.การจัดรูปแบบเส้นทางและการวางระบบการจราจรภายใน บริเวณหมู่บ้าน					
6.การพัฒนาจุดแวะพัก และบริการที่จำเป็น ระหว่างเส้นทางขึ้น ไปยังหมู่บ้าน					

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชน

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณที่กรุณาสละเวลา และให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-นามสกุล

นางสาวกิตติยา แกะเฮ้า

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2555 ศิลปศาสตรบัณฑิต ภาษาอังกฤษเพื่อการ
สื่อสารสากล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ตำแหน่งและสถานที่ทำงานปัจจุบัน

Shipping logistics Import & Export

บริษัท แอล.เค. อิมพอร์ตเอ็กซ์พอร์ต จำกัด

9 ซอยเจริญราษฎร์ 7 แขวง 21 ถนนพระราม 3

แขวงบางโคล่ เขตบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร

